

2019-03-26

Tid 2019-04-08, kl 18:30

Plats Xenter

Ärenden

Justering

- 1 Information från förvaltningen
- 2 Ekonomisk månadsuppföljning - *skickas ut separat 8 april*
- 3 Yttrande över revisionsrapporter: "Granskning av kommunens investeringsstyrning och lokalförsörjning" samt "Långsiktig och strategisk lokalförsörjning inom äldreomsorg och LSS"
- 4 Remissvar Behov av hjälp med andning och sondmatning dnr S2019/00767/FST
- 5 Anmälningsärenden
- 6 Delegationsbeslut

Taina Virta (S)
Ordförande

Kerstin Frimodig
Nämndsekreterare

Gruppmöten:

S, KD, C och L: Träffas i sammanträdeslokalen på Xenter 18.00 8 april

Övriga partier: Träffas i Xenters entréhall 17.30 8 april

Referens

Kerstin Frimodig

kerstin.frimodig@botkyrka.se

Mottagare

Vård- och omsorgsnämnden

Information från förvaltningen

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden noterar till protokollet att de tagit del av informationen.

Sammanfattning

Verksamhetsinformation - korttidsverksamheter inom LSS- enhetschef Kristoffer Hoflund

Information från omsorgsdirektören

-Byggprojekt och investeringar

Information från HR

- Förvaltningens resultat i HME- undersökning 2018

2019-02-20

Dnr von/2019:34

Referens

Anna Casteberg

Mottagare

Vård- och omsorgsnämnden

Yttrande över revisionsrapporter: ”Granskning av kommunens investeringsstyrning och lokalförsörjning” samt ”Långsiktig och strategisk lokalförsörjning inom äldreomsorg och LSS”

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden godkänner yttrandet gällande revisionsrapporterna ”Granskning av kommunens investeringsstyrning och lokalförsörjning” samt ”långsiktig och strategisk lokalförsörjning inom äldreomsorg och LSS”.

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av Botkyrka kommuns förtroendevalda revisorer genomfört två granskningar som har bäring på kommunens lokalförsörjningsprocess, *Granskning av kommunens investeringsstyrning och lokalförsörjning* samt *Långsiktig och strategisk lokalförsörjning inom äldreomsorg och LSS*.

Revisorernas samlade bedömning är att kommunens processer för planering och anskaffning av lokaler har väsentliga brister och därför sammantaget inte kan anses fungera på ett ändamålsenligt sätt.

Revisorerna vill särskilt lyfta fram att samverkan och samordning mellan inblandade nämnder och förvaltningar i lokalförsörjningsprocessen inte fungerar ändamålsenligt. Framförhållningen i planeringsprocessen bedöms bristfällig vilket bland annat visar sig i att det redan idag finns ett underskott av boendeplatser. De menar även att den rådande planeringen sannolikt inte kommer kunna tillgodose nuvarande och kommande behov i rätt tid.

PWCs granskning rör kommunstyrelsen och flera av kommunens nämnder och de önskar ett samordnat svar från kommunen. Kommunstyrelsen har därför begärt att vård- och omsorgsnämnden yttrar sig över de delar som berör vård- och omsorgsnämnden.

2019-02-20

Dnr von/2019:34

Ärendet

PwC har på uppdrag av Botkyrka kommuns förtroendevalda revisorer genomfört två granskningar som har bäring på kommunens lokalförsörjningsprocess, *Granskning av kommunens investeringsstyrning och lokalförsörjning* samt *Långsiktig och strategisk lokalförsörjning inom äldreomsorg och LSS*.

Granskningarna har syftat till att besvara följande revisionsfrågor:

Har Kommunstyrelsen och nämnderna ändamålsenliga processer för planering och anskaffning av lokaler?

Har ansvariga nämnder säkerställt en ändamålsenlig långsiktig planering av boendeplatser inom äldreomsorgen och LSS-verksamheten?

Granskningen kring frågan ”Har Kommunstyrelsen och nämnderna ändamålsenliga processer för planering och anskaffning av lokaler?” har genomförts med utgångspunkt i följande kontrollmål:

- Det finns en lokalförsörjningsplan med en tydlig beskrivning av lokalbehovet.
- Det finns en väl fungerande process för lokalförsörjning i kommunen Hur fungerar samverkan mellan förvaltningarna.
- Görs tillfredsställande kostnadsanalyser (alternativkostnader) av lokalinvesteringarna.
- Anser förvaltningarna att behovet av lokaler tillgodoses? Hinder finns för att uppnå en effektiv lokalförsörjningsprocess?

Granskningen kring frågan ”Har ansvariga nämnder säkerställt en ändamålsenlig långsiktig planering av boendeplatser inom äldreomsorgen och LSS-verksamheten?” har genomförts med utgångspunkt i följande kontrollmål:

- Den ekonomiska flerårsplaneringen grundar sig på väl underbyggda analyser av demografi och efterfrågeförändringar respektive framtidsbedömningar/ omvärldsanalys.
- Planeringen/strategierna för att möta efterfrågeförändringar inom verksamheten är tydliga, relevanta och riskbedömda.
- Alternativ och handlingsberedskap finns inbyggd i planeringen.
- De ekonomiska konsekvenserna är belysta på ett tillfredsställande sätt i planeringen och kalkyler finns som i förekommande fall tydliggör ekonomiska effekter vid bristande planering.
- Framförhållningen är tillräcklig.

2019-02-20

Dnr von/2019:34

Revisorernas samlade bedömning är att kommunens processer för planering och anskaffning av lokaler har väsentliga brister och därför sammantaget inte kan anses fungera på ett ändamålsenligt sätt.

Revisorerna vill särskilt lyfta fram att samverkan och samordning mellan inblandade nämnder och förvaltningar i lokalförsörjningsprocessen inte fungerar ändamålsenligt. Framförhållningen i planeringsprocessen är bristfällig vilket bland annat visar sig i att det redan idag finns ett underskott av boendeplatser och att rådande planering sannolikt inte kommer kunna tillgodose nuvarande och tillkommande behov i rätt tid.

Efter genomförd granskning rekommenderas kommunen att:

- Se över möjligheten att införa någon form av serviceåtagande mellan tekniska förvaltningen och beställande förvaltningar avseende anpassning av lokaler, vid nybyggnation och ombyggnation.
- Prioritera arbetet med att dokumentera en processbeskrivning för lokalförsörjningsprocessen. I detta avseende är det viktigt att riktlinjer och rutiner tas fram för vilken förvaltning och funktion som ägare olika centrala dokument i lokalförsörjningsprocessens olika skeden.
- Ta fram arbetsbeskrivningar för olika funktioner inom tekniska förvaltningen.
- En rutin för uppdatering av lokalresursplan och lokalförsörjningsplan tas fram och implementeras.
- Försöka begränsa utredningsinsatserna i planprocessens tidiga skeden och styra utredningar till projektprocessens utredningsskede där resultatet av utredningen behandlas i berörd verksamhetsnämnd.
- Fortsätta och förstärka arbetet med att implementera en längre planhorisont för kommunens investerings- och lokalförsörjningsprocess. Som denna granskning visat bidrar nuvarande planhorisont till omfattande risker för försening.
- Kommunstyrelsen bör initiera en översyn över hur kommunens lokalförsörjningsprocess styrs och samordnas. Här bör fokus särskilt ligga på kommunstyrelsens ansvar i och med styrelsens övergripande ansvar att styra och leda kommunens verksamhet.
- Kommunikation mellan nämnder och styrelsen inom ramen för lokalförsörjningsprocessen bör förbättras och lyftas till en mer strategisk nivå.
- Se över möjligheten att involvera samhällsbyggnadsförvaltningen i egenskap av ansvariga för detaljplanering i ett tidigare skede av investerings- och lokalförsörjningsprocessen.

2019-02-20

Dnr von/2019:34

- Etablera ett tydligt årshjul för när underlag till investeringsbeslut ska tas fram och förmedlas mellan de nämnder och förvaltningar som är inblandade i kommunens lokalförsörjningsprocess.
- Göra en grundlig analys av nuvarande planering för tillskott av boendeplatser för äldreomsorg och LSS-verksamhet i syfte att identifiera alternativa lösningar för att hantera de kända, kommande behov av boendeplatser som finns.

PWCs granskning rör kommunstyrelsen och flera av kommunens nämnder och de önskar ett samordnat svar från kommunen. Kommunstyrelsen har därför begärt att vård- och omsorgsnämnden yttrar sig över de delar som berör vård- och omsorgsnämnden. Nedan följer vård- och omsorgsnämnden yttrande över de rekommendationer som nämnden själv kan påverka.

Vård- och omsorgsnämndens yttrande på revisionsrapporten

Vård- och omsorgsnämnden välkomnar att en revision av kommunens lokalförsörjningsprocess har genomförts och instämmer i de rekommendationer som framförs i rapporten. Rekommendationer och nämndens yttrande över dessa redogörs nedan.

Rekommendation

Kommunikation mellan nämnder och styrelsen inom ramen för lokalförsörjningsprocessen behöver förbättras och lyftas till en mer strategisk nivå.

Nämndens yttrande

Vård- och omsorgsnämnden är positiv till rekommendationen och ser att tydliga processer kommer bidra till en ökad och förbättrad kommunikation mellan nämnderna. Vård- och omsorgsnämnden har varit delaktig i framtagandet av kommunens investeringsprocess, där det nu tydligt framgår när dialog mellan olika nämnder och förvaltningar ska ske under året inför arbetet med att revidera kommunens investeringsplan. Genom att flera nämnder varit delaktiga i arbetet med investeringsprocessen har roller och ansvarsområden tydliggjorts vilket skapar förutsättningar för en ökad kommunikation mellan nämnderna. Vård- och omsorgsnämnden ser därför att fortsatt processkartläggning inom området lokalförsörjning och förvaltningarnas delaktighet är av stor vikt för en bättre kommunikation.

Rekommendation

En grundlig analys görs av nuvarande planering för tillskott av boendeplatser för äldreomsorg och LSS-verksamhet i syfte att identifiera alternativa lösningar för att hantera de kända, kommande behov av boendeplatser som finns.

2019-02-20

Dnr von/2019:34

Nämndens yttrande

Vård- och omsorgsnämnden reviderar boendeplanen varje år och har utifrån den god kunskap om behovet av platser inom äldreomsorg och LSS-verksamhet. Som framgår av rapporten bedömer PWC att nämndens boendeplan beskriver behoven väl och ger goda förutsättningar för planering för att möta den efterfrågan som finns. Genom att köpa externa platser har nämnden handlingsberedskap för att möta behoven men de ekonomiska konsekvenserna som detta medför belastar vård- och omsorgsnämndens budget i hög utsträckning. PWC lyfter att olika alternativ och handlingsberedskap saknas i den övergripande planeringsprocessen. Att en grundlig analys och planering för hur behovet av platser ska tillgodoses i rätt tid välkomnas därför av vård- och omsorgsnämnden.

Bilagor

1. Missiv från kommunledningsförvaltningen
2. Revisionskrivelse
3. Revisionsrapport- Granskning av kommunens investeringsstyrning och lokalförsörjning
4. Revisionsrapport- Långsiktig och strategisk lokalförsörjning inom äldreomsorg och LSS

Petra Oxonius
Tf. omsorgsdirektör

Anna Casteberg
Ekonomichef

Expedieras till
Kommunledningsförvaltningen (KS/2019:111)

2019-02-15

Dnr KS/2019:111

Referens
Kommunledningsförvaltningen

Mottagare
Samhällsbyggnadsnämnden
Vård- och omsorgsnämnden
Tekniska nämnden

Yttrande över remiss till KS

Kommunledningsförvaltningen önskar nämndernas yttranden över bifogad Revisionsrapport: Granskning av kommunens investeringsstyrning och lokalförsörjning samt Långsiktig och strategisk lokalförsörjning inom äldreomsorg och LSS.

Svar önskas senast den 30 april 2019.

Kom ihåg att även skicka nämndens svar till registrator på kommunledningsförvaltningen.

Med vänliga hälsningar
Registrator- KLF

Kommunstyrelsen
Tekniska nämnden
Samhällsbyggnadsnämnden
Vård- och omsorgsnämnden

Granskning av kommunens lokalförsörjningsprocess

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer genomfört två granskningar som har bäring på kommunens lokalförsörjningsprocess, *Granskning av kommunens investeringsstyrning och lokalförsörjning* samt *Långsiktig och strategisk lokalförsörjning inom äldreomsorg och LSS*. Resultatet av granskningarna redovisas i bifogade rapporter.

Revisorernas samlade bedömning är att kommunens processer för planering och anskaffning av lokaler har väsentliga brister och därför sammantaget inte kan anses fungera på ett ändamålsenligt sätt.

Revisorerna vill särskilt lyfta fram att samverkan och samordning mellan inblandade nämnder och förvaltningar i lokalförsörjningsprocessen inte fungerar ändamålsenligt. Framförhållningen i planeringsprocessen är bristfällig vilket bl a visar sig i att det redan idag finns ett underskott av boendeplatser och att rådande planering sannolikt inte kommer kunna tillgodose nuvarande och tillkommande behov i rätt tid.

Revisorerna översänder rapporterna till Kommunstyrelsen och berörda nämnder och önskar ett samordnat svar på de iakttagelser och rekommendationer som redovisas i rapporterna samt vilka åtgärder som avses vidtas. Svaret ställs till kommunens revisorer och ska vara revisorerna tillhanda senast 2019-06-28.

För kommunens revisorer

Lennart Lindström
Ordförande

Bengt Eriksson
Vice ordförande

För kännedom
Kommunfullmäktiges presidium
Kommunledning
Politiska sekreterare

Revisionsrapport

Granskning av kommunens investeringsstyrning och lokalför-sörjning

Said Ashrafi
Jesper Haggman

Februari 2019

Botkyrka kommun

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	1
2.	Inledning	3
2.1.	Bakgrund	3
2.2.	Revisionsfråga	3
2.3.	Kontrollmål	3
2.4.	Metod och avgränsning	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Lokalförsörjningsplan	5
3.1.1.	Typer av verksamhetslokaler	6
3.1.2.	Förvaltningars andel av kommunens totala lokalkostnad	6
3.1.2.1.	Behovsunderlagets kvalitet	7
3.1.3.	Bedömning.....	8
3.2.	Lokalförsörjningsprocessen	9
3.2.1.	Ansvar enligt reglementen	9
3.2.2.	Behörighet enligt delegationsordningar	9
3.2.3.	Organisation	10
3.2.4.	Lokalförsörjningsprocessen.....	10
3.2.4.1.	Behov, investerings- och planprocessen	11
3.2.4.2.	Genomförandeprocessen	13
3.2.4.3.	Förvaltning av befintligt lokalbestånd	14
3.2.5.	Bedömning.....	15
3.3.	Kostnadsanalyser (alternativkostnader) av lokalinvesteringarna	16
3.3.1.	Kostnadsdrivande faktorer	16
3.3.2.	Bedömning.....	19
3.4.	Tillgodoses lokalbehovet?	19
3.4.1.	Bedömning.....	22
4.	Bedömning och rekommendationer	24
4.1.	Avstämning mot kontrollmål	24

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av Botkyrka kommuns förtroendevalda revisorer granskat kommunens arbete med lokalförsörjning. Granskningen har syftat till att besvara följande revisionsfråga:

Har Kommunstyrelsen och nämnderna ändamålsenliga processer för planering och anskaffning av lokaler?

Vår samlade bedömning är att kommunens processer för planering och anskaffning av lokaler har väsentliga brister och därför sammantaget inte kan anses fungera på ett ändamålsenligt sätt.

Denna bedömning grundar sig bl.a. på följande väsentliga iakttagelser:

- Kommunens lokalförsörjningsplan har inte uppdaterats sedan framtagandet. Rutin för hur och inom vilken tidplan lokalförsörjningsplanen ska uppdateras är inte fastställd.
- Endast tre av fem lokalnyttjande nämnders lokalbehovsunderlag är inkluderade i tekniska nämndens lokalresursplan. Lokalresursplanen har inte uppdaterats för kommande verksamhetsår.
- I varken lokalresursplan eller lokalförsörjningsplan beskrivs åtgärder/anvisningar för hur beslutade projekt ska kunna färdigställas efter fastställd tidplan.
- Lokalförsörjningsprocessens huvudsakliga planhorisont om fyra år innebär, jämfört med uppskattade ledtider, en stor risk att om- och nybyggnadsprojekt inte kan färdigställas efter beslutad tidplan.
- Samarbetet mellan tekniska förvaltningen och lokalnyttjande förvaltningar beskrivs i flera avseenden inte fungera ändamålsenligt. Härvidlag är det särskilt allvarligt att SPUG-mötena inte beskrivs fungera tillfredsställande. Detta eftersom det är via SPUG-möten (trots att de inte är formella) övergripande frågor rörande samordning och utveckling av lokalförsörjningsprocessen ska adresseras.
- Vi har inom ramen för denna granskning inte tagit del av någon systematiserad rutin eller riktlinje för hur tekniska förvaltningen ska utföra kostnadsanalyser.
- Rutin för att uppdatera initiala kostnadsuppskattningar vartefter mer information inkommer är inte implementerade.
- Vi konstaterar att lokalnyttjande förvaltningar inte anser sina lokalbehov tillgodosedda i efterfrågad utsträckning. Härvidlag beskrivs bristen på samordning som en viktig faktor.
- Brister i etablerade kommunikationskanaler och informationsdelning beskrivs vid intervju bidra till ineffektivitet samt frustration mellan beställare och utförare inom lokalförsörjningsprocessen.

- Brister i dokumentstyrning och otydligheter avseende dokumentägarskap beskrivs leda till otydlighet och ineffektivitet inom lokalförsörjningsprocessen.

Efter genomförd granskning rekommenderar vi kommunen att:

- Se över möjligheten att införa någon form av serviceåtagande mellan tekniska förvaltningen och beställande förvaltningar avseende anpassning av lokaler, vid nybyggnation och ombyggnation.
- Prioritera arbetet med att dokumentera en processbeskrivning för lokalförsörjningsprocessen. Härvidlag är det viktigt att riktlinjer och rutiner tas fram för vilken förvaltning och funktion som äger olika centrala dokument i lokalförsörjningsprocessens olika skeden.
- Ta fram arbetsbeskrivningar för olika funktioner inom tekniska förvaltningen.
- En rutin för uppdatering av lokalresursplan och lokalförsörjningsplan tas fram och implementeras.
- Försöka begränsa utredningsinsatserna i planprocessens tidiga skeden och styra utredningar till projektprocessens utredningsskede där resultatet av utredningen behandlas i berörd verksamhetsnämnd.
- Fortsätt och förstärk arbetet med att implementera en längre planhorisont för både kommunens investerings- och lokalförsörjningsprocess. Som denna granskning visat bidrar nuvarande planhorisont till omfattande risker för försening.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Botkyrkas investeringar har under den senaste femårsperioden varit högre än tidigare, även om det varierar mellan åren. Framåt finns planerade investeringar av en helt annan storleksordning. I investeringsplanen för åren 2018 - 2021 uppgår investeringsramarna i genomsnitt till drygt 700 miljoner kronor per år. Kommunens verksamheter behöver lokaler som fungerar för verksamheterna. Det är sedan tidigare noterat att kommunens lokalbestånd som byggdes under 1960 och 1970-talet är ålderstiget och i stort behov av förnyelse. Fler kommunala verksamheter menar att renovering inte räcker då lokalernas utformning inte möter dagens behov av tillgänglighet, pedagogik, gestaltning och säkerhet.

Verksamhetsnämnderna ska dokumentera sina behov av lokaler, vilket är en viktig del i kommunens lokalförsörjningsprocess. Tekniska förvaltningen har lämnat en första lokalresursplan över Botkyrkabornas samlade behov av välfärdslokaler inför 2018 års behandling av mål- och budget. Kommunstyrelsen och Tekniska nämnden har härefter fått ett gemensamt uppdrag att vidareutveckla lokalresursplanen. En del i styrning mot god lokaleffektivitet är internhyra. I kommunens mål och budget 2018 med flerårsplan 2019-2021 står att Tekniska nämnden har tre väsentliga utvecklingsområden varav ett avser lokalförsörjning; *Lokalförsörjning – lokaler för kommunala verksamheters behov.*

I budgeten framgår att Botkyrkas unga och seniora befolkning ökar, vilket innebär fortsatt fokus på att fler lokaler ska produceras. Vidare får Tekniska nämnden tillsammans med Kommunstyrelsen ett uppdrag att ta fram en ny modell för internhyresprissättning. Uppdraget beaktar även tidigare uppdrag att skapa förutsättningar för lokaleffektiviseringar till exempel att skapa en lokalbank. En ny internhyresmodell ska börja tillämpas från och med den 1 januari 2019.

2.2. Revisionsfråga

Granskningen syftar till att besvara nedanstående revisionsfråga:

Har Kommunstyrelsen och nämnderna ändamålsenliga processer för planering och anskaffning av lokaler?

2.3. Kontrollmål

För att besvara de revisionella frågan kommer följande kontrollmål/kontrollfrågor att granskas:

- Det finns en lokalförsörjningsplan med en tydlig beskrivning av lokalbehovet.
- Det finns en väl fungerande process för lokalförsörjning i kommunen.
- Hur fungerar samverkan mellan förvaltningarna?

- Det görs tillfredsställande kostnadsanalyser (alternativkostnader) av lokalin-vesteringarna.
- Förvaltningarna uppfattar att lokalbehovet tillgodoses.
- Det finns hinder mot att uppnå en effektiv lokalförsörjningsprocess.

2.4. Metod och avgränsning

Avgränsning sker enligt ovanstående revisionsfråga och tillhörande kontrollmål. Granskningsobjekt är Kommunstyrelsen och Tekniska nämnden. Granskningen genomförs genom studier av styrande och stödjande dokument så som översiktsplan, lokalförsörjningsplan, lokalresursplan, etc. Därutöver har intervjuer genomförts med:

- Planchef, Samhällsbyggnadsförvaltningen
- Fastighetschef, Tekniska förvaltningen
- Ekonomichef, Utbildningsförvaltningen
- Lokalstrateg, Utbildningsförvaltningen
- Investerings-controller, Kommunledningsförvaltningen
- Ekonomichef, Socialförvaltningen
- Controller, Socialförvaltningen
- Tillförordnad ekonomichef, Vård- och omsorgsförvaltningen
- Utvecklingsledare, Vård- och omsorgsförvaltningen

Vi har även varit i kontakt med:

- Förvaltningschef, Tekniska förvaltningen
- Ekonomichef, Kommunledningsförvaltningen

Granskningen har gjorts utifrån sju kontrollmål. Bedömningen av respektive kontrollmål görs enligt kriterierna: Uppfyllt/Delvis uppfyllt/Ej uppfyllt. Den övergripande revisionsfrågan bedöms sedan utifrån följande nivåer till uppfyllt och ej uppfyllt. Granskningsrapporten har varit föremål för faktaavstämning av berörda intervjupersoner.

3. Granskningsresultat

3.1. Lokalförsörjningsplan

I det kommungemensamma dokumentet Lokalförsörjningsplan 2018-01-15, presenteras en sammanställning över kommunens pågående investeringsprojekt. Lokalförsörjningsplanen har formen av ett Excel-dokument över kommunens beslutade fastighetsinvesteringsprojekt, vilket kompletteras av ett PM. PM:et förklarar planens syfte och uppdrag, samt beskriver hur informationen i planen ska förstås. Vid upprättande av det kompletterande PM:et fanns totalt 62 investeringsprojekt för perioden 2018-2022 inkluderade i lokalförsörjningsplanen.

Av investeringsprojekten ovan bedömdes 27 stycken vara i fas, vilket noteras med grönmarkering i planen; 18 stycken bedömdes behöva bevakas eftersom de var i riskzonen att inte kunna bli färdigställda enligt tidplan, dessa noteras med gulmarkering; slutligen var resterande 17 projekt rödmarkerade, då risken för försening jämt mot beslutad tidsram bedömdes som stor. Totalt bedöms alltså cirka 56 % av beslutade projekt antingen inte kunna färdigställas i tid eller vara i riskzonen att inte kunna färdigställas i tid.

Lokalförsörjningsplanen ska omfatta samtliga om- och nybyggnadsprojekt beslutade i budget och visar därmed de investeringar där medel finns budgeterade. Som framgår av uppräknningen ovan noterar planen också övergripande hur dessa projekt förhåller sig till beslutad tidplan avseende både detaljplaneprocessen och genomförandeprocessen, samt hur projektet som helhet förhåller sig mot lokalnyttjande nämndens/förvaltningens lokalbehov. Vidare finns bl.a. dokumenterat vilken verksamhet, typ, geografiskt område, namn, kapacitet och form byggnationen avser. I dokumentet finns även information om när olika byggprojekt ska tas upp i budget.

Vid intervju beskrivs att lokalförsörjningsplanen ska användas operativt som ett stöd i kommunens lokalförsörjningsprocess. Planen ska uppdateras, men det uppges vid intervju att det inte beslutats om en rutin eller sluttid för när detta ska göras. Utifrån lokalförsörjningsplanen och kompletterande PM är det inte tydligt vilket underlag uppgifter om lokalnyttjande förvaltningars behovsinfall bygger på. Huvudsakligt behovsunderlag vid bedömning av nödvändiga investeringar ska vara den av tekniska förvaltningen framtagna Lokalresursplan 2017-2026. I kompletterande PM till lokalförsörjningsplanen beskrivs att lokalresursplanen bygger på information och kvalitetssäkrad data från kommunens befolkningsprognos samt omvärldsanalys genomförd av respektive lokalnyttjande förvaltning.

Befintlig lokalresursplan omfattar underlag avseende lokalbehov för utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningen, vilket presenteras för fyraårsperioden 2017-2021. I lokalresursplanen sammanställs och analyseras dessa lokalnyttjande förvaltningars lokalbehov utifrån deras olika verksamhetsområden samt för utbildningsförvaltningen utifrån kommunens olika geografiska områden. Ingen diskussion av åtgärder för att möta dessa lokalbehov presenteras dock i Lokalresursplanen.

Vidare är lokallyttjande förvaltningar såsom socialförvaltningen och arbetsmarknad- och vuxenutbildningsförvaltningen inte upptagna i lokalresursplanen. Vid intervju uppges att detta beror på att de inte inkommit med relevant underlag i form av en omvärldsanalys, vilket de tre inkluderade förvaltningarna gjort. Vi har inom ramen för denna granskning tagit del av det av socialförvaltningen framtagna dokumentet Lokalförsörjningsplan 2019-2022. Dokumentet beskriver förvaltningens bedömda lokalbehov för perioden 2019-2022. Eftersom detta dokument inte varit framtaget, alternativt inte var känt eller förmedlat till tekniska förvaltningen vid upprättande av aktuell lokalresursplan är som noterats ovan socialförvaltningens lokalbehov inte inkluderade i lokalresursplanen.

Eftersom information om socialförvaltningens och arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningens lokalbehov ändå är inkluderat i lokalförsörjningsplanen har information om detta insamlats på annat sätt. Detta har sannolikt gjorts antingen genom direkt kontakt med förvaltningarna i fråga i samband med att lokalförsörjningsplanen upprättades, eller genom de förvaltare som arbetar mot respektive förvaltning. Exakt förfarande för detta har dock inte gått att fastställa utifrån genomförda intervjuer och erhållna dokument inom ramen för denna granskning.

3.1.1. Typer av verksamhetslokaler

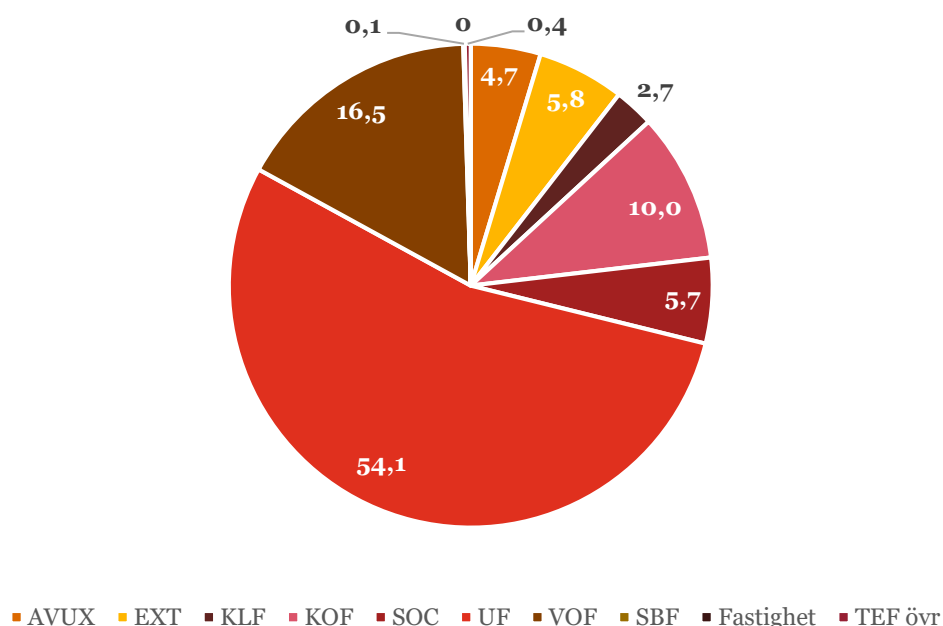
Tekniska förvaltningen delar i sin interna statistik upp verksamhetslokaler i nio olika kategorier. Dessa är: Förskola, Skola, Gymnasium, Fritidsverksamhet, Vård- och omsorgsboende (VOB), Externa lokaler, Övriga lokaler, Förvaltningslokaler och Övriga omsorgslokaler.

Utbildningsförvaltningen handhar lokaler kopplade till kommunens förskolegrundskole- samt gymnasieverksamhet. Vård- och omsorgsförvaltningen handhar VOB-lokaler och kultur- och fritidsförvaltningen lokaler för fritidsverksamhet. Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen och socialförvaltningens lokaler placeras inom ramen för denna statistik i kategorin övriga lokaler. Externa lokaler syftar på externt inhyrda lokaler och är en förvaltningsövergripande sammanställning av denna lokalkategori. Andra förvaltningsövergripande kategorier är övriga lokaler och förvaltningslokaler, medan övriga omsorgslokaler i huvudsak omfattar lokaler avsedda för vård- och omsorgsförvaltningen.

3.1.2. Förvaltningars andel av kommunens totala lokalkostnad

Diagram 3 nedan presenterar en sammanställd bild av förvaltningarnas, externa lokalers och tekniska förvaltningens fastighetsavdelnings andel av kommunens totala lokalkostnader.

Diagram 3. Lokalkostand per förvaltning som andel av kommunens totala lokalkostnader, år 2018

Kommunens budgeterade lokalkostnader för verksamhetsåret 2019 uppgår vid beräkningen år 2018 till cirka 742,7 mnkr. Av dessa ianspråkta förvaltningar kopplade till kommunens fem facknämnder/verksamhetsdrivande nämnder cirka 86 % av totala lokalkostnader. Utbildningsförvaltningen cirka 392 mnkr, Vård- och omsorgsförvaltningen cirka 199,8 mnkr, Kultur- och fritidsförvaltningen cirka 72,5 mnkr, Socialförvaltningen cirka 42 mnkr och Arbetsmarknad- och vuxenutbildningsförvaltningen cirka 33,8 mnkr.

Som diagram 3 ovan visar ianspråkta utbildningsförvaltningen ensam 54,1 % kommunens lokalkostnader. Detta förklaras av att förvaltningen handhar lokaler kopplade till kommunens förskole- grundskole- samt gymnasieverksamhet. Även vård- och omsorgsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen representerar med 16,5 % respektive 10 % substantiella andelar av kommunens totala lokalkostnader. Lokalkostnader representerar cirka 15,6 % av utbildningsnämndens totala driftskostnader som de presenteras i budget 2018. Motsvarande siffror för vård- och omsorgsnämnden och kultur- och fritidsnämnden är 10,6 % respektive 28,9 %.

Sammantaget visar presentationen ovan att lokalkostnader representerar både betydande belopp för kommunen som helhet och för enskilda lokalnyttjande nämnder och förvaltningar. Utöver detta är en tillräcklig tillgång på verksamhetsanpassade lokaler en fundamental förutsättning för att kommunens verksamhet ska kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt.

3.1.2.1. Behovsunderlagets kvalitet

Som nämnts ovan är kommunens befolkningsprognos en viktig utgångspunkt för lokalnyttjande förvaltningars prognoser av framtida lokalbehov. För att befolk-

ningsprognoser ska kunna fungera som ett bra redskap för prognostisering av lokalnyttjande förvaltningars lokalbehov krävs att befolkningsprognosen är både korrekt och stabil mellan år. Detta beskrivs vid intervju inte ha varit fallet de senaste tre åren. Prognosen uppges vid intervju ha varierat så mycket som 8 % för vissa åldersgrupper mellan år. Detta som ett resultat av att den statistikerfunktion på kommunledningsförvaltningen som gör kommunens befolkningsprognoser vid ett tillfälle bytts ut, och att de olika statistikerna använt delvis egna modeller. Variationer i prognoser drabbar framförallt utbildningsförvaltningen eftersom de dels har ett mycket stort lokalbehov, samt att det generellt är svårare att göra befolkningsprognoser för yngre åldersgrupper. Variationerna uppges ha lett till att förvaltningen fått reviderat investeringsplanen framåt.

Av både utbildningsförvaltningen och andra lokalnyttjande förvaltningar lyfts svårigheten med förseningar av beställda lokaler upp som ett problem avseende att bedöma förvaltningens kommande lokalbehov. Vid intervju samt i erhållna lokalbehovsunderlag beskrivs att uttryckta lokalbehov förutsätter att beställda lokaler levereras enligt tidplan, vilket av dem i flera fall bedöms som tveksamt. För en mer utförlig genomgång av detta avseende vård- och omsorgsförvaltningen, se kompletterande rapport *Långsiktig och strategisk lokalförsörjning inom äldreomsorgen och LSS*.

3.1.3. Bedömning

Lokalförsörjningsplanen omfattar projekt beslutade i budget över perioden 2018-2022. I lokalförsörjningsplanen beskrivs även var i detaljplane- eller genomförandeprocessen projekt befinner sig samt hur de förhåller sig mot behovsinfall för lokalnyttjande nämnd. Det beskrivs vid intervju att planen är tänkt att uppdateras men att det inte är fastställt enligt vilken rutin eller inom vilken tidsram detta ska göras.

Tekniska förvaltningens lokalresursplan ska fungera som underlag för bedömningar av lokalbehov. Lokalresursplanen sträcker sig över fyra år och är tänkt att uppdateras årligen. Vi noterar dock att detta inte gjorts för innevarande år. Vidare konstaterar vi att samtliga lokalnyttjande förvaltningars lokalbehov inte är inkluderade i lokalresursplanen, samt att det utifrån intervjuer inte är tydligt vems ansvar det är att tillse att materialet finns tillgängligt och inkluderas.

Vid intervju framkommer även ytterligare faktorer som gör lokalnyttjande förvaltningars framtagna behovsunderlag osäkra som långsiktiga underlag för om- eller nyinvesteringsbeslut, t ex variationer i de befolkningsprognoser som tas fram av statistiker vid kommunledningsförvaltningen.

I varken lokalresursplan eller lokalförsörjningsplan beskrivs vilka åtgärder som ska vidtas under innevarande år eller planeras under redovisad planperiod för att projekt ska kunna färdigställas efter tidplan.

Vi bedömer därför kontrollmålet som: **ej uppfyllt.**

3.2. Lokalförsörjningsprocessen

Under detta avsnitt besvaras följande kontrollmål:

- *Det finns en fungerande lokalförsörjningsprocess.*
- *Hur fungerar samverkan mellan förvaltningarna?*

3.2.1. Ansvar enligt reglementen

Av reglemente för kommunstyrelsen framgår att styrelsen ansvarar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. I detta ingår att leda och samordna planering och uppföljning av kommunens ekonomi och verksamheter. Detta ska bl.a. ske genom aktiverande och normerande styrdokument. Styrelsen ska också i samråd med nämnderna följa upp fastställda mål och återrapportera till fullmäktige.

Kommunstyrelsen har ett övergripande strategiskt ansvar i vilket det bl.a. ingår översiktlig planering av mark och vatten, inklusive översiktsplan och stadsdelsvisa strukturplaner. Styrelsen ska även samordna kompetens som övriga nämnder bistår med inom sina respektive områden.

Tekniska nämndens övergripande ansvarsområden är kommunens fastighetsförvaltning och husbyggnad, lokalförsörjningsprocessen, vatten och avlopp, städservice, teknik och logistik, operativa säkerhetsarbetet och att tillhandahålla kommunens internservice. Nämnden svarar inom ramen för detta bl.a. för genomförande av antagna detaljplaner samt fastighetsförvaltning av kommunens fastigheter.

För kommunens uppgifter inom planväsendet enligt plan- och bygglagen (PBL) svarar samhällsbyggnadsnämnden. Utöver detta är nämnden ansvarig för kommunens uppgifter avseende gata-park, plan, bygglov, karta och mät samt mark och exploatering.

Sammanfattningsvis stipulerar reglementena att Kommunstyrelsen har ett ledning- och samordningsansvar för kommunens övergripande strategiska planering och ska tillhandahålla aktiverande och normerande styrdokument. Samhällsbyggnadsnämnden svarar för detaljplane- och exploateringsprocesserna och tekniska nämnden svarar sedan för det praktiska byggandet (genomförandeprocessen).

3.2.2. Behörighet enligt delegationsordningar

I tekniska nämndens delegationsordning delegeras bl.a. rätten att besluta om att anta eller avslå anbud vid upphandling eller annan anskaffning av varor och tjänster upp till ett värde av 25 mnkr, vid varje enskilt anskaffnings-/upphandlingstillfälle till fastighetschef vid tekniska förvaltningen. Behörigheten innefattar rätten att initiera upphandling. Anskaffning av varor och tjänster över de i upphandlingslagstiftningen fastställda tröskelvärden ska dock ske med stöd av kommunens upphandlingspolicy och genomföras av upphandlingsenheten.

Fastighetschef på tekniska förvaltningen har enligt delegationsordning behörighet att upplåta, omförhandla, säga upp för avflyttning eller villkorsändring, godkänna överlåtelse eller byte av nyttjanderätt (inbegripet hyra och arrende) för en tid av högst fem år i det fall det årliga ersättningsbeloppet överstiger 300 tkr och

understiger 5 mnkr. Denna delegerade behörighet avser såväl interna överenskommelser inom kommunen om nyttjanderätt som externa nyttjanderättsavtal, samt även förvaltningsuppdrag från andra nämnder.

Fastighetschef på tekniska förvaltningens har även behörighet att efter samråd med verksamhetsdrivande nämnder och dess förvaltningsorganisationer fatta beslut om re-investeringar inom beslutad rambudget. Slutligen har fastighetschef behörighet att besluta om samt att ingå avtal/option om förvärv av samt överlåtelse av byggnad, med tillhörande mark, samt bostadsrätt, om värdet ej överstiger 10 mnkr.

3.2.3. Organisation

Vid intervju uppges att det är formellt är kommundirektör på kommunledningsförvaltningen (KLF) som har det övergripande ansvaret för investerings- och lokalförsörjningsfrågor genom processägarskap av en av kommunens huvudprocesser: leva och bo. Lokalförsörjningsprocessen beskrivs vid intervju som en stödprocess till denna, och för den är chefspersonal på tekniska förvaltningen processansvarig. Det är inom ramen för denna stödprocess som kommunens praktiska lokalförsörjningsarbete ska bedrivas. Vidare beskrivs vid intervju att ett viktigt led i lokalförsörjningsprocessen som stödprocess de senaste åren varit att dokumentera kommunens lokalförsörjningsprocess. År 2018 beskrivs dock processdokumenteringsarbetet ha störts som ett resultat av arbetet med kommunens nya internhyresmodell, vilken ska vara färdig till den 1 januari 2019.

Vid intervju uppskattas att tekniska förvaltningen har cirka 60 medarbetare. Av dessa arbetar 25 med drift, 10 med projekt och 25 med förvaltning. Av de 25 medarbetare som jobbar mot förvaltning är sju stycken förvaltare. Tre av dessa arbetar mot utbildningsförvaltningen, eftersom det är den förvaltning som tar både mest lokalvolym och lokalkostnader i anspråk. Övriga fyra förvaltare arbetar mot en respektive verksamhetsnämnds förvaltning vardera. Övriga medarbetare arbetar bl.a. med projektledning och upphandling för byggprojekt, driftsupphandling samt med kundtjänst. Kundtjänst för felanmälningar kommer i och med den nya internhyresmodell som tekniska förvaltningen är i en långt gången process att ta fram ligga under tekniska förvaltningens driftenhet.

Personalomsättning och sjukfrånvaro beskrivs som låg på förvaltningen. Ledningspersonal på tekniska förvaltningen bedömer förvaltningen som något underbemannad avseende drift, kundtjänst och projektledare. Viss inhyrd personal finns men bedöms vid intervju också ta extra tid i anspråk då den behöver ökad styrning. Överlag beskrivs inte organisatoriska hinder som allvarliga för förvaltningen att utföra sitt uppdrag.

3.2.4. Investerings- och lokalförsörjningsprocessen

Baserat på intervjuer och relevanta dokument har tekniska förvaltningen ett samordningsansvar för kommunens lokalförsörjningsprocess. Investerings- och lokalförsörjningsprocesserna uppdelas i delprocesserna investering och lokalförsörjning. Investeringsprocessen genererar beslut om att verksamhetslokaler ska produceras och lokalförsörjningsprocessen tar sedan vid när produktion av verksamhetslokaler inleds:

1. Behov, investerings- och planprocessen.
2. Genomförandeprocessen.
3. Förvaltning av befintliga lokaler.

Vid intervju beskrivs att det inom ramen för lokalförsörjningsprocessen hålls regelbunda så kallade SPUG¹-möten. Även om dessa möten inte är formella beskrivs de vid intervju som centrala möten varigenom kommunens förvaltningar ska ha möjlighet till dialog i syfte att bidra till samordning, styrning och utveckling av lokalförsörjningsprocessen. Mötena är på tjänstemannanivå och ordförande uppges vid intervju vara fastighetschefen vid tekniska förvaltningen.

Vid intervju beskrivs att man på SPUG-möten bl.a. diskuterat behovsunderlag till lokalursplan samt aspekter av kommunens detaljplanearbete. Arbetet med att samordna och skapa samsyn kring kommunens lokalförsörjning inom ramen för SPUG-mötena uppges dock inte ha fungerat väl. Vid intervju framhålls att arbete under 2018 upplevs ha fått stå tillbaka till förmån för framtagandet av ny internhyresmodell. Vid intervju uttrycks därför att samarbetsformerna behöver utvecklas, samt att en tydligare verksamhetsbeskrivning och styrning av mötena.

Övergripande lokalförsörjningsprocessen ligger kommunens investeringsprocess. KLF har under år 2018 arbetat med nya Riktlinjer för investeringar, vilka kompletteras med anvisningar för investeringsprocessen. Vid kommunfullmäktiges möte 18 december år 2018 antog kommunen nya Riktlinjer för investeringar. Syftet med riktlinjen för investeringar och de kompletterande anvisningarna för investeringsprocessen uppges vid intervjun bl.a. vara att förtydliga roller och struktur i investeringsprocessen, samt bidra till tydligare styrning och bättre samordning av kommunens investeringar.

Arbetet med att ta fram riktlinjerna för investeringar och de kompletterande anvisningarna beskrivs vidare vid intervju ha skett i samråd med berörda lokalnyttjande förvaltningar samt ledningspersonal på tekniska förvaltningen. Under 2019 beskrivs vid intervju att personal på KLF kommer prioritera implementerandet av riktlinjen, bl.a. genom utbildningsinsatser.

3.2.4.1. Behov, investerings- och planprocessen

Processen inleds med att lokalbehovsunderlag för investeringsbeslut tas fram av lokalnyttjande förvaltning. Kriterier för och rutiner kring detta har beskrivits i avsnitt 3.1. *Lokalförsörjningsplan* ovan. Utifrån det sammanställda lokalbehovet gör tekniska förvaltningen kostnadsanalyser, samt sonderar möjliga platser för om- eller nybyggnation. Dessa underlag uppgår sedan i investeringsplan för kommande verksamhetsår, vilken diskuteras och beslutas i samband med kommunens mål och budgetprocess. Investeringsplan för 2019 löper över 10 år, men investeringsbudgeten redovisad i kommunens mål och budgetdokument löper över 4 år. Målet framåt är en planhorisont för hela investerings- och lokalförsörjningsprocessen som sträcker sig över 10 år. Detta finns idag endast för delar av dessa processer.

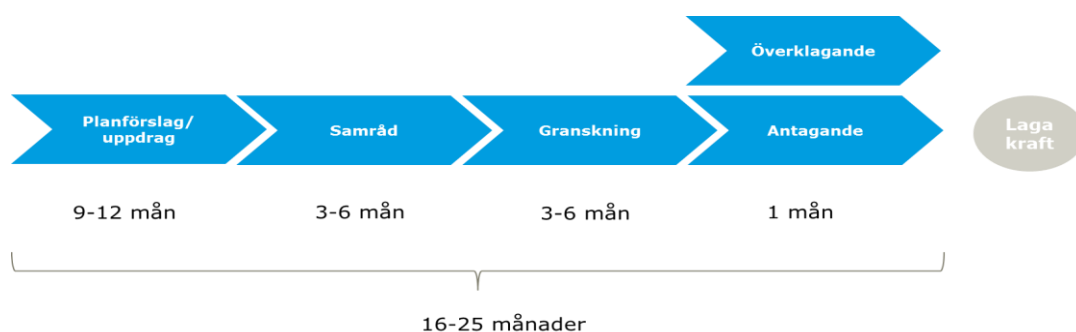
¹ Samordnings- och processutvecklingsgrupper.

För att detta förlopp ska fungera behöver underlag tas fram, bearbetas och uppgå i tid för det årliga mål och budgetarbetet. Förloppet ska därmed passas in i ett 1 års hjul. Vid intervju uppges dock detta varit svårt att åstadkomma och att processen istället löpt över 1,5 år. Som en konsekvens av detta togs det t ex inte år 2018 fram någon ny lokalresursplan. Det uttrycks att en drivande orsak till förseningarna i denna process är oklarheter i kommunikationen avseende när underlag ska vara färdigställda och kommunicerade mellan lokalnyttjande förvaltningar och tekniska förvaltningen.

När investeringsplan är beslutad går projekt formellt tillbaka till beställande nämnd, vars förvaltning efter beslut i nämnd gör en beställning avseende projektet till tekniska förvaltningen. Vid intervju beskrivs detta i huvudsak som en formalitet. I samband med att tekniska förvaltningen tar emot en korrekt beställning går projektet och i budget anslagna medel över till tekniska förvaltningen, vilka i sin tur gör en beställning av detaljplan och eventuell exploatering till samhällsbyggnadsförvaltningens planavdelning. Det beskrivs av ledningspersonal på samhällsbyggnadsförvaltningen vid intervju inte som ovanligt att detta är det första skedet i vilket samhällsbyggnadsförvaltningen kommer in i lokalförsörjningsprocessen. Kommunen beskrivs idag inte ha ett upparbetat lager med detaljplaner för verksamhetslokaler varvid det är först i detta skede planprocessen inleds.

Vid intervju beskrivs att avstämningar mellan projektgruppen på samhällsbyggnadsförvaltningen och representant från tekniska förvaltningen sker uppskattningsvis var sjätte vecka genom hela planprocessen. Kontakten mellan samhällsbyggnadsförvaltningen och den beställande lokalnyttjande förvaltningen beskrivs dock vid intervju som mycket sparsam. Lokalnyttjande nämnd/förvaltnings lokal-anpassningsbehov ska förmedlas in i detaljplaneprocessen genom representant från tekniska förvaltningen.

En processbeskrivning över kommunens detaljplaneprocess framtagen i samråd med Planchef på samhällsbyggnadsförvaltningen presenteras i kompletterande PM till lokalförsörjningsplanen och ser ut som följer:

Detaljplaneprocessen bedöms enligt ovan bestå av fyra steg med varierande uppskattningar av ledtider för varje steg. Sammantaget bedöms hela detaljplaneprocessen variera i utsträckning mellan 16 och 25 månader. Risk finns dock att processen drar ut på tiden ytterligare vid överklaganden eller i de fall ytterligare utredningar och/eller ytterligare tillståndsansökningar behöver göras. Detta bedöms kunna skjuta processen framåt ett par år.

Vid intervju uppges att det av kommunen i översiktsplan beslutade målet om att förtäta kommunens områden i vissa avseenden gör detaljplaneprocessen för verksamhetslokaler mer komplex och att den därmed riskerar att ta längre tid. Delvis beror detta på högre krav på olika utredningar i planprocessernas tidiga skede, vilket bland annat kan förklaras genom svårigheter att bygga i tätbebyggda områden, med mer utmanande tomter och fler intressenter och aktörer att ta hänsyn till. Det kan också innebära att ytterligare tillståndssökningar behövs, vilket resulterar i ytterligare tid behöver tas i anspråk. Vidare beskrivs att man på samhällsbyggnadsförvaltningen tycker att det är svårt att framställa detaljplaner utan färdiga ritningar. Dessa är dock kostsamma att ta fram varvid tekniska förvaltningen ogärna beställer sådana. Istället efterfrågar man generella detaljplaner vilka kan användas för flera typer av lokaler. En tydlig rutin för att överbrygga denna intressekonflikt har inte framkommit inom ramen för denna granskning.

Detaljplaneprocessen och bygg/genomförandeprocessen hänger samman enligt den schematiska processbeskrivningen från uppdrag till färdigt objekt som presenteras nedan:

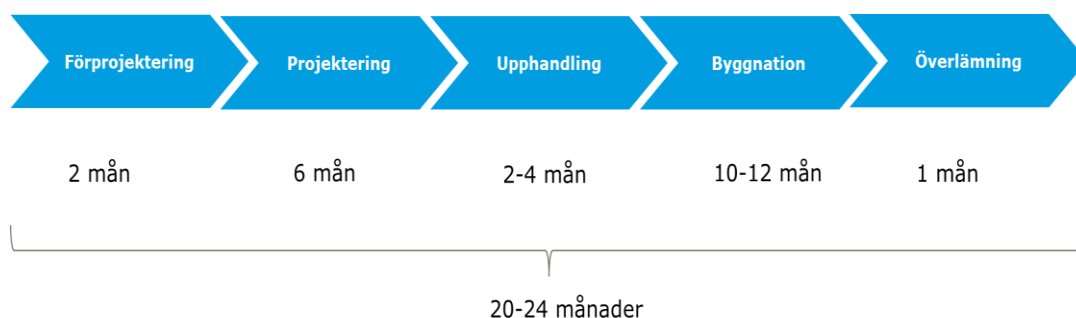

När en detaljplan antagits och vunnit laga kraft vidtar huvuddel 2 av lokalförsörjningsprocessen, genomförandeprocessen.

3.2.4.2. Genomförandeprocessen

Tekniska förvaltningen ansvarar för genomförandeprocessen. Det framhålls vid intervju att det idag inte finns något tydligt dokumenterat beslut avseende om tekniska förvaltningen ska hyra in eller bygga själva. Beslut avseende att upphandla byggnation eller bygga själva tas idag från fall till fall. Oavsett om byggnation sker genom upphandlad entreprenad eller ej ska genomförandeprocessen se likadan ut på ett övergripande plan.

I kompletterande PM till lokalförsörjningsplanen presenteras en processbeskrivning för genomförandeprocessen. Den har tagits fram i samråd med Fastighetschef på tekniska förvaltningen och presenteras nedan:

Hela genomförandeprocessen är uppdelad i fem delar och bedöms i sin helhet till ett intervall om 20-24 månader. Det poängteras dock att det beroende på projektets art och omfattning i vissa fall är möjligt att påbörja arbetet med förprojektering innan detaljplaneprocessen är klar. Projekteringsfasen kan dock inte påbörjas innan detaljplaneprocessen är klar då det behövs en godkänd detaljplan för att bygglov ska kunna beviljas. Risker för att genomförandeprocessen drar ut på tiden finns vid t ex upphandlingsförfarandet, byggnation eller sent uppkomna ändringar. Vid intervju uppges t ex att det finns entreprenadformer kopplade till olika typer av bygglov samt att ändringar i detaljplanen kan medföra att nya bygglovsansökningar behöver göras.

Vid intervju beskrivs att när projekt kommit in i byggnadsfasen sätts en styrgrupp för projektet ihop bestående av förvaltningspersonal från tekniska förvaltningen samt representant från den beställande lokalnyttjande förvaltningen. Vid intervju uttrycks av ledningspersonal på lokalnyttjande förvaltningar att man idag i detta skede av lokalförsörjningsprocessen har möjlighet att komma med synpunkter avseende t ex nödvändiga lokalanpassningar.

I samband med att projekt färdigställs ska färdigt objekt överlämnas till lokalnyttjande förvaltning. Det beskrivs vid intervju att detta förfarande har varierat i kvalitet beroende på vilken förvaltare vid tekniska förvaltningen som handhaft projektet samt att förvaltningen i detta sammanhang ibland upplevts underbemannad.

Hela processen från uppdrag i form av om- eller nybyggnadsbeslut till överlämning av färdigt objekt uppskattas ta mellan 36 och 49 månader. I de fall då det är möjligt att genomföra förprojektering innan dess att detaljplanearbetet är helt klart bedöms ytterligare max 2 månader kunna kappas på denna totala ledtid. Till uppskattat intervall över ledtider kommer dock den i PM:et uttryckta och vid intervjuer bekräftade risken för förseningar i både detaljplane- och genomförandeprocessen. Eftersom investeringsplan upptagen i kommunens mål och budget har varit på fyra år lämnar uppskattade projektledtider sammantaget mycket litet utrymme för förseningar av projekt ifall färdiga objekt ska kunna överlämnas till lokalnyttjande nämnd/förvaltning efter initialt beslutad tidplan.

Inte heller tiden från det att initial behovsanalys görs av lokalnyttjande förvaltning till dess att formellt investeringsbeslut fattas av kommunfullmäktige och sen av lokalnyttjande nämnd i samband med kommunens mål och budgetprocess är inkluderad i ledtidsuppskattningarna redovisade ovan. Inkluderas dessa adderar det i nuläget ytterligare 1-1,5 år till processen. Detta ställer stora krav på god framförhållning och korrekta uppskattningar av framtida lokalbehov på lokalnyttjande nämnder/förvaltningar.

3.2.4.3. Förvaltning av befintligt lokalbestånd

Ansvarsfördelning mellan lokalnyttjande förvaltningar och tekniska förvaltningen rörande befintliga lokaler regleras genom internhyresavtal. I avtalen reglerar även den internhyra lokalnyttjande förvaltningar ska betala till tekniska förvaltningen. Internhyran utgår från total slutgiltig kostnad för produktion av fastigheten. Fördyrningar av projekt bärs därmed indirekt av den lokalnyttjande förvaltningen/nämnden. Då tilläggs äskade medel inkluderas i internhyran.

Internhyresavtalen reglerar också tillsammans med kommunens gränsdragningslista² vilka skyldigheter hyresvärd respektive hyresgäst har avseende drift och underhåll av fastigheter. Som beskrivits i avsnitt 3.2.2. *Behörighet enligt delegation* ovan har tekniska förvaltningen delegation för re-investeringsbeslut inom beslutad rambudget och kan därmed i samråd med berörd lokalnyttjande förvaltning styra medels disponering avseende detta.

Ledningspersonal vid stora lokalnyttjande förvaltningar som utbildning- och vård- och omsorg uttrycker att frustration historiskt uppstått avseende ansvarsfördelning mellan deras egna fastighetsorganisationer och tekniska förvaltningens driftavdelning avseende drift och underhåll av befintliga lokaler. Ansvarsfördelningen så som den reglerats i internhyresavtal samt genom gränsdragningslista beskrivs härvidlag som komplex och otydlig. Vid intervju uppges vidare att det idag inte finns några fastställda service-nivåer mellan tekniska förvaltningen och lokalnyttjande förvaltningar.

Vidare beskrivs vid intervju att samarbetet mellan tekniska förvaltningens förvaltarorganisation och personal på flera av de lokalnyttjande förvaltningarna inte har varit helt ändamålsenlig. Samordningsmöten avsedda att fånga upp lokalnyttjande förvaltnings behov ska äga rum mellan förvaltare och respektive förvaltning. Det beskrivs dock vid intervju att kommunikationssvårigheter i flera fall gjort att båda parter tröttnat, varvid dessa möten inte fungerat ändamålsenligt.

Ansvar för felavhjälpande underhåll beskrivs vid intervju tidigare ha legat på respektive lokalnyttjande verksamhet. Drift låg på tekniska förvaltningens fastighetsenhet. Detta uppges som en källa till förvirring. Otydligheter avseende drift och underhåll beskrivs vid intervju regleras på ett tydligare sätt inom ramen för den nya internhyresmodell som tekniska förvaltningen har tagit fram under verksamhetsåret 2018 och som planeras implementeras från år 2019.

Vid intervju beskrivs även att kommunens gränsdragningslista har gjorts om mycket i samband med detta. I och med implementeringen av den nya internhyresmodellen samt ny gränsdragningslista kommer den största delen av det felavhjälpande underhållet samt media försörjning flyttas till tekniska förvaltningens fastighetsavdelning och ingå i internhyran.

3.2.5. *Bedömning*

Vi konstaterar att Kommunstyrelsen har ett ledning- och samordningsansvar för kommunens övergripande strategiska planering och ska tillhandahålla aktiverande och normerande styrdokument och tekniska nämnden ansvarar för kommunens lokalförsörjningsprocess.

Ledningspersonal på samhällsbyggnads- respektive tekniska förvaltningen uppskattar att kommunens detaljplane- och genomförandeprocesser (från uppdrag till färdigt objekt) sammantaget tar mellan 34-49 månader. Till detta kommer eventuella överklaganden eller ytterligare undersökningar, tillståndsansökningar eller bygglov som behöver göras/sökas under processens gång. Dessa faktorer uppskattas kunna addera ytterligare mer än ett år till processen från uppdrag till färdigt objekt. Vi

² Antagen år 2012

konstaterar att detta sammantaget innebär att lokalförsörjningsprocessens huvudsakliga planhorisont om fyra år medför en omfattande risk att projekt inte färdigställs efter initialt beslutade tidplan. Som beskrivits under kontrollmål 1, avsnitt 3.1. ovan, bidrar även försenade projekt till osäkerhet när lokalnyttjande förvaltningar gör lokalbehovsprognoser framåt, varvid en dålig cirkel riskerar skapas. Vi noterar vidare att det vid intervju beskrivs att samarbetet mellan tekniska förvaltningens förvaltarorganisation och personal på flera av de lokalnyttjande förvaltningarna inte har varit helt ändamålsenlig. Samordningsmöten avsedda att fånga upp lokalnyttjande förvaltnings behov ska äga rum mellan förvaltare och respektive förvaltning. Det beskrivs dock vid intervju att kommunikationssvårigheter i flera fall gjort att båda parter tröttnat, varvid dessa möten inte fungerat ändamålsenligt.

Vidare konstaterar vi att de SPUG-möten varigenom kommunens lokalförsörjningsprocess ska samordnas och utvecklas under 2018 inte beskrivs ha fungerat ändamålsenligt. Vid intervju uttrycks att en tydligare verksamhetsbeskrivning och styrning behövs härvidlag. Vi konstaterar slutligen att ansvarsfördelningen avseende underhåll av befintliga lokaler så som den varit reglerad genom internhyresavtal och gränsdragningslista av lokalnyttjande förvaltningar upplevts som otydlig. Utifrån intervjuer framstår denna otydlighet varit särskilt stor avseende ansvarsfördelning för felavhjälpande underhåll och drift.

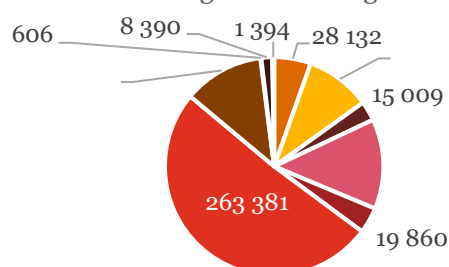
Vi bedömer därför kontrollmålet som: **Ej uppfyllt.**

3.3. Kostnadsanalyser (alternativkostnader) av lokalinvesteringarna

3.3.1. Kostnadsdrivande faktorer

Två faktorer driver totala lokalkostnader: total volym (BRA m²) samt internhyra per m². Diagram 1 nedan visar den relativa volymfördelningen mellan kommunens förvaltningar³ samt externa lokaler. Diagram 2 nedan visar sedan hur hög snitt internhyran är per kvadratmeter för de olika förvaltningarna samt externa lokaler.

Diagram 1. Total yta (BRA m²) per förvaltning, externa lokaler och Fastighetsavdelningen

■ AVUX ■ EXT ■ KLF ■ KOF ■ SOC ■ UF ■ VOF ■ SBF ■ Fastighet ■ TEF övr

³ Förklaring förkortningar i diagram: AVUX – Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsförvaltningen, EXT – Externa lokaler, KLF – Kommunledningsförvaltningen, KOF – Kultur- och fritidsförvaltningen, SOC – Socialförvaltningen, UF – Utbildningsförvaltningen, VOF – Vård- och omsorgsförvaltningen, SBF – Samhällsbyggnadsförvaltningen, Tekniska förvaltningens fastighetsavdelning, TEF övr – Tekniska förvaltningen övriga.

Kommunens totala BRA uppgår till 517 172 m² och av dessa tar barn- och utbildningsförvaltningen med 263 381 m² cirka 51 % i anspråk. Andra stora lokalutnyttjande förvaltningar är vård- och omsorgsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och socialförvaltningen.

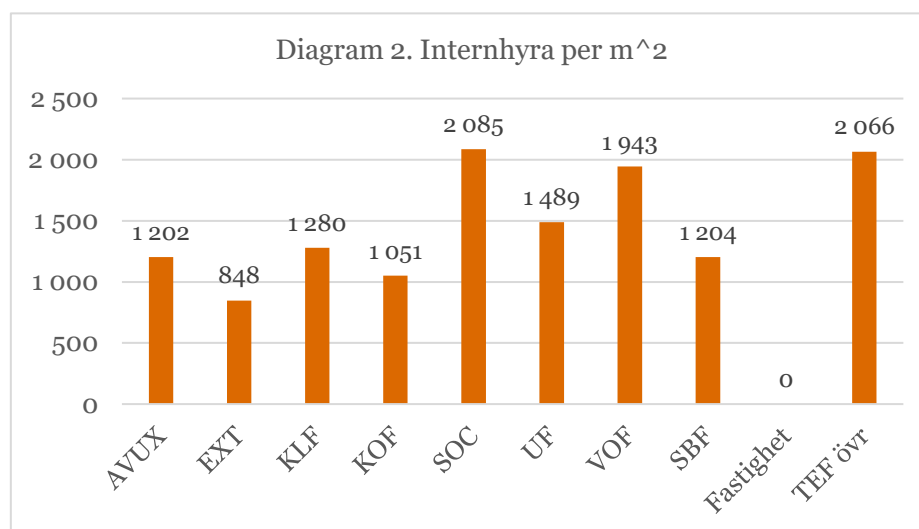

Diagram 2 ovan visar på en relativt stor variation i snittinternhyra per kvadratmeter mellan förvaltningarna. Socialförvaltningen och vård- och omsorgsförvaltningen, men också tekniska förvaltningen har relativt höga snittinternhyror, runt 2000 kr/m². Utbildningsförvaltningens snittinternhyra om 1 489 kr/m² är något högre än resterande förvaltningar, vilkas internhyror varierar inom ett spann om 1051-1280 kr/m². Kategorin externt inhyrda lokaler utmärker sig genom att ha den lägsta genomsnittliga internhyran, om 848 kr/m². Som adresserats mer utförligt i revisionsrapport *Långsiktig och strategisk lokalförsörjning inom äldreomsorgen och LSS* varierar dock kostnad för externt inhyrda lokalerna beroende på lokalernas natur och användningsområde. Som beskrivits i den rapporten prognostiserar Vård- och omsorgsnämnden i sin delårsrapport 2018 med en merkostnad om 30 mnkr verksamhetsåret 2018 avseende extern inhyrning av gruppboendeplatser inom sin LSS verksamhet.

Som beskrivits i tidigare avsnitt gör tekniska förvaltningen utifrån sammanställt lokalbehovsunderlag en kostnadsuppskattning för det alternativ att möta lokalbehovet man kan identifiera. Vi har inom ramen för denna granskning inte tagit del av någon systematiserad rutin eller riktlinjer för hur tekniska förvaltningen ska genomföra dessa kostnadsuppskattningar. Generellt genomförs endast en kostnadsuppskattning då en förstudie oftast behövs för att ta fram alternativa lösningar. Detta uppges det inte finnas tid för i beställande förvaltningars tidsram för projektet.

Eftersom kostnadsuppskattningar görs i ett tidigt skede av investerings- och lokal-försörjningsprocessen samt kommunen inte har något upparbetat lager av färdiga detaljplaner avseende verksamhetslokaler utgår dessa kostnadsuppskattningar generellt ifrån t ex beräkningar baserade på schablonbelopp per kvadratmeter. Det är denna initiala kalkyl som går upp i kommunens investeringsprocess och ligger till grund för beslut om budget för projekt.

Vid intervju med investeringskontroller på KLF betonas att behov finns att förtydliga vad kalkyler baseras på samt att implementera system för att uppdatera kalkyler vart eftersom mer information inkommer. Detta beskrivs inte göras på ett systematiserat sätt idag.

Vid intervju uttrycks delade meningar avseende om initiala kostnadsuppskattningarna generellt överensstämmer med faktisk slutkostnad. Ledningspersonal på tekniska förvaltningen bedömer att projekt i snitt blir mellan 10-20 % dyrare än initial kalkyl, vilket bedöms vara en rimlig felmarginal i och med att kalkylen görs tidigt i projekt. Lokalnyttjande förvaltningar delar inte den bilden.

Det framhålls vidare vid intervjuer att en avvägning måste göras av hur mycket information det är rimligt att inhämta innan beslut om genomförande har fattats av kommunfullmäktige. Detta eftersom det ofta är både svårt och kostsamt att anskaffa den och det därmed blir för tidkrävande och dyrt att göra det för alla projekt som övervägs.

Exempel finns dock för om- eller nybyggnadsprojekt som blir betydligt dyrare än initialt bedömt. Ett sådant är ombyggnaden av vårdboendet Allégården, vilket vid intervju uppges ha blivit mycket dyrare än den initiala kalkylen visade.

I samband med att en sådan avvikelse uppstår förs en dialog mellan tekniska förvaltningen och den beställande förvaltningen avseende hur man ska gå framåt med projektet. Vid intervju med ledningspersonal på tekniska förvaltningen framhålls att man i fallet med Allégården presenterade alternativet att riva och bygga nytt, vilket man bedömde som avsevärt billigare än att fortsätta med ombyggnationen. Vid intervju uppges dock att detta alternativ skulle innebära att projektet försenades avsevärt, varvid vård- och omsorgsnämnden på inrådan från tekniska nämnden beslöt att fortsätta med ombyggnationen. Vård- och omsorgsnämnden har redan idag ett stort antal externa boendeplaneringar inom både sin äldreomsorgs- och LSS-verksamhet. För en mer utförlig beskrivning av detta se kompletterande rapport *Långsiktig och strategisk lokalförsörjning inom äldreomsorgen och LSS*.

Avvikelser mot beslutad investeringsbudget hanteras genom att den beställande lokalnyttjande nämnden äskar mer pengar från kommunfullmäktige. Dessa medel förs över till tekniska förvaltningen, vilket beskrivs i avsnitt 3.2.4.2. Genomförandeprocessen ovan disponerar medel under produktionsprocessen. Den internhyra lokalnyttjande förvaltning/nämnd erhåller från tekniska förvaltningen baseras dock på hur mycket lokalen kostade att producera, varvid det är den lokalnyttjande nämnden/förvaltningen som till slut bär kostnaden för eventuella budgetavvikelser.

Det är utifrån det perspektivet anmärkningsvärt att lokalkategorin externa lokaler är kommunens billigaste per kvadratmeter, med en kostnad om 848 kr/kvadratmeter⁴. Som noterats i samband med diskussionen av diagram 2 ovan betyder inte detta att det i samtliga fall är billigare att hyra in externa lokaler.

3.3.2. *Bedömning*

Tekniska förvaltningen ansvarar för att utifrån sammanställt lokalbehovsunderlag ta fram kostnadsuppskattning och förslag på möjlig plats för att möta lokalnyttjande förvaltningars lokalbehov. Sammantaget utgör behovsunderlag, kostnadsuppskattning och platsförslag underlag till investeringsbeslut i samband med kommunens mål och budgetprocess. Som ett resultat av detta genomförs kostnadsuppskattningar generellt i ett tidigt skede av investerings- och lokalförsörjningsprocessen.

Utifrån genomförda intervjuer råder det delade meningar mellan tekniska förvaltningen och lokalnyttjande förvaltningar avseende om slutkostnaden för projekt oftast hamnar inom en felmarginal om 10-20 % jämfört mot initialt budgetanslag eller inte. Oavsett detta finns det exempel på projekt som haft betydligt större avvikelse mot budget. Att rutiner för att uppdatera initiala kostnadsuppskattningar vartefter mer information inkommer inte är implementerade anser vi därför riskabelt. Införandet av sådana rutiner kan möjliggöra att potentiella källor till förseningar och/eller fördröjningar av projekt fångas upp i ett tidigare skede, då handlingsutrymmet är större.

Vidare har vi inom ramen för denna granskning inte tagit del av en systematiserad rutin eller riktlinjer för hur tekniska förvaltningen ska utföra kostnadsanalyser. Ett tydligare ramverk för hur kostnadsanalyser genomförs kan bidra till en bättre förståelse mellan lokalnyttjande- och lokalproducerade förvaltningar i de fall merkostnader eller förseningar uppstår under lokalförsörjningsprocessen. Handlingsberedskap och alternativ skulle även kunna byggas in i lokalförsörjningsprocessen från ett tidigt skede.

Vi bedömer därmed kontrollmålet som: ***ej uppfyllt.***

3.4. *Tillgodoses lokalbehovet?*

I detta avsnitt besvaras följande kontrollmål:

- *Förvaltningarna uppfattar att lokalbehovet tillgodoses.*
- *Det finns hinder för att uppnå en effektiv lokalförsörjningsprocess.*

Dessa kontrollmål har till viss del berörts inom ramen för iakttagelser och bedömningar av ovanstående kontrollmål. Iakttagelser och bedömning nedan ska därför förstås som en sammanvägd bild av hur de olika berörda förvaltningarna anser att lokalförsörjningen i kommunen fungerar, samt om deras lokalbehov tillgodoses.

⁴ Se diagram 2 ovan.

Nedan adresseras först kommunikation och informationsdelning, med fokus på förseningar, inom lokalförsörjningsprocessen speciellt. Detta eftersom det inom ramen för denna granskning identifierats som centralt. Slutligen presenteras identifierade hinder för att uppnå en effektiv lokalförsörjningsprocess.

3.4.1. Kommunikation inom lokalförsörjningsprocessen

Vid intervju uttrycks att förvaltningarna anser deras uppgift i lokalförsörjningsprocessen vara att inkomma med lokalbehovsunderlag samt med underlag och synpunkter angående eventuella lokalanpassningsbehov. System för detta har berörts under avsnitt 3.2. (kontrollmål 2 och 3) ovan. Intervjuade representanter för utbildnings- och vård- och omsorgsförvaltningarna menar att lokalförsörjningsprocessen härvidlag generellt fungera bra.

Socialförvaltningen uppges vid intervju primärt hyra in lokaler externt. Vid intervju uttrycks att missförstånd, som en konsekvens av otydlig ansvarsfördelning och brister i etablerade kommunikationskanaler mellan socialförvaltningen och tekniska förvaltningen resulterat i att externa hyreskontrakt inte sagts upp i tid, samt att lokaler i detaljplan specificerats för fel ändamål. Vidare har externa fastighetsägare fått information från både tekniska förvaltningen och socialförvaltningen. Eftersom informationen inte stämts av har detta lett till diskrepansers mellan vad tekniska förvaltningen beställt och vad socialförvaltningen behöver. Dessa faktorer uppges vid intervju ha resulterat i merkostnader och förseningar.

Vid intervju beskrivs att förseningar är det huvudsakliga sätt varigenom förvaltningar generellt ådras merkostnader och/eller andra negativa konsekvenser till följd av att om- och nybyggnadsprojekt fallerar avseende budget- och/eller tidplansföljsamhet. Detta eftersom det riskerar leda till att kostsamma och sub-optimala tillfälliga lösningar behöver implementeras. Exempel på sådan beskrivs som användande av tillfälliga paviljonger inom utbildningsverksamheten samt behovet av externa placeringar inom vård- och omsorgsverksamheten. En mer utförlig presentation avseende konsekvenser av förseningar för Vård- och omsorgsnämnden återfinns i kompletterande rapport *Långsiktig och strategisk lokalförsörjning inom äldreomsorgen och LSS* till denna.

Förseningar generellt och oväntade förseningar speciellt beskrivs vid intervju även kunna medföra att lokalnyttjande förvaltningar nödgas ändra beställningar av detaljplaner. Detta beskrivs vid intervju vara en källa till förvirring och merarbete för samhällsbyggnadsförvaltningens detaljplanehandläggare.

Vid intervjuer med ledningspersonal på lokalnyttjande förvaltningar uttrycks att man anser att informationsdelningen avseende förseningar i antingen detaljplane- eller genomförandeprocessen är bristfällig. Behovet av en mer sammanhållen och strukturerad process uttrycks härvidlag.

Kommunicering av förseningar beskrivs vid intervju idag ske genom den styrgrupp som sätts upp för pågående projekt. I denna sitter som beskrivits under avsnitt 3.2.4.2. Genomförandeprocessen ovan projektrepresentanter från tekniska förvaltningen samt representant från lokalnyttjande förvaltning. Information om förseningar dels inom styrgruppen vid projektgenomgång med PowerPoint, under ge-

mensamma projektmöten. Informationsdelning beskrivs inom ramen för detta forum ske fortast möjligt. Ingen information uppges dock delas direkt, varken muntligt eller skriftligt, till hela eller andra delar av den lokalnyttjande förvaltningen i fråga.

Som berörts ovan framkommer vid intervju att samhällsbyggnadsförvaltningens planavdelning upplever att samarbetet med lokalnyttjande förvaltning behöver initieras i ett tidigare skede så att detaljplanehandläggarna får en bättre förståelse av vilka lokalbehov lokalnyttjande förvaltningar har. När planarbete pågår genomförs möten mellan detaljplanehandläggarna och representanter från tekniska förvaltningen. Information om hur planprocessen fortskrider och eventuella förseningar eller lokalanpassningskrav går genom dem. Vid intervju beskrivs att ingen eller lite information delas direkt mellan lokalnyttjade förvaltning och detaljplanehandläggare.

3.4.2. Identifierade hinder för en effektiv lokalförsörjningsprocess

Utifrån studerade styrdokument samt genomförda intervjuer har ett antal hinder för att kommunen ska uppnå en effektiv lokalförsörjningsprocess identifierats. Som adresserats ovan är bristen på tydliga och effektiva kommunikationsvägar ett sådant. Detta kommuniceras vid samtliga genomförda intervjuer. Vid tid för granskning fanns heller ingen fastställd och dokumenterad tidsram och rutin för när olika underlag till och steg i lokalförsörjningsprocessen ska vara genomförda och förmedlade till korrekt instans.

Utifrån detta, samt baserat på beskrivning vid intervjuer, är avsaknaden av ett tydligt centralt ledarskap för lokalförsörjningsprocessen ett hinder för uppnåendet av en effektiv lokalförsörjningsprocess i kommunen. Vid intervju efterfrågas att lokalförsörjningsprocessen ska vara mer sammanhållen, samt att en funktion med tydligt ledarskap instiftas och att detta är kommunicerat till samtliga berörda parter.

Utifrån intervjuer med ledningspersonal på lokalnyttjande- och lokalproducerade förvaltningar framgår också att otydlighet avseende roller och ansvarsfördelning inom ramen för både produktion och förvaltning av lokaler har medfört att ineffektiviteten har uppstått. Exempel härvidlag är att lokalnyttjande förvaltningar i vissa fall tillsatt egna funktioner som endast eller till stor del jobbar med lokalförsörjningsfrågor, samt att underlag till lokalförsörjningsprocessen i vissa fall inte inkommit i tid för beslut.

För att komma till rätta med detta har kommunen identifierat behovet av att förtydliga ansvar och roller inom investeringsprocessen och drift och underhåll. Detta är syftet bakom kommunens nya riktlinjer för investering i Botkyrka kommun samt kompletterande anvisning för investeringsprocessen samt den nya internhyresmodellen, vilka alla är under framtagande. Utifrån tillgängligt material, samt baserat på genomförda intervjuer, framgår dock att brister i dokumentering av övriga delar av lokalförsörjningsprocessen fortfarande är ett hinder för uppnåendet av en effektiv lokalförsörjningsprocess. Vid intervju lyfts att tydliga rutiner för hur centrala dokument inom lokalförsörjningsprocessen hanteras och vem som är dokumentägare i olika skeden av processen idag saknas. Detta uppges skapa förvirring och ineffektivitet, då samtliga berörda aktörer inte har tillgång till lika och relevant in-

formation; vilket i sin tur försvårar samarbetet mellan lokalnyttjande och lokalproducerade förvaltningar inom lokalförsörjningsprocessen. Vidare försämrar detta även spårbarhet och utvärdering av individuella lokalförsörjningsprojekt.

För att öka tydligheten avseende var i lokalförsörjningsprocessen man befinner sig beskrivs vid intervju behovet av att införa tydligare grind beslut, varigenom olika steg i investerings- och lokalförsörjningsprocesserna kan avgränsas och kommuniceras för samtliga berörda nämnder/förvaltningar. Arbetet med detta uppges dock vid intervju ej ännu ha konkretiserats. Vid intervju beskrivs vidare att arbetet med att dokumentera lokalförsörjningsprocessen under verksamhetsåret 2018 fått stå tillbaka som en konsekvens av tekniska förvaltningens arbete med kommunens nya internhyresmodell.

3.4.2.1. Sammanfattning av hinder

Inom ramen för dessa två kontrollmål och granskningen som helhet har ett antal hinder för att uppnå en effektiv lokalförsörjningsprocess identifierats och beskrivits. Dessa sammanfattas i punktform nedan:

- Avsaknad av ett tydligt och kommunicerat centralt ledarskap och ägarskap för lokalförsörjningsprocessen på strategisk nivå. Härvidlag avses en central funktion som ser till att investerings- och lokalförsörjningsprocesserna är sammanhållna och som har överblick.
- Tydligare ansvars och rollbeskrivning inom lokalförsörjningsprocessen.
- Tydligare och mer utförlig dokumentstyrning av lokalförsörjningsprocessen. I detta ingår att ägarskap av dokument och skeden i lokalförsörjningsprocessen formaliseras.
- Tydligare och effektivare kanaler för kommunikation mellan berörda förvaltningar. Här framkommer behovet av tydlig kommunikation i rätt tid som centralt.
- Integrering av samhällsbyggnadsförvaltningen och planområdet tidigare i investerings- och lokalförsörjningsprocessen.

Som beskrivits ovan adresseras aspekter av dessa identifierade hinder inom ramen för den nya riktlinjen för investeringar med kompletterande anvisningar för investeringsprocessen, samt genom kommunens nya internhyresmodell. Vid intervju framhålls dock att dessa dokument inte är heltäckande och att arbetet med att utveckla kommunens investerings- och lokalförsörjningsprocesser behöver fortgå.

3.4.3. Bedömning

Vi konstaterar att lokalnyttjande förvaltningar vid intervju uttrycker att de inte anser sina lokalbehov tillgodosedda i efterfrågad utsträckning. Orsakerna till detta varierar mellan förvaltningarna. Gemensamt är dock att kritiken handlar om brister i informationsdelning och avsaknaden av adekvata kommunikationskanaler mellan samhällsbyggnadsförvaltningen, tekniska förvaltningen och respektive lokalnytt-

jande förvaltning. Härvidlag uttryckes också behovet av tydligare och mer utförlig dokumentstyrning av investerings- och lokalförsörjningsprocesserna. I detta ingår att ägarskap av dokument i olika skeden av lokalförsörjningsprocessen formaliseras och kommuniceras.

Vidare noterar vi att bristen på direkt dialog mellan detaljplanehandläggare och lokalnyttjande förvaltning vid detaljplanering av projekt riskerar leda till att missförstånd uppstår om vad lokalen i fråga ska användas till eller att hänsyn inte tas till nödvändiga lokalanpassningar för den avsedda verksamheten. Detta kan leda till att framtagna detaljplanen inte är ändamålsenlig.

Vi bedömer därför kontrollmålet som: ***ej uppfyllt.***

4. *Bedömning och rekommendationer*

4.1. *Avstämning mot kontrollmål*

Granskningen har gjorts utifrån sex kontrollmål som berör verksamhetsområdet. Bedömningen av respektive kontrollmål sker i en tregradig skala – uppfyllt, delvis uppfyllt och ej uppfyllt.

Kontrollmål	Bedömning
<i>Det finns en lokalförsörjningsplan med en tydlig beskrivning av lokalbehovet?</i>	Kontrollmål: Ej uppfyllt Kommunens lokalförsörjningsplan har inte uppdaterats sedan framtagande. Rutin för hur och inom vilken tidplan lokalförsörjningsplanen ska uppdateras är inte fastställd. Endast tre av fem lokalnyttjande nämnders lokalbehovsunderlag är inkluderade i tekniska nämndens lokalresursplan. Lokalresursplanen har inte uppdaterats för kommande verksamhetsår. I varken lokalresursplan eller lokalförsörjningsplan beskrivs åtgärder/anvisningar för hur beslutade projekt ska kunna färdigställas efter fastställd tidplan.
<i>Det finns en väl fungerande process för lokalförsörjning i kommunen Hur fungerar samverkan mellan förvaltningarna?</i>	Kontrollmål: Ej uppfyllt Investerings- och lokalförsörjningsprocessens huvudsakliga planhorisont om fyra år innebär, jämfört med uppskattade ledtider, en stor risk att om- och nybyggnadsprojekt inte kan färdigställas efter beslutad tidplan. Samarbetet mellan tekniska förvaltningen och lokalnyttjande förvaltningar beskrivs i flera avseenden inte fungera ändamålsenligt. Bl.a. beskrivs både de icke-formella SPUG-möten och samordningsmöten mellan respektive förvaltnings personal inte fungerat erforderligt. Detta är särskilt allvarligt avseende SPUG-möten eftersom dessa möten syftar till att samordna och utveckla lokalförsörjningsprocessen som helhet.
<i>Görs tillfredsställande kostnadsana-</i>	Kontrollmål: Ej uppfyllt

<p><i>lyser (alternativkostnader) av lokalinvesteringarna?</i></p>	<p>Det råder delade meningar om kostnadsuppskattningar överlag ligga inom en felmarginal om 10-20 % jämfört med initialt budgetanslag. Oavsett detta finns exempel på projekt som blivit betydligt dyrare. Att rutin för att uppdatera initiala kostnadsuppskattningar vartefter mer information inkommer inte är implementerade anser vi därför riskabelt.</p> <p>Vi har inom ramen för denna granskning inte tagit del av någon systematiserad rutin eller riktlinje för hur tekniska förvaltningen ska utföra kostnadsanalyser.</p> <p>Brister i de två ovan redovisade punkterna riskerar leda till brister i handlingsberedskap och alternativ för att möta oförutsedda händelser under lokalproduktionsprocessens gång.</p>
<p><i>Anser förvaltningarna att behovet av lokaler tillgodoses?</i></p> <p><i>Hinder finns för att uppnå en effektiv lokalförsörjningsprocess?</i></p>	<p>Kontrollmål: Ej uppfyllt</p> <p>Vi konstaterar att lokalnyttjade förvaltningar inte anser sina lokalbehov tillgodosedda i efterfrågad utsträckning. Anledningen till detta varierar, men berör primärt två områden: brister i kommunikation och informationsdelning; samt, brister i samordningen av lokalförsörjningsprocessen.</p> <p>Härvidlag uttryckes också behovet av tydligare och mer utförlig dokumentstyrning av investerings- och lokalförsörjningsprocesserna. I detta ingår att ägarskap av dokument i olika skeden av lokalförsörjningsprocessen formaliseras och kommuniceras.</p>

Efter genomförd granskning rekommenderar vi kommunen att:

- Se över möjligheten att införa någon form av serviceåtagande mellan tekniska förvaltningen och beställande förvaltningar avseende anpassning av lokaler, vid nybyggnation och ombyggnation.
- Prioritera arbetet med att dokumentera en processbeskrivning för Lokalförsörjningsprocessen. Härvidlag är det viktigt att riktlinjer och rutiner tas fram för vilken förvaltning och funktion som ägare olika centrala dokument i lokalförsörjningsprocessens olika skeden.
- Ta fram arbetsbeskrivningar för olika funktioner inom tekniska förvaltningen.

- En rutin för uppdatering av lokalresursplan och lokalförsörjningsplan tas fram och implementeras.
- Försöka begränsa utredningsinsatserna i planprocessens tidiga skeden och styra utredningar till projektprocessens utredningsskede där resultatet av utredningen behandlas i berörd verksamhetsnämnd.
- Fortsätt och förstärka arbetet med att implementera en längre planhorisont för både kommunens investerings- och lokalförsörjningsprocess. Som denna granskning visat bidrar nuvarande planhorisont till omfattande risker för försening.

2019-02-11

Said Ashrafi

Projektledare

Anders Hägg

Uppdragsledare

Revisionsrapport

Långsiktig och strategisk lokal-försörjning inom äldreomsorg och LSS

*Henrik Fagerlind
Jesper Haggman*

Februari 2019

Innehållsförteckning

Sammanfattande bedömning	2
1. Inledning	4
1.1. Bakgrund	4
1.2. Revisionsfråga	4
1.1. Kontrollmål	4
1.3. Metod och genomförande	5
1.4. Avgränsning.....	5
1.5. Disposition.....	5
2. Övergripande förutsättningar	6
2.1. Översiktsplan och Program för bostadsförsörjning	6
2.2. Ansvars- och rollfördelning.....	6
Utvecklingen under 2000-talet och behoven framåt	8
2.3. Särskilda boenden inom äldreomsorg.....	8
2.4. Boenden inom LSS	9
2.5. Summering avseende utveckling och framtida behov av boendeplatser inom vård- och omsorgsnämndens verksamheter	10
3. Planering för att möta de ökande behoven av boenden för vård- och omsorgsnämndens verksamhet	11
3.1. Vård- och omsorgsnämndens boendeplan.....	11
3.2. Kopplingen till kommunövergripande dokument	11
3.2.1. Tekniska förvaltningens lokalresursplan	11
3.3. Lokalförsörjningsplanen i relation till Vård- och omsorgsnämndens uttryckta behov	12
4. Iakttagelser och bedömningar per kontrollmål	15
4.1. Den ekonomiska flerårsplaneringen grundar sig på väl underbyggda analyser av demografi och efterfrågeförändringar respektive framtidsbedömningar/omvärldsanalyser	15
4.2. Planeringen/strategierna för att möta efterfrågeförändringar inom verksamheten är tydliga, relevanta och riskbedömda	15
4.3. Alternativ och handlingsberedskap finns inbyggd i planeringen	16
4.4. De ekonomiska konsekvenserna är belysta på ett tillfredställande sätt i planeringen och kalkyler finns som i förekommande fall tydliggör ekonomiska effekter vid briserande planering.....	16
4.5. Framförhållningen är tillräcklig.....	18
5. Revisionell bedömning	19
5.1. Rekommendationer.....	19

Sammanfattande bedömning

PwC har på uppdrag av Botkyrka kommuns förtroendevalda revisorer granskat kommunens arbete med långsiktig och strategisk lokalförsörjning inom äldreomsorg och LSS. Granskningen har syftat till att besvara följande revisionsfråga:

Har ansvariga nämnder säkerställt en ändamålsenlig långsiktig planering av boendeplatser inom äldreomsorgen och LSS-verksamheten?

För att planeringen av boendeplatser ska kunna betraktas som ändamålsenlig krävs ett samfällt agerande av åtminstone fyra olika nämnder. Vård- och omsorgsnämnden behöver säkerställa kunskap om sin verksamhets och sina brukares behov framåt och i god tid signalera ökade behov, samhällsbyggnadsnämnden behöver säkerställa en detaljplaneprocess som förmår tillskapa förutsättningar för eventuell ny planlagd mark för nya boenden, tekniska nämnden behöver driva lokalförsörjningsprocessen tillräckligt väl så att behoven fångas och omsätts till boenden, och kommunstyrelsen behöver som utifrån sin uppsiktsplikt och säkerställa att övriga nämnder agerar koordinerat. Kommunstyrelsen har även ett övergripande ansvar för investeringsprocessen. Den långsiktiga planeringen för boendeplatser inom äldreomsorg och LSS-verksamhet är således en komplex struktur med många olika aktörer inblandade.

Utifrån föreliggande granskning, som bl a visar att det redan idag finns ett underskott av boendeplatser och att gällande planering sannolikt inte kommer tillgodose nuvarande och tillkommande behov i rätt tid, gör vi bedömningen att kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden samt vård- och omsorgsnämnden inte har säkerställt en ändamålsenlig långsiktig planering av boendeplatser inom äldreomsorgen och LSS-verksamheten.

Den övergripande bedömningen grundar sig på en sammanvägd bedömning av granskade kontrollmål samt följande centrala iakttagelser och bedömningar:

Kontrollmål	Bedömning
<i>Den ekonomiska flerårsplaneringen grundar sig på väl underbyggda analyser av demografi och efterfrågeförändringar respektive framtidsbedömningar/ omvärldsanalys.</i>	Vår bedömning är att de analyser som görs i Vård- och omsorgsnämndens boendeplan är vederhäftiga och fångar efterfrågeförändringar väl, samt årligen avses uppdateras. Detta sammantaget ger en god grund för en flerårsplanering, vilket gör att vi bedömer kontrollmålet som uppfyllt
<i>Planeringen/strategierna för att möta efterfrågeförändringar inom verksamheten är tydliga, relevanta och riskbedömda.</i>	Givet att den planering som idag ligger är behäftad med mycket stor osäkerhet vad gäller genomförande och inte på ett tydligt sätt möter det ökade behovet av bostäder bedömer vi kontrollmålet som ej uppfyllt .

<p><i>Alternativ och handlingsberedskap finns inbyggd i planeringen.</i></p>	<p>Vi bedömer kontrollmålet som delvis uppfyllt utifrån att vård –och omsorgsnämnden genom externa platser skapar sig alternativ och därigenom handlingsberedskap, men att detta saknas i den övergripande planeringsprocessen.</p>
<p><i>De ekonomiska konsekvenserna är belysta på ett tillfredsställande sätt i planeringen och kalkyler finns som i förekommande fall tydliggör ekonomiska effekter vid bristande planering.</i></p>	<p>Mot bakgrund av att de ekonomiska konsekvenserna är väl kända men inte i tillräcklig grad hanterade inom ramen för den övergripande planeringsprocessen bedömer vi kontrollmålet som delvis uppfyllt.</p>
<p><i>Framförhållningen är tillräcklig.</i></p>	<p>Framförhållningen i planering av nya bostäder i förhållande till vård- och omsorgsnämndens behov är alltför svag, även om de tidsperspektiv som behovsprognos och planeringshorisonten har är tillräckliga. Vi bedömer därför kontrollmålet som ej uppfyllt.</p>

Mot bakgrund av genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer:

- Kommunstyrelsen bör initiera en översyn över hur kommunens lokalförsörjningsprocess styrs och samordnas. Särskilt Kommunstyrelsens ansvar härvidlag bör fokuseras i och med styrelsens övergripande ansvar att styra och leda kommunens verksamhet.
- Kommunikation mellan nämnder och styrelsen inom ramen för lokalförsörjningsprocessen behöver förbättras och lyftas till en mer strategisk nivå.
- Se över möjligheten att involvera samhällsbyggnadsförvaltningen i egenskap av ansvariga för detaljplanering i ett tidigare skede av investerings- och lokalförsörjningsprocessen.
- Ett tydligt års-hjul bör etableras för när underlag till investeringsbeslut tas fram och förmedlas mellan de nämnder och förvaltningar som är inblandade i kommunens lokalförsörjningsprocess.
- En grundlig analys görs av nuvarande planering för tillskott av boendeplatser för äldreomsorg och LSS-verksamhet i syfte att identifiera alternativa lösningar för att hantera de kända, kommande behov av boendeplatser som finns.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Revisorerna har under 2017 genomfört nyckeltalsanalyser avseende äldreomsorgen och inom verksamheten för personer med funktionshinder. Dessa visade att kommunen i vissa avseenden har kostnader som överstiger den förväntade (standardkostnaden) och att det i flera fall är kostnader för särskilda boenden som överstiger de förväntade.

Kommunens boendeplan 2018-2026 visar på ett ökat behov av särskilda boenden kopplade till äldreomsorg och LSS under plan- och prognosperioden t.o.m. 2026. Enligt bostadsförsörjningslagen ska varje kommun planera bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för att bostadsförsörjningen förbereds och genomförs (SFS 2000:1383 med tillägg SFS 2002:104). Planeringen innebär också att kommunen ska ha en strategi för bostadsbyggandet och för hur olika typer av boenden ska utvecklas.

Kommunen har som mål att tillgodose behov via boenden i egen regi. I avsaknad av platser lokalt har kommunen varit tvungna tillgodoses en del av behovet genom ökad hemtjänstverksamhet eller externa hyresavtal. Ansvar för tillhandahållande av bostäder inom äldreomsorgen och funktionshinderomsorgen faller enligt kommunens reglementen på Vård- och omsorgsnämnden. Nämnden är emellertid helt beroende av såväl Samhällsbyggnadsnämnden som Tekniska nämnden när det gäller nybyggnation av boenden. Kommunstyrelsen har också ett ansvar i frågan utifrån sin uppsiktsplikt över och samordning av övriga nämnders arbete.

Mot ovanstående bakgrund har de förtroendevalda revisorerna beslutat om en granskning inom ramen för innevarande års revisionsplan.

1.2. Revisionsfråga

De förtroendevalda revisorerna i Botkyrka kommun har gett PwC i uppdrag att granska kommunens långsiktiga och strategiska styrning och planering inom äldreomsorgen samt LSS.

Den övergripande revisionsfrågan är:

Har ansvariga nämnder säkerställt en ändamålsenlig långsiktig planering av boendeplatser inom äldreomsorgen och LSS-verksamheten?

1.1. Kontrollmål

För att besvara granskningens revisionsfråga kommer följande kontrollmål att vara styrande för granskningen:

- Den ekonomiska flerårsplaneringen grundar sig på väl underbyggda analyser av demografi och efterfrågeförändringar respektive framtidsbedömningar/omvärldsanalyser.
- Planeringen/strategierna för att möta efterfrågeförändringar inom verksamheten är tydliga, relevanta och riskbedömda.

- Alternativ och handlingsberedskap finns inbyggd i planeringen.
- De ekonomiska konsekvenserna är belysta på ett tillfredställande sätt i planeringen och kalkyler finns som i förekommande fall tydliggör ekonomiska effekter vid brisrande planering.
- Framförhållningen är tillräcklig.

1.3. Metod och genomförande

Granskningen har gjorts genom granskning av styrande dokument, såsom reglementen, Lokalresursplan 2017-2026, Boendeplan 2018-2026 m.m, samt genom intervjuer. En lista över granskade dokument återfinns i bilaga. En lista över intervjuade funktioner följer nedan:

- Tillförordnad ekonomichef, vård- och omsorgsförvaltningen
- Utvecklingsledare, vård- och omsorgsförvaltningen
- Investeringscontroller, kommunledningsförvaltningen
- Fastighetschef, tekniska förvaltningen
- Planchef, samhällsbyggnadskontoret

1.4. Avgränsning

Granskningen avgränsas till strategisk styrning och planering för att säkerställa behoven av boendeplatser inom vård- och omsorgsnämndens verksamheter. Granskningen omfattar kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden samt vård –och omsorgsnämnden.

1.5. Disposition

Föreliggande granskning inleds med att de kommunövergripande ambitionerna, såsom de uttrycks i översiktsplan och bostadsförsörjningsprogram, redovisas. Därefter beskrivs ansvarsförhållandena inom kommunen vad gäller säkerställande av bostäder till vård- och omsorgsnämndens verksamheter klargörs. Sedan följer en redovisning av hur utvecklingen av boendesituationen för verksamheterna i kommunen sett ut under 2000-talet och hur prognoserna framåt ser ut. En redogörelse för planeringsprocessen för boenden görs samt om hur planeringen faktiskt fungerar i praktiken. Efter dessa redovisningar görs iakttagelser och bedömningar för vardera kontrollmål. Granskningen avslutas med en samlad revisionell bedömning.

2. Övergripande förutsättningar

2.1. Översiktsplan och Program för bostadsförsörjning

Botkyrka kommun antog år 2014 ny översiktsplan, för perioden fram till år 2040. Översiktsplanen kompletterades med program för bostadsförsörjning som antogs 2016. I dessa dokument presenteras kommunens vision och riktlinjer för hur kommunens fysiska miljö ska utvecklas, mark och vatten användas och var bostäder ska byggas. Det konstateras i Översiktsplanen att Botkyrkas befolkning förväntas öka under perioden fram till år 2040, vilket ställer krav på ökad byggnation. Kommunen avser därför i sin planering ge utrymme för byggnation av 4 000 nya bostäder fram till år 2020 samt 20 000 nya bostäder under de kommande 30 åren. Uppnås detta innebär det en byggtakt om 650 bostäder per år fram till 2040. Kommunen prognostiserar som lägst med ett bostadsbyggande om 350 stycken bostäder per år. Detta ställer krav på att byggnation av lokaler för samhällsservice sker i lämplig utsträckning för att möta de behov som är förknippade med den förväntade befolkningsökningen.

I översiktsplanen adresseras inte särskilda boenden specifikt. Boenden för äldre och funktionshindrade lyfts dock i program för bostadsförsörjning fram som ett prioriterat område för planering och markanvisning. I bostadsförsörjningsprogrammet stipuleras att kommunen ska tillhandahålla boende med service och omvårdnad för äldre samt bostäder med särskild service till personer med funktionshinder. Till detta kommer att det kommunala bostadsbolaget Botkyrkabyggen vid nybyggnation i första hand ska fokusera på ungdomslägenheter och boenden för äldre.

Vidare står det i bostadsförsörjningsprogrammet att kommunen ska ha planberedskap för särskilda boenden som gruppboenden och vård- och omsorgsboenden.

2.2. Ansvars- och rollfördelning

Vård- och omsorgsnämnden svarar för ledning av kommunens hälso- och sjukvård samt ska fullgöra kommunens uppgifter avseenden äldreomsorg och omsorg för personer med funktionshinder. Nämnden svarar inom detta övergripande ansvar för handläggning och utförande av insatser enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till funktionshindrade (LSS), undantaget vuxna personer med psykiska funktionshinder.

Nämnden ska också följa utvecklingen inom sitt verksamhetsområde, framföra sina synpunkter till berörda myndigheter samt delta i utvecklingen av kommunens områdesarbete. I detta ingår att kunskaps- och kompetensmässigt stödja kommunstyrelsen i den strategiska utvecklingen i kommunen samt att yttra sig i ärenden som hör till nämndens verksamhetsområde. Nämnden svarar slutligen för administration och ekonomi kring kommunens trygghetsboende koncept.

Kommunstyrelsen ansvarar för hela kommunens utveckling och ekonomiska ställning. I detta ingår att leda och samordna planering och uppföljning av kommunens ekonomi och verksamheter. Detta sker bl.a. genom aktiverande och normerande styrdokument. Styrel-

sen ska också i samråd med nämnderna följa upp fastställda mål och återrapportera till fullmäktige.

Kommunstyrelsen har ett övergripande strategiska ansvar i vilket det bl.a. ingår översiktlig planering av mark och vatten, inklusive översiktsplan och stadsdelsvisa strukturplaner. Det ingår att samordna kompetens som övriga nämnder bistår med inom sina respektive områden, samt att inom den strategiska översynen tillse mänskliga rättigheter med särskilt fokus mot t.ex. personer med funktionsnedsättningar.

För kommunens uppgifter inom plan väsendet enligt plan- och bygglagen (PBL) svarar samhällsbyggnadsnämnden. Nämnden är också ansvarig för kommunens mark och exploateringsverksamhet, detaljplaneprocessen och ansökningar om t ex bygglov. För produktionen av antagna detaljplaner samt fastighetsförvaltning svarar tekniska nämnden. Produktion kan ske antingen genom kommunens egna bolag eller via extern upphandling.

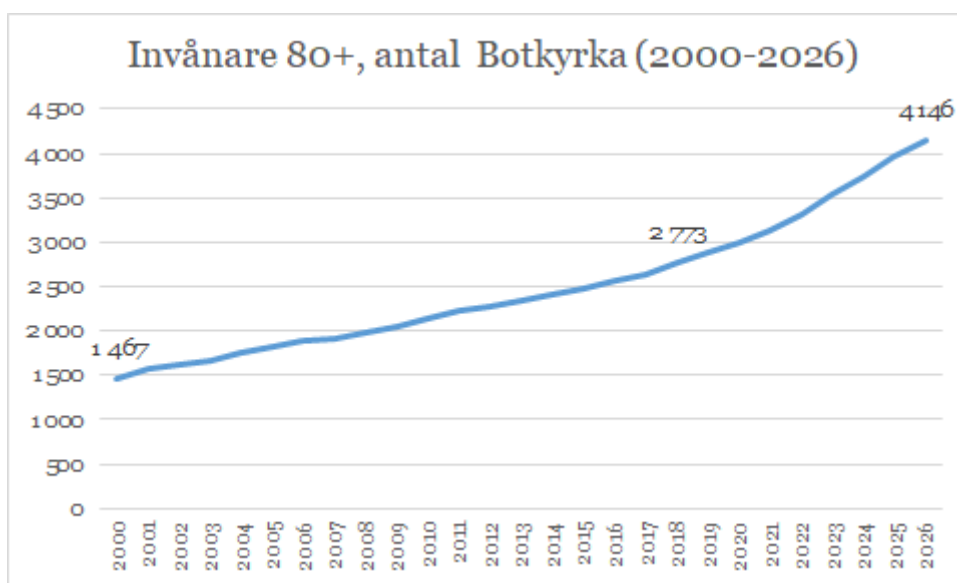
Sammanfattningsvis stipulerar gällande reglementen således att vård- och omsorgsnämnden har ansvaret att tillgodose individernas rätt till stöd utifrån behov och att uppmärksamma kommunstyrelsen på verksamhetens behov. Kommunstyrelsen har ett ledning- och samordningsansvar för kommunens övergripande strategiska planering och ska tillhandahålla aktiverande och normerande styrdokument. Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för detaljplaneprocessen och tekniska nämnden svarar sedan för lokalförsörjningsprocessen.

Utvecklingen under 2000-talet och behoven framåt

Nedan presenteras statistik och prognos material vi samlat in i syfte att ge en bild av verksamhetens historiska utveckling och dess strukturella utmaningar framåt.

2.3. Särskilda boenden inom äldreomsorg

Grafen nedan beskriver utvecklingen av antalet kommuninvånare äldre över 80 år för åren 2000-2026. Från 2018 och framåt redovisas siffror från kommunens befolkningsprognos. Inriktningen på äldre över 80 år beror på att det är inom denna grupp som vårdbehovet och därmed behovet av särskilt boende är som störst.

*Statistik från Kolada åren 2000-2017 samt Vård- och omsorgsnämndens Boendeplan åren 2018-2026.

Grafen visar på en historiskt stabil ökning av antalet äldre över 80 år, samt indikerar en något accelererande trend prognostiserad framöver. Perioden 2000-2017 såg en ökning av antalet äldre över 80 år med 89 % eller 1306 personer och prognosen för perioden 2018-2026 är en ökning om ytterligare 49,5 % eller 1373 personer.

Denna positiva trend i andelen äldre över 80 år måste dock ställas mot den negativa trenden i andelen äldre över 80 år som bor i särskilda boenden. År 2000 bodde 18 % av gruppen i särskilda boenden, för perioden 2018-2026 räknar vård- och omsorgsnämnden med att 13 % av befolkningen över 80 år kommer vara i behov av särskilt boende. Till det tillkommer enligt prognos 1,4 % av personer mellan 65+ och 79 år, som kommer ha behov av särskilt boende under perioden.

Historiskt har kommunen haft ett underskott på inomkommunala platser som har kompenserats genom inhyrning av externa platser. Tabellen nedan visar antalet externa platser, samt deras andel av totala platser för perioden 2011-2017.

Tillgång till boendeplatser (2011-2017)

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Eget antal platser VoO-boende	364	356	327	362	364	397	348
Externt inhyrda platser VoO-boende	67	80	98	88	81	109	146
Totalt antal platser VoO-boende	431	436	425	450	445	506	494
Andel (%) externa platser VoO-boende	15,4	18,3	23,1	19,6	18,2	25,5	29,6

*Statistik sammansatt utifrån Botkyrka kommuns årsredovisningar perioden 2013-2017.

Det avvikande antalet platser på vård- och omsorgsboende i egen regi i tabellen gentemot det som uppges i tabellen över tillgängliga kommunala vård- och omsorgsboendeplatser redovisade i avsnitt 3.3. nedan förklaras av en kapacitetsminskning på Tumba vård- och omsorgsboende under 2017. Tabellen över externt inhyrda platser ovan visar att dessa under en längre tid utgjort en stor och generellt ökande andel av kommunens vård- och omsorgsboende platser.

Det framtida behovet av vård- och omsorgsboende beräknat enligt befolkningsprognos redovisas nedan:

Framtida behov av vår- och omsorgsboende (2018-2026)

År	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Befolkning 65-79	10 182	10 272	10 425	10 574	10 637	10 652	10 698	10 740	10 766
65-79 i VoO-boende	143	144	146	148	149	149	150	150	151
Befolkning 80+	2773	2892	3006	3135	3314	3538	3748	3967	4146
80+ i VoO-boende	360	376	391	408	431	460	487	516	539
Totalt behov	503	520	537	556	580	609	637	666	690

*Statistik baserade på Vård- och omsorgsnämndens Boendeplan 2017-2026.

Tabellen visar på ett kontinuerligt ökat behov av boendeplatser och att ökningen primärt drivs av gruppen äldre än 80 år. Sammantaget betyder detta att kommunens kapacitet vad gäller tillgång till boendeplatser under perioden 2018-2026 behöver öka, med omkring 200 platser eller 37 procent, för att täcka behovet.

2.4. Boenden inom LSS

Enligt vård- och omsorgsnämndens boendeplan uppgick andelen invånare i Botkyrka mellan 0-64 år som år 2017 efter beslut fått bostad med särskild service var 0,29 procent. Denna andel har varit stabil de senaste 3 åren och framtida behov av boende beräknas utifrån denna andel och prognostiserad befolkningsförändring. Till detta kommer personer som beviljats boende enligt socialtjänstlagen. Dessa var år 2017 cirka 20 personer.

Kommunens LSS-boenden är uppdelade i tre kategorier: gruppboenden i egen regi, serviceboenden i egen regi och externa LSS-boenden. Under perioden 2015-2017 minskade antalet årsplatser på gruppboenden från 138 till 126. Denna minskning motsvaras av en ökning i antalet service boendeplatser från 38 till 59. Sedan 2011 har dock antalet externa LSS placeringar för boende ökat från 38 stycken 2011 till 75 stycken år 2017.

Ett gruppboende består generellt av cirka 5-6 lägenheter och efter avveckling av ett gruppboende år 2017 har kommunen vid ingången till år 2018 120 gruppboende platser. Kommunen har även fyra serviceboenden för personer med funktionshinder om cirka 15 platser vardera, vilket ger totalt 60 platser. Totalt finns i nuläget således plats för 180 boende enligt LSS i kommunen.

År 2017 var det i genomsnitt 7 personer som stod i kö för att få bostad med särskild service. På grund utav att personer som erbjudits bostad tackat nej, men fortsätter stå i kön för att få en lägenhet i framtiden, kan en exakt skattning av antalet personer som enbart står i kön för att de inte erbjudits bostad av kommunen dock inte göras. Baserat på prognostiserad befolkningsökning inom spannet 0 till 64 år visar tabellen nedan den prognostiserade ökningen i behov av boendeplatser under planperioden 2018-2026.

Framtida behov av bostad med särskild service utifrån befolkningsökning, antal (2018-2026)

År	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Befolkning 0-64 år	81 963	83 093	84 275	85 358	86 584	87 779	88 991	90 255	91 540
Totalt antal behov av lägenheter	221	224	228	230	234	237	240	244	247
Varav gruppboende	150	153	155	157	156	161	163	166	168
Varav serviceboende	71	72	73	74	75	76	77	78	79

* Statistik baserade på Vård- och omsorgsnämndens Boendeplan 2017-2026.

Under avsnitt 3.3. nedan redovisas kommunens planerade boendeplats utbyggnad under planperioden 2018-2026. Utifrån denna presentation ligger kommunen i fas med antalet grupp- och serviceboendeplatser fram till år 2025 eller 2026. I Vård- och omsorgsnämndens Boendeplan 2018-2026 poängteras dock att det är oklart om och i vilken omfattning den planerade byggnationen av LSS-boenden kommer att kunna färdigställas under fastslagen tidsram. Detta uppges också gälla för äldreboenden.

2.5. Summering avseende utveckling och framtida behov av boendeplatser inom vård- och omsorgsnämndens verksamheter

Vi kan konstatera att i takt med att kommunen växt till befolkningsantal har också behovet av boenden för nämndens brukare ökat. Till del har ökningen kunnat bromsas iom att en mindre andel äldre bor i särskilt boende. Vi noterar att inom såväl äldreomsorg som funktionshinderomsorg sker beslut om boende såväl i egen som extern regi. Prognoserna framåt visar på kraftigt ökande behov av boendeplatser, framför allt inom äldreomsorgen. Till år 2026 behöver knappt 200 ytterligare boendeplatser komma till.

3. Planering för att möta de ökande behoven av boenden för vård- och omsorgsnämndens verksamhet

3.1. Vård- och omsorgsnämndens boendeplan

Botkyrkas vård- och omsorgsförvaltningen tog år 2018 fram dokumentet Boendeplan 2018–2026. Planen beslutades av nämnden 2018-04-09 och är nämndens huvudsakliga presentation av dess prognostiserade behov av boendeplatser inom såväl äldreomsorg som LSS för åren 2018–2026.

Befolkningsprognosen sträcker sig till år 2026, vilket därmed utgör ett naturligt tak för den tidsperiod behov går att beräkna utifrån befolkningsunderlag. Vid intervjuer med personal vid vård- och omsorgsförvaltningen bekräftas bilden att boendeplanen är det dokument varmed vård- och omsorgsnämnden uppmärksammar kommunstyrelsen och andra nämnder och förvaltningar på nämndens behov.

För att i tid och på rätt sätt kunna möta förändringar i efterfrågan är det fundamentalt att denna behovsprognos är korrekt och uppdaterad. Vid intervju med personal på vård- och omsorgsförvaltningen framkommer att man avser uppdatera dokumentet årligen. På detta sätt menar man sig kunna fånga upp förändringar i trender som påverkar det underliggande behovet eller efterfrågan på vård-, grupp- eller serviceboenden i kommunen.

Ingen analys görs i boendeplanen av ekonomiska eller verksamhetsmässiga konsekvenser av eventuella förändringar i efterfrågan eller behov av boende under denna period som omfattas av vård- och omsorgsnämndens boendeplan.

3.2. Kopplingen till kommunövergripande dokument

3.2.1. Tekniska förvaltningens lokalresursplan

Resultatet från vård- och omsorgsnämndens boendeplan lyfts in i det av tekniska förvaltningen framtagna dokumentet Lokalresursplan 2017-2026. För vård- och omsorgsnämnden är beskrivningen i lokalresursplanen i linje med den bild som presenteras i boendeplanen: nämnden har behov av ett ökat antal boendeplatser över plan- och prognosperioden redovisad för nämnden i lokalresursplanen, åren 2017-2021. Lokalresursplanen är det centrala dokument vari tekniska nämnden sammanställer verksamhetsdrivande nämnders lokalbehov.

Lokalresursplanen fungerar som underlag avseende lokalbehov vid beslut om om- och nybyggnationsprojekt av lokaler i samband med kommunens mål och budgetprocess för nästkommande år. Beslutade projekt presenteras i det kammungemensamma dokumentet Lokalförsörjningsplan och ledtider, daterad 2018-01-15. Lokalförsörjningsplanen tar formen av ett Excel-dokument över beslutade projekt, till vilket ett kompletterande PM har tagit fram.

Lokalförsörjningsplan innehåller information om samtliga beslutade om- och nybyggnationsprojekt i kommunen. Information finns för bl.a. vilken verksamhet, typ, geografiskt

område, namn, kapacitet och form byggnationen avser. I dokumentet finns även information om när olika byggprojekt ska tas upp i budget, var i detalj- och/eller genomförandeprocessen ett projekt är, när projektet förväntas bli klart samt information om hur sannolikt det bedöms att den uppställda tidplanen ska kunna hållas.

I det kompletterande PM:et till lokalförsörjningsplanen beskrivs mer utförligt hur planen ska förstås. Däri står bl.a. att lokalförsörjningsplanen utgår från beslutad budget och visar de investeringar där medel finns budgeterade. Planens uppdrag är att presentera hur projekt förhåller sig till tidplan avseende både detaljplaneprocessen och genomförandeprocessen, samt hur dessa förhåller sig till beslutade medel i budget och önskat/uppgett behov.

PM:et beskriver även uppskattade ledtider i detaljplane- och genomförandeprocesserna, framtagna i samråd med Planchef på samhällsbyggnadsförvaltningen respektive Fastighetschef tekniska förvaltningen. Ledtider inom detaljplaneprocessen uppskattas till mellan 16-25 månader och ledtider inom genomförandeprocessen uppskattas till mellan 20-24 månader. Den sammantagna ledtiden från uppdrag till färdigt objekt bedöms därmed till mellan 36-49 månader. Från detta kan i vissa fall 2 månader kapas, i de fall då detaljplane- och genomförandeprocesserna går att överlappa. Till dessa uppskattade ledtider tillkommer dock risken för förseningar inom både detaljplane- och genomförandeprocesserna. För båda processerna uppskattas förseningar kunna försena den enskilda processen med cirka ett år.

För en mer detaljerad presentation och genomgång av kommunens investerings- och lokalförsörjningsprocess se kompletterande revisionsrapport: *Granskning av kommunens investeringsstyrning och lokalförsörjning*.

3.3. Lokalförsörjningsplanen i relation till Vård- och omsorgsnämndens uttryckta behov

Kommunens tillgång på Vård- och omsorgsboenden (VoO-boenden) i Botkyrka över prognosperioden givet planerad nybyggnation:

Befintliga och planerade VoO-boenden (2017-2026)

År	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Befintliga boenden	244	272	272	272	274	274	274	274	274	274
Riksten	54	54	54	54	54	54	54	54	54	54
Söderby Park	36	27	27							
Allégården	8	0	60	60	60	60	60	60	60	60
Tumba	47	67	60	120	120	120	120	120	120	120
Vårsta					60	60	60	60	60	60
Nytt Vob				60	60	60	60	60	60	60
Summa	389	420	473	566	628	628	628	628	628	628

* Statistik baserade på Vård- och omsorgsnämndens Boendeplan 2017-2026.

Tabellen ovan visar att en kraftig expansion av VoO-boenden planeras. I ett första skede ianspråkats Alerisboendet Riksten, därefter planeras för ett återöppnande av Allégården, vilket skulle ge ett tillskott på 60 platser. Efter ombyggnation kommer kapaciteten på Tumba VoO-boende uppgå till 120 platser, varefter två nya boenden planeras tillkomma. Det rör sig dels om Vårsta (2021), dels om ett ännu ospecificerat boende (2020). Vardera skulle dessa tillföra 60 platser och enligt planen skulle därmed kommunen ha tillgång till 628 platser år 2026.

Differens Behov-Egna VoO-boendeplatser (2018-2026)

År	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Behov	503	520	537	556	580	609	637	666	690
Egna platser	420	473	566	628	628	628	628	628	628
Differens	-83	-47	29	72	48	19	-9	-38	-62

* Statistik baserade på Vård- och omsorgsnämndens Boendeplan 2017-2026.

Tabellen visar att det uppskattade behovet inte kan mötas med kommunens egna tillgängliga vård- och omsorgsplatser för åren 2018-2019 samt perioden 2024-2026 som det ser ut idag. Utöver det visar tabellen att det för åren 2020 och 2023 krävs en hög beläggningsgrad på kommunens boenden för att antal tillgängliga platser ska kunna möta det behov som prognostiseras. Denna kalkyl bygger på att samtliga planerade nya boendeplatser färdigställs i tid samt att oförutsedda händelser inte påverkar tillgången på platser i kommunens boenden.

Tabellen nedan visar kommunens beslutade och planerade nybyggnation av gruppboenden för prognosperioden.

Planerade nybyggnation av lägenheter, antal (2018-2026)

Kommande gruppboenden	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beslutade (antal lägenheter)	6	12	12	12	12	12	12	12	12
Planerade (antal lägenheter)	0	18	36	48	48	48	48	48	48
Totalt antal lägenheter	6	30	48	60	60	60	60	60	60

* Statistik baserade på Vård- och omsorgsnämndens Boendeplan 2017-2026.

En sammanslagning av uppgifterna i tabellen ovan med de för antalet befintliga gruppboende platser vid ingången till 2018 ger vid handen att kommunen idag har 120 egna boendeplatser, och att detta antal planeras öka gradvis fram till år 2021 och då uppgå till 180, för att sedan ligga kvar där hela planperioden. Inga nya serviceboenden, vilka idag har 60 platser, planeras för perioden. Totalt skulle detta ge 240 boendeplatser för särskilt bostad enligt LSS år 2026, att jämföra med behovet om 247 platser.

Ovanstående planering vad gäller när i tid ett boende står klart baseras på antaganden om när olika planerade projekt ska slutföras, vilka följer initialt beslutade tidplaner. I vård- och omsorgsnämndens boendeplan kommenteras på flera ställen att det finns en risk att beslutade projekt inte slutförs enligt tidplan. Vid intervju beskriver personal på vård- och omsorgsförvaltningen att beställda boenden i nästan samtliga fall inte levererats efter ini-

tialt satt tidplan. Detta bekräftas för innevarande planperiod av en granskning av kommunens lokalförsörjningsplan.

I lokalförsörjningsplanen finns totalt fjorton om- och nybyggnationer avseende vård- och omsorgsnämndens verksamhet upptagna. Av dessa är tre vård- och omsorgsboenden (VoO boenden), ett serviceboende LSS och tio gruppboenden LSS. Av VoO-boendena beräknas endast det som byggs om kunna stå klart i tid. Av de två som är nybyggnationer riskerar ett att inte färdigställas i tid och ett bedöms inte kunna färdigställas i tid. Av de totalt elva LSS boendena beräknas 4 kunna färdigställas i tid medan 7 inte gör det. För ett VoO-boende och sex stycken gruppboenden LSS är placering noterad som ospecificerad, vilket innebär att det inte är planlagt var boendet ska ligga.

I pågående projekt beskrivs det vid intervju att en styrgrupp sätts ihop. Denna grupp träffas regelbundet och i den ingår, vid sidan av personal från tekniska förvaltningen, en representant från den verksamhetsdrivande förvaltningen lokalen är avsedd för. Gruppens syfte är att samordna och dela relevant information om det pågående projektet. Förvaltningspersonal på vård- och omsorgsförvaltningen beskriver vid intervju att det för projekt som kommit in i konstruktionsprocessen genom styrgruppen finns en kanal att föra fram synpunkter avseende vad lokalerna behöver för att fungera ur verksamhetssynpunkt. Vård- och omsorgsförvaltningen har för detta tagit fram ett styrdokument, *Lokalfunktionsprogram för särskilda boenden (SoL och LSS) samt övriga verksamheter inom vård- och omsorgsförvaltningen*, beslutat år 2016. Dokumentet beskriver de konstruktions-skarv som behöver mötas för att boenden ska fungera efter gällande lag och på ett i övrigt adekvat sätt. Vid intervju uttrycks att bristande kommunikation i dessa delar tidigare lett till felkonstruktioner, med brister i funktion som följd.

Oklarhet uttrycks vid intervju över vilken roll vård- och omsorgsförvaltningen har i byggprojekt i övrigt. Ansvarsfördelningen mellan vård- och omsorgsförvaltningens representant och representanter från framförallt tekniska förvaltningen beskrivs som ej fastlagd. Kommunikation avseende ändrade förutsättningar jämförelsevis initialt fastlagd tidplan eller budget uppges vid intervju med medarbetare på tekniska förvaltningen ske till vård- och omsorgsförvaltningen vid de regelbundna styrgruppsmötena. Information delas där oftast genom en dragning med PowerPoint. Information förmedlas dock inte direkt till vård- och omsorgsförvaltningen.

Vidare beskrivs vid intervjuer att den relativt nytillträdde investeringscontrollern på KLF är ansvarig för investeringsprocessen och därmed involverad i lokalförsörjningsprocesser generellt. Varken investeringscontrollern eller annan medarbetare på KLF fungerar dock idag som central länk avseende ledning och samordning av kommunens samlade investerings- och lokalförsörjningsprocesser.

4. Iakttagelser och bedömningar per kontrollmål

Nedan redovisas våra iakttagelser och bedömningar utifrån kontrollmålen.

4.1. Den ekonomiska flerårsplaneringen grundar sig på väl underbyggda analyser av demografi och efterfrågeförändringar respektive framtidsbedömningar/omvärldsanalyser

Vård- och omsorgsnämnden har i sin boendeplan tydligt presenterat nämndens prognos över framtida lokalbehov för perioden fram till år 2026. Prognosen utgår från både statistiska underlag i form av befolkningsprognoser och analyser av dessa.

Dessa behovsprognoser har kommunicerats till tekniska förvaltningen och där förts in i dess lokalresursplan. Det är detta dokument som ligger till grund för en bedömning av lokalnyttjande nämnders framtida lokalbehov.

Vår bedömning är att de analyser som görs i Vård- och omsorgsnämndens boendeplan är vederhäftiga och fångar efterfrågeförändringar väl, samt årligen avses uppdateras. Detta ger förutsättningar för en god prognossäkerhet, vilket gör att vi bedömer kontrollmålet som uppfyllt

4.2. Planeringen/strategierna för att möta efterfrågeförändringar inom verksamheten är tydliga, relevanta och riskbedömda

Beslut om investeringsprojekt fattats på grundval av bl.a. det behovsunderlag som beskrivits i avsnitten *Vård- och omsorgsnämndens boendeplan* och *Tekniska förvaltningens lokalresursplan* ovan. Beslutade projekt förs sedan in i den kommungemensamma lokalförsörjningsplanen.

I kompletterande PM till lokalförsörjningsplanen uppdelas processen från uppdrag i investeringsbeslut till färdigt objekt i två huvudprocesser, detaljplaneprocessen och genomförandeprocessen. Inom ramen för dessa beskrivs i det kompletterande PM att det kan uppstå förseningar genom överklaganden och/eller vid ansökan om t ex bygglov. Med detta som bakgrund är redovisning av olika byggprojekts status i lokalförsörjningsplanen en indikation om hur kommunens lokalförsörjningsarbete fungerar.

En granskning av bedömt utfall i lokalförsörjningsplanen indikerar att följsamheten till beslutade tidplaner avseende verksamhetslokaler avsedda för vård- och omsorgsnämnden inte är god. Denna bild bekräftas vid intervjuer, där det uppges att flera viktiga projekt kopplade till vård- och omsorgsnämnden dras med förseningar. Vidare visar en granskning av projekt upptagna i lokalförsörjningsplanen att dessa i flera fall är noterade som att placering är ospecificerad, vilket indikerar att projektet är i en relativt tidig fas. Dessa

iakttagelser visar att kommunens strategier och planering för att möta efterfrågeförändringar inom verksamheterna är bristfälliga.

Givet att den planering som idag ligger är behäftad med mycket stor osäkerhet och inte på ett tydligt sätt möter det ökade behovet av bostäder samt att det redan i dagsläget finns ett underskott av boendeplatser bedömer vi kontrollmålet som ej uppfyllt.

4.3. Alternativ och handlingsberedskap finns inbyggd i planeringen

Som beskrivs i avsnitt 3.3. Lokalförsörjningsplanen i relation till Vård- och omsorgsnämndens uttryckta behov ovan har och är följsamheten med beslutade tidplaner i kommunens byggprojekt inte god.

Vård- och omsorgsförvaltningen har därför tillsatt en medarbetare i vars uppgift det ingår att sköta kontakten med tekniska nämnden i relation till pågående byggprojekt. Förvaltningen använder även två boendesamordnare, en mot SoL och en mot LSS, för att sondera marknaden för externa boendeplatser. Det uttrycks vid intervju att detta är det huvudsakliga sätt varmed man förhåller sig till risken för förseningar av planerade om- och nybyggnationsprojekt. Denna sondering av marknaden för externa boendeplaneringar sker inte på ett systematiserat sätt utan bygger på att kontakt tas med omkringliggande kommuner samt privata vårdgivare och intresse av att hyra boendeplatser uttrycks.

Att möta det ökande behovet av boendeplatser genom att hyra in externa platser har hittills varit möjligt bl.a. eftersom man har haft möjlighet att hyra 54 platser av det privata vårdbolaget Aleris på deras vårdboende i Riksten. Utöver det hyr vård- och omsorgsnämnden fram till augusti 2020 en avdelning på ett vårdboende i Salem, samt ströplatser av både andra kommuner och privata vårdgivare. Avtalet med t ex Aleris är på 10 år och vid intervju framkommer att man från vård- och omsorgsförvaltningens sida inte har planerat för eventualiteten att kontraktet antingen inte förnyas eller behöver förnyas till en substantiellt högre kostnad.

Vi bedömer kontrollmålet som delvis uppfyllt utifrån att vård- och omsorgsnämnden genom externa platser skapar sig alternativ och därigenom handlingsberedskap, men att alternativ och handlingsberedskap saknas i tillräcklig utsträckning i den övergripande planeringsprocessen.

4.4. De ekonomiska konsekvenserna är belysta på ett tillfredsställande sätt i planeringen och kalkyler finns som i förekommande fall tydliggör ekonomiska effekter vid briserande planering

Vi har inte sett några inbyggda moment där ekonomiska konsekvenser explicit belyses tillfredsställande i kommunens lokalförsörjningsprocess.

Efter att vård- och omsorgsnämnden i sin boendeplan påtalat sina behov är det tekniska nämnden som ansvarar för genomförandet av byggprojekt i kommunen, men även samhällsbyggnadsnämnden har en viktig roll när det gäller detaljplaneprocessen. Förseningar och/eller fördröjningar av beställda boenden drabbar dock i första hand vård- och om-

sorgsnämnden, eftersom det är dennes skyldighet att tillhandahålla lämpligt boende till de Botkyrkabor som bedömts behöva det. Det är också ytterst vård- och omsorgsnämnden som får stå för kostnaderna vid föreningar och/eller fördyringar av om- eller nybyggnadsprojekt. Detta kan ske på två sätt:

- Genom att projekt blir försenade, vilket leder till att externa boendeplatser måste användas för att möta det behov som finns. Eftersom det ofta är dyrare att hyra externa platser än att använda egna boendeplatser innebär detta merkostnader.
- Genom att projekt blir dyrare än initialt planerat, då nämnden vid tillträde till fastigheten får bära kostnadsökningen genom en högre internhyra.

Till detta framhålls vid intervju också konsekvenserna för nämndens förtroende och brukarnöjdheten av att inte kunna leverera det man tidigare meddelat brukare, t ex att en externt placerad brukare ska få flytta in i ett boende inom kommunen. Ytterligare en risk förknippad med externa boendeplaneringar som lyfts vid intervju är att invånare som blivit placerade i ett externt boende kanske inte vill flytta till ett boende inom kommunen när ett sådant blir tillgängligt, varvid nämnden är låst med den högre kostnaden.

För att denna risk ska kunna hanteras på ett adekvat sätt i nämndens budget och verksamhetsplanering är det därför viktigt att kommunikation mellan tekniska nämnden/förvaltningen och vård- och omsorgsnämnden/förvaltningen är etablerad och fungerar ändamålsenligt. Härvidlag har också Kommunstyrelsen en viktig roll i och med sitt ansvar att styra och leda kommunens arbete övergripande.

En annan potentiell effekt av en brist på boendeplatser är att kostnaden för hemtjänst är högre än strukturellt motiverat då hemtjänsten får täcka upp för bristen på boendeplatser. En statistisk analys av kommunens hemtjänstkostnad per brukare visar dock inte på något tydligt sådant samband. Personal på vård- och omsorgsförvaltningen uppger vid intervju att alla som är i behov av plats på VoO-boende får det, vare sig en boendeplats inom kommunen är tillgänglig eller ej.

Som beskrivs i avsnittet *Utveckling under 2000-talet och prognos framåt* har vård- och omsorgsnämnden de senaste åren haft ett relativt stort och ökande antal externt inhyrda platser. Att detta genererar merkostnader har framförts av Vård- och omsorgsnämnden i ett flertal forum. Bland annat upprättade nämnden i samband med 2017 års budgetberedning en särskild skrivelse till Kommunstyrelsen, i vilken nämndens merkostnader relaterade till bl.a. det ökande antalet externa boendeplaneringar beskrivs.

En presentation av volymomfattningen samt kostnader relaterade till externa placeringar görs även i en bilaga till Vård- och omsorgsnämndens delårsrapport 2018. I den presenteras en sammanställning över pris för intern- och externhyra för olika typer av boendeplatser samt antalet boendeplatser i budget 2018 och prognos för utfall 2018. Antalet årsplatser i extern regi för grupp- och serviceboenden (LSS) prognostiseras till 40 stycken för helåret 2018, tre platser fler än budgeterat. För VoO-boenden (SoL) är prognosen att nämnden kommer behöva 74,7 platser i extern regi, mot budgeterat antal om 77,2 stycken. Externt inhyrda årsplatser representerar i prognos för helåret 2018 cirka 25 % av totalt antal årsplatser på gruppboenden LSS samt 18,5 % av totalt antal årsplatser på VoO-boenden.

Det är framförallt för gruppboendeplats som kostnadsskillnaden mellan interna och externa boenden är stor. En årsplats i intern regi beräknas i prognos för 2018 i snitt kosta 988 tkr, medan en motsvarande plats i extern regi i snitt kostar 1 738 tkr, en kostnadsök-

ning om 750 tkr per plats. De totalt 40 prognostiserade externt inhyrda gruppboendeplatser representerar därmed en merkostnad om 30 mnkr för vård- och omsorgsnämnden år 2018. Merkostnaden per årsplats är inte lika hög för VoO-boenden men innebär totalt en merkostnad om cirka 4,3 mnkr i prognos för helåret 2018.

I nämndens delårsrapport noteras att nämnden räknat in och bedömt osäkra kostnader till cirka 15 mnkr. Dessa härrör bl.a. från att flera byggprojekt riskerar att inte bli färdiga i tid. Nämnden arbetar efter ett effektiviseringsuppdrag under planperioden vars syfte är att minska kostnader. Vidare har nämnden antagit fyra verksamhetsmål med inriktning på ökad beläggningsgrad, ett minskat antal placeringar i externa VoO-boenden, en minskad andel brukare med extern korttidsplats och lägre andel brukare som bor på externa grupp- och serviceboenden. Sammantaget indikerar detta att Vård- och omsorgsnämnden är medveten om de merkostnader som externa boendeplaceringar innebär.

Mot bakgrund av att de ekonomiska konsekvenserna är väl kända men inte i tillräcklig grad hanterade inom ramen för den övergripande planeringsprocessen bedömer vi kontrollmålet som delvis uppfyllt.

4.5. Framförhållningen är tillräcklig

Vid intervju framkommer att behovsunderlag ska tas fram av lokalnyttjande nämnder över en 10 års period. Investeringsplan har tidigare tagits fram över 4 år. Till mål och budget 2019 har en plan över 10 år tagits fram, även om endast 4 år kommer redovisas. Att investeringsplanen löpt över fyra år får konsekvenser för exploateringsprocessen och detaljplanering. Här framhålls av investeringscontroller på KLF att tekniska nämnden och lokalnyttjande nämnder är centrala. Detta eftersom det är dessa som tar fram de underlag i form av behovsprognos, kostnadskalkyler m.m. som ligger till grund för investeringsbeslut.

Vid intervjuer framkommer också att det ofta vid tid för beslut om investering inte finns någon anvisad mark och/eller färdig detaljplan. I och med det är man sannolikt redan för sent ute. Överklaganden och tillståndssökningar till t ex lantmäteriet och för bygglov bidrar jämte detta ofta till förseningar av beslutade projekt.

En analys av den processbeskrivning för kommunens lokalförsörjningsprocess som presenterats i avsnittet *Lokalförsörjningsplan* ovan kompletterar denna bild. I denna framgår att det i de fall en detaljplan inte finns och/eller initierats vid tid för investeringsbeslut bedöms det i bästa fall ta 34 månader och i värsta fall 49 månader eller längre innan det att ett färdigt objekt finns på plats. För att en investeringsplan på fyra år ska kunna anses mindre riskabel utifrån lokalförsörjningsprocessens bedömda leddid bör färdig detaljplan och anvisad plats finnas vid investeringsbeslut. Något som det vid en granskning av kommunens lokalförsörjningsplan samt intervju med planchef på samhällsbyggnadsförvaltningen framkommer att det i de allra flesta fall inte gör idag.

Framförhållningen i planering av nya bostäder i förhållande till vård- och omsorgsnämndens behov är alltför svag, även om de tidsperspektiv som behovsprognos och planeringshorisonten har är tillräckliga. Vi bedömer därför kontrollmålet som ej uppfyllt.

5. *Revisionell bedömning*

Revisorerna i Botkyrka kommun har givit PwC i uppdrag att granska kommunens långsiktiga och strategiska styrning och planering inom äldreomsorgen samt LSS.

Den övergripande revisionsfrågan är:

Har ansvariga nämnder säkerställt en ändamålsenlig långsiktig planering av boendeplatser inom äldreomsorgen och LSS-verksamheten?

För att planeringen av boendeplatser ska kunna betraktas som ändamålsenlig krävs ett samfällt agerande av åtminstone fyra olika nämnder. Vård- och omsorgsnämnden behöver säkerställa kunskap om sin verksamhets och sina brukares behov framåt och i god tid signalera ökade behov, samhällsbyggnadsnämnden behöver säkerställa en detaljplaneprocess som förmår tillskapa förutsättningar för eventuell ny planlagd mark för nya boenden, tekniska nämnden behöver driva lokalförsörjningsprocessen tillräckligt väl så att behoven fångas och omsätts till boenden, och kommunstyrelsen behöver som utifrån sin uppsiktsplikt och säkerställa att övriga nämnder agerar koordinerat. Kommunstyrelsen har även ett övergripande ansvar för investeringsprocessen. Den långsiktiga planeringen för boendeplatser inom äldreomsorg och LSS-verksamhet är således en komplex struktur med många olika aktörer inblandade.

Utifrån föreliggande granskning, som bl a visar att det redan idag finns ett underskott av boendeplatser och att gällande planering sannolikt inte kommer tillgodose nuvarande och tillkommande behov i rätt tid, gör vi bedömningen att kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden samt vård- och omsorgsnämnden inte har säkerställt en ändamålsenlig långsiktig planering av boendeplatser inom äldreomsorgen och LSS-verksamheten.

5.1. *Rekommendationer*

- Kommunstyrelsen bör initiera en översyn över hur kommunens lokalförsörjningsprocess styrs och samordnas. Särskilt kommunstyrelsens ansvar härvidlag bör fokuseras i och med styrelsens övergripande ansvar att styra och leda kommunens verksamhet.
- Kommunikation mellan nämnder och styrelsen inom ramen för lokalförsörjningsprocessen behöver förbättras och lyftas till en mer strategisk nivå.
- Se över möjligheten att involvera samhällsbyggnadsförvaltningen i egenskap av ansvariga för detaljplanering i ett tidigare skede av investerings- och lokalförsörjningsprocessen.
- Ett tydligt års-hjul bör etableras för när underlag till investeringsbeslut tas fram och förmedlas mellan de nämnder och förvaltningar som är inblandade i kommunens lokalförsörjningsprocess.
- En grundlig analys görs av nuvarande planering för tillskott av boendeplatser för äldreomsorg och LSS-verksamhet i syfte att identifiera alternativa lösningar för att hantera de kända, kommande behov av boendeplatser som finns.

2019-02-11

Henrik Fagerlind
Projektledare

Anders Hägg
Uppdragsledare

Referens

Beatrice Helmersson

beatrice.helmersson@botkyrka.se

Mottagare

Vård- och omsorgsnämnden

Remissvar angående promemoria om behov av hjälp med andning och sondmatning, dnr S2019/00767/FST

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden överlämnar yttrandet den 9 april 2019 till Socialdepartementet som nämndens svar på promemorian "Behov av hjälp med andning och sondmatning".

Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämnden har fått möjlighet att yttra sig angående promemorian behov av hjälp med andning och sondmatning och ställer sig positiv till förslagen som anges.

Bakgrund

Botkyrka kommun har genom remiss den 26 februari beretts tillfälle att yttra sig över förslagen promemoria om behov av hjälp med andning och sondmatning (S2019/00767/FST). Svaret ska vara Socialdepartementet tillhanda senast den 18 april 2019.

Vård- och omsorgsnämnden har uppdragits att besvara remissen för Botkyrka kommuns räkning. Vård- och omsorgsnämnden tillstyrker förslaget om behov av hjälp med andning och sondmatning.

Ärendet

Riksdagen beslutade den 20 oktober 2018 ett tillkännagivande med innebörden att regeringen bör återkomma med lagförslag som säkerställer att behov av hjälp med andning och sondmatning ska anses vara grundläggande behov som kan ge rätt till stöd och service. Socialdepartementet har därefter tagit fram en promemoria där det föreslås att hjälp med andning och sondmatning ska utgöra grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Lagändringen föreslås träda ikraft den 1 juli 2019.

Genom högsta förvaltningsdomstolen (HFD) avgörande HFD 2015 ref. 46 prövades frågan om vad uttrycket "annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den

funktionshindrade” skulle innefatta. Domstolen kom fram till att uttrycket ska förstås på det sättet att det uteslutande tar sikte på personer med psykiska funktionshinder. Innan HFD:s avgörande ingick även personer med fysiska funktionshinder i uttrycket.

Utifrån HFD:s ovannämnda dom beslutar Försäkringskassan (FK) vidare om det rättsliga ställningstagandet Psykisk funktionsnedsättning vid bedömning av grundläggande behov (FKRS 2015:07) med anledning av domen. FK redogör i ställningstagandet för sin tolkning av begreppet psykisk funktionsnedsättning, vilken överensstämmer med HFD:s tolkning.

Före HFD:s dom har FK i sin tillämpning utgått från att exempelvis behov av andningshjälp och sondmatning kan omfattas av uttrycket annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade. Efter domen ändrade FK sin tillämpning och bedömde att hjälpbehov på grund av fysiska funktionshinder inte omfattas av detta uttryck. HFD:s klargörande av rättsläget fick genomslag vid FK:s så kallade tvåårsprövningar, vilket ledde till att enskilda förlorade sin rätt till statlig assistansersättning.

Omprövningsbestämmelsen ändrades sedan i 51 kap. 12 § socialförsäkringsbalken, detta för att skydda enskilda från att assistansersättning skulle dras in. Ändringen trädde ikraft den 1 april 2018 och innebär att tvåårsprövningen togs bort. Istället ska rätten till assistansersättning prövas i den utsträckning som denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållande som är hänförliga till den försäkrade.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms inte ha någon större ekonomisk konsekvens. Detta i och med att kommunens samlade kostnader för insatser enligt LSS och socialtjänstlagen (SoL) bedöms minska i ungefär samma omfattning som ökningen av kostnaderna i den statliga assistansersättningen. De enskilda som för närvarande får insatser enligt LSS och SoL istället kan bli berättigade assistansersättning förskjuts denna kostnad till att inkluderas i den statliga assistansersättningen.

Petra Oxonius
T.f. Omsorgsdirektör

Christina Almqvist
Kvalitetschef

Bilagor

1. Remissvar
2. Promemoria Behov av hjälp med andning och sondmatning

Expedieras till
Yttrandet och protokollet expedieras till Socialdepartementet

2019-03-15

Dnr von/2019:40

Referens

Mottagare
Socialdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Remissvar angående promemoria om behov av hjälp med andning och sondmatning.

Ert diarienummer S2019/00767/FST

Botkyrka kommun, genom vård- och omsorgsnämnden, har ingen erinran mot utredningens förslag och bedömningar, utan tillstyrker förslagen i promemorian.

Botkyrka kommun, genom vård- och omsorgsnämnden, välkomnar förslaget att anse andning och sondmatning vara grundläggande behov samt att dessa lagtekniskt ska behandlas på samma sätt som övriga grundläggande behov. Förändringen är helt avgörande för att säkerställa att de personer som är mest utsatta ska få rätt till assistans.

Socialdepartementet

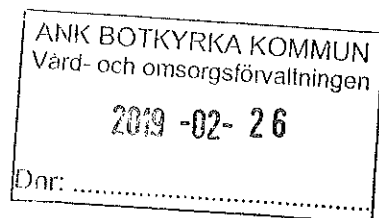
Enheten för familj och sociala tjänster

Kansliråd

Carina Cronsioe

08-405 4605

070-313 2871

Promemoria om behov av hjälp med andning och sondmatning

Remissinstanser

Arbetsgivarföreningen – KFO

Botkyrka kommun

Danderyds kommun

Enköping kommun

Falu kommun

Funktionsrätt Sverige

Föreningen Sveriges socialchefer

Försäkringskassan

Förvaltningsrätten i Göteborg

Förvaltningsrätten i Uppsala

Gävle kommun

Göteborgs stad

Halmstads kommun

Hudiksvalls kommun

Härnösands kommun

Inspektionen för socialförsäkringen

Inspektionen för vård och omsorg

Jönköpings kommun

Kammarrätten i Jönköping

Karlstads kommun

Kumla kommun

Kävlinge kommun

Laholms kommun

Lika Unika - Federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Linköpings kommun

Malmö stad
Mjölby kommun
Neuroförbundet
Norrtälje kommun
Oskarshamns kommun
Piteå kommun
Region Gotland
Riksförbundet FUB
Riksförbundet rörelsehindrade barn och ungdomar
Skellefteå kommun
Socialstyrelsen
Stockholms stad
Strängnäs kommun
Sundsvalls kommun
Svenska kommunalarbetsförbundet
Sveriges Kommuner och Landsting
Unga rörelsehindrade
Vilhelmina kommun
Vårdförbundet
Vårdföretagarna Almega
Västerås stad
Växjö kommun
Ystads kommun
Östersund kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet **senast den 18 april 2019**. Svaren bör lämnas i bearbetningsbar form (t.ex. Wordformat) per e-post till s.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till s.fst@regeringskansliet.se. Ange diarienummer S2019/00767/FST och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet. Remissinstansens namn ska även anges i dokumentnamnet.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemoria. Om remissen är begränsad till en viss del av promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i

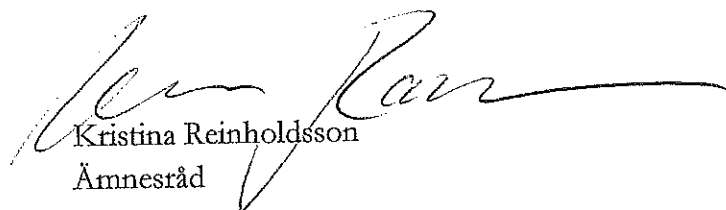
remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För andra remissinstanser innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan dessutom laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss – hur och varför (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Kristina Reinholdsson
Ämnesråd

Regeringskansliet

Promemoria

2019-02-21
S2019/00767/FST

Socialdepartementet
Enheten för familj och sociala tjänster

Behov av hjälp med andning och sondmatning

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade	5
2 Bakgrund	7
2.1 Riksdagens tillkännagivande.....	7
2.2 Gällande rätt.....	7
2.2.1 Grundläggande behov och andra personliga behov	7
2.2.2 Domar om andningshjälp och sondmatning som grundläggande behov.....	8
2.3 Konsekvenser av ändrad rättstillämpning.....	11
3 Andning och sondmatning	15
3.1 Andning och sondmatning ska anses vara grundläggande behov	15
4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	17
5 Konsekvenser	19
5.1 Syftet.....	19
5.2 Konsekvenser för statens finanser	19
5.3 Konsekvenser för kommuner.....	21
5.4 Konsekvenser för Försäkringskassan	21

5.5	Konsekvenser för den assistansberättigade, familjer och anhöriga.....	21
5.6	Övriga konsekvenser.....	22
6	Författningskommentar	23

Sammanfattning

Denna promemoria har tagits fram av en arbetsgrupp i Socialdepartementet. I promemorian föreslås att hjälp med andning och sondmatning ska utgöra grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2019. Äldre bestämmelser föreslås gälla för personlig assistans som avser tid före ikraftträdandet.

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Härigenom föreskrivs att 9 a § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 a §¹

Med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt. Personlig assistans för andra personliga behov avser även

Med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med *andning*, sin personliga hygien, måltider, *sondmatning*, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).

¹ Senaste lydelse 2018:223.

1. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent behöver vara tillgänglig i väntan på att den enskilde behöver hjälp utan att det är fråga om tillsyn (väntetid),

2. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent i stället behöver finnas till förfogande på annan plats i väntan på att den enskilde behöver hjälp (beredskap), och

3. tid när en assistent behöver vara närvarande i samband med en aktivitet utanför den enskildes hem på grund av att ett hjälpbehov kan förväntas uppstå.

Den som har behov av mer än en personlig assistent samtidigt, har rätt till två eller flera assistenter endast om möjligheterna att få bidrag enligt lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag eller hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), har utretts.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2019.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för personlig assistans som avser tid före ikraftträdandet.

2 Bakgrund

2.1 Riksdagens tillkännagivande

Riksdagen beslutade den 20 december 2018 ett tillkännagivande (bet. 2018/19:SoU1, rskr. 2018/19:111) med innebörden att regeringen skyndsamt bör återkomma med lagförslag som säkerställer att behov av hjälp med andning och sondmatning ska anses vara grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

2.2 Gällande rätt

2.2.1 Grundläggande behov och andra personliga behov

LSS innehåller bestämmelser om personlig assistans. Med personlig assistans avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med grundläggande behov. De grundläggande behoven avser behov av hjälp med personlig hygien, måltider, att klä av sig och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (9 a § första stycket LSS).

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till detta för andra personliga behov, om behoven inte tillgodoses på annat sätt (9 a § andra stycket LSS). Ett annat personligt behov kan t.ex. avse en sådan egenvårdsinsats som inte kan anses vara ett grundläggande behov på grund av avgörandet HFD 2015 ref. 46 (se nedan). Hjälpbehov som har anknytning till de grundläggande behoven men som inte är av sådan integritetsnära

karaktär som krävs för att grundläggande behov ska vara assistansgrundande (jfr rättsfallet RÅ 2009 ref. 57), kan i stället beaktas som ett annat personligt behov.

Den som behöver personlig assistans i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan för sådana grundläggande behov som avses i 9 a § LSS har rätt till statlig assistansersättning, se 51 kap. 3 § socialförsäkringsbalken. Assistansersättning lämnas också för kostnader som avser andra personliga behov enligt 9 a § andra stycket LSS.

2.2.2 Domar om andningshjälp och sondmatning som grundläggande behov

HFD 2015 ref. 46 – annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har genom avgörandet HFD 2015 ref. 46 klargjort innebörden av uttrycket annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade. Målet rörde en kvinna med cystisk fibros. Frågan var om hennes behov av hjälp med andningsgymnastik och tillsyn på grund av lungblödningar och annan andningsproblematik kunde anses vara ett sådant hjälpbehov som ingår i uttrycket annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade.

HFD konstaterar i domen att uttrycket annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade infördes i LSS efter ett förslag från socialutskottet (bet. 1995/96: SoU15) och att avsikten med utskottets tillägg var att skydda personer med psykisk funktionsnedsättning från en försämring i fråga om rätten till personlig assistans. Avsikten var däremot inte att vidga tillämpningsområdet för vilka behov som ska kunna grunda rätt till personlig assistans enligt LSS. Det handlar således om högst basala behov och det ska vara fråga om hjälp eller stöd av mycket privat karaktär. Vad som åsyftas är sådana hjälpbehov som uppfattas som mycket känsliga för den personliga integriteten (jfr RÅ 2009 ref. 57 och HFD 2012 ref. 41). Vid en sammantagen bedömning drar HFD slutsatsen att uttrycket annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade måste förstås på det sättet att det uteslutande tar sikte på personer med psykiska funktionshinder.

Försäkringskassan har beslutat det rättsliga ställningstagandet Psykisk funktionsnedsättning vid bedömning av grundläggande behov (FKRS 2015:07) med anledning av domen. I ställningstagandet redogör Försäkringskassan för sin tolkning av begreppet psykisk funktionsnedsättning.

Före HFD:s dom har Försäkringskassan i sin tillämpning utgått från att exempelvis behov av andningshjälp och sondmatning kan omfattas av uttrycket annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade. Efter domen ändrade Försäkringskassan sin tillämpning och bedömde att hjälpbehov på grund av fysiska funktionshinder inte omfattas av detta uttryck. HFD:s klargörande av rättsläget fick genomslag vid Försäkringskassans s.k. tvåårsomprövningar, vilket ledde till att enskilda förlorade sin rätt till statlig assistansersättning. För att skydda enskilda från att assistansersättning dras in eller minskas till följd av ändringar i praxis ändrades omprövningsbestämmelsen i 51 kap. 12 § socialförsäkringsbalken (se prop. 2017/18:78, bet. 2017/18:SoU17, rskr. 2017/18:164). Ändringen, som trädde i kraft den 1 april 2018, innebär att tvåårsomprövningen togs bort. I stället gäller att rätten till assistansersättning ska omprövas i den utsträckning som denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade. Formuleringen innebär bl.a. att ändrad praxis inte utgör grund för omprövning av rätten till assistansersättning. Regeringen gjorde i propositionen till aktuell lagändring (s. 19) bedömningen att bestämmelsen om tvåårsomprövning bör återinföras så snart det finns förutsättningar för det.

HFD 2018 ref. 21 – sondmatningsmålet

HFD konstaterar i avgörandet HFD 2018 ref. 21 att egenvård som avser något av de grundläggande behoven i 9 a § första stycket LSS kan – om den hjälp som behövs är av tillräckligt integritetskänslig karaktär – ge rätt till insatsen personlig assistans och även ligga till grund för prövningen av rätten till assistansersättning. Sondmatning ska betraktas som intag av en måltid och utgör därmed ett grundläggande behov.

Målet rörde en flicka som behövde sondmatas fem gånger per dag via s.k. gastrostomi. Sondmatningen utfördes av andra än hälso- och sjukvårdspersonal som s.k. egenvård. Med egenvård avses en hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal efter en individuell prövning har bedömt att en patient kan utföra själv eller med hjälp av någon annan (t.ex. en personlig assistent). En egenvårdsinsats är inte hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL.

Av 51 kap. 5 § socialförsäkringsbalken framgår att assistansersättning inte lämnas för sjukvårdande insatser enligt HSL. En första fråga i målet var därmed om personlig assistans respektive assistansersättning över huvud taget kan ges för sjukvårdande insatser i form av egenvård.

HFD konstaterar att den aktuella bestämmelsen infördes mot bakgrund av att det visat sig att en betydande del av den assistans som finansierades med statlig assistansersättning konsumerades vid vistelse i olika primär- och landstingskommunala verksamheter, något som inte varit avsikten. Samtidigt infördes begränsningarna att assistansersättning inte heller lämnas för tid då den funktionsnedsatte vistas i eller deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet. Avsikten var att tydliggöra att insatsen personlig assistans, som är ett personligt stöd, inte ska ersätta personal som behövs för att driva en viss verksamhet. Dessa begränsningar ansågs också viktiga ur kvalitativ synvinkel med hänsyn till de särskilda kvalifikationer och den yrkeskunskap som personalen inom dessa verksamheter besitter (prop. 1995/96:146 s. 14 f.).

HFD konstaterar att utgångspunkten är att personlig assistans inte ska ersätta den omvårdnad som sjukvårdshuvudmännen är skyldiga att ge. Sjukvårdsåtgärder inom ramen för HSL kan således inte ge rätt till personlig assistans och följaktligen kan inte heller assistansersättning lämnas, vilket också anges i socialförsäkringsbalken. Egenvård utförs emellertid inte enligt HSL och det finns därför enligt HFD inte något principiellt hinder mot att beakta egenvård vid bedömningen av om det finns rätt till personlig assistans eller assistansersättning.

Vad gäller frågan om huruvida sondmatning bör betraktas som en måltid konstaterar HFD att förarbetena till LSS inte preciserar vad som ryms i begreppet måltid. Enligt HFD bör det avgörande vara att kroppen tillförs den näring som behövs. På vilket sätt näringen intas

bör inte vara utslagsgivande. Sondmatning bör därför enligt HFD likställas med måltid. HFD finner att hela näringstillförseln, från påkoppling av sondslang till urkoppling av denna, ska anses ingå i begreppet måltid.

HFD anmärker slutligen att det är en annan fråga i vilken utsträckning hjälp med ett grundläggande behov berättigar till insatsen personlig assistans enligt LSS. Detta beror enligt HFD på om hjälpen, i sin helhet eller delvis, är av tillräckligt kvalificerat slag, dvs. om den är av tillräckligt privat karaktär. Insatsen personlig assistans är nämligen förbehållen situationer av krävande eller på annat sätt komplicerad natur, i regel av mycket personligt slag (RÅ 2009 ref. 57 och prop. 1992/93:159 s. 64 och 174 f.). Det behöver således inte vara så att all hjälp med ett grundläggande behov är av denna integritetskänsliga karaktär. Bedömningen av om hjälpen – helt, delvis eller inte alls – är av sådan natur att den bör beaktas får enligt HFD avgöras efter en individuell bedömning av förhållandena i det enskilda fallet.

Med anledning av domen har Försäkringskassan beslutat det rättsliga ställningstagandet Bedömning av hjälp med måltider i form av sondmatning (FKRS 2018:04). I ställningstagandet redovisar Försäkringskassan sin bedömning av vilken hjälp med sondmatning som vanligen är tillräckligt privat och integritetskänslig och vilken hjälp som typiskt sett inte är det.

2.3 Konsekvenser av ändrad rättstillämpning

I regleringsbrevet för 2017 gav regeringen i uppdrag till Försäkringskassan och Socialstyrelsen att redovisa konsekvenser av två domar från HFD (HFD 2012 ref. 41 och HFD 2015 ref. 46). Den förstnämnda domen har av Försäkringskassan tidigare tolkats som att en egenvårdsåtgärd aldrig kan vara ett grundläggande behov. Av rättsfallet HFD 2018 ref. 21 (se ovan) framgår emellertid att behov av hjälp med en egenvårdsåtgärd som avser ett grundläggande behov enligt LSS kan beaktas vid bedömningen av rätten till personlig assistans.

Försäkringskassan

I Försäkringskassans rapport Assistansersättning – In- och utflöde och konsekvenser av förändrad rättspraxis (Socialförsäkringsrapport 2017:14) konstaterar Försäkringskassan att personer med medicinska behov av egenvårdsinsatser har fått indragen assistansersättning på grund av den ändrade rättstillämpningen till följd av HFD:s båda domar. Enligt Försäkringskassan var det 38 personer som under 2016 förlorade sin assistansersättning på grund av ändrad tillämpning efter domarna. Av dessa fall avsåg 30 det femte grundläggande behovet och av dem 11 barn under 12 år. Berörda fall avsåg framför allt andningshjälp, sondmatning och hjälp vid epilepsi.

Försäkringskassan har inte motsvarande information om personer som fått avslag på ansökningar om assistansersättning och kan därför inte uttala sig om hur stor del som beror på HFD:s domar och hur stor del som beror på andra faktorer. Enligt myndigheten är det ändå rimligt att anta att avslag förekommer avseende exempelvis andningshjälp på grund av nämnda domar.

Fallen som avser andningshjälp gäller ofta trakeostomi (s.k. strupsnitt). Trakeostomi innebär bland annat att sväljfunktionen påverkas och att slembildning i luftvägarna ökar. I ett vårdprogram som är utarbetat av hälso- och sjukvården med syfte att ge stöd till personal som arbetar med barn som behöver andningshjälp framgår att andningen kan underlättas med hjälp av en trakealkanyl men att den särskilt när det gäller barn måste övervakas dag som natt. Det betyder att det alltid behöver finnas någon i barnets absoluta närhet som kan byta kanyl om den av misstag rycks ut eller täpps till av slem (Vårdprogram för barn med trakealkanyl, 2018).

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen har publicerat rapporten Konsekvenser av domar om det femte grundläggande behovet (2017). Barn under 12 år är enligt Socialstyrelsens undersökning överrepresenterade i gruppen som påverkats av den ändrade rättstillämpningen. Av de 30 personer som enligt Försäkringskassan förlorade sin assistansersättning under 2016 till följd av den ändrade rättstillämpningen avseende det femte grundläggande behovet var 11 barn. Hur många av dessa fall som avsåg andningshjälp framgår inte.

Ofta får barn inte rätt till personlig assistans för de grundläggande behoven i samma utsträckning som vuxna. Det beror på att tid som omfattas av föräldraansvaret och som huvudregel även tid i skola räknas bort när barns rätt till assistans bedöms (jfr 51 kap. 6 § socialförsäkringsbalken). Om barn på grund av den ändrade tillämpningen inte heller kan räkna in behov som tidigare kopplats till det femte grundläggande behovet, blir det en ytterligare begränsning av möjligheten till assistans. I rapporten lyfter Socialstyrelsen särskilt behoven för barn som har komplicerade omvårdnadsbehov, t.ex. andningsproblematik. Socialstyrelsen framhåller att det ur ett barnrättsperspektiv är viktigt att det görs möjligt att barn med funktionsnedsättning kan bo kvar hemma även vid stora hjälpbehov.

Enligt Socialstyrelsens rapport har indragningar av assistansersättning på grund av den ändrade rättstillämpningen medfört att kostnader och ansvar har förskjutits till kommunerna men också att närstående ofta har fått ta ett större ansvar för att tillgodose behov av stöd, omvårdnad och tillsyn.

3 Andning och sondmatning

3.1 Andning och sondmatning ska anses vara grundläggande behov

Förslag: Hjälp med andning och sondmatning ska utgöra sådana grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Skälen för förslaget: Riksdagen tillkännagav den 20 december 2018 att regeringen skyndsamt bör återkomma med lagförslag som säkerställer att andning och sondmatning ska anses vara grundläggande behov enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Enligt tillkännagivandet behöver frågan hanteras skyndsamt för att säkerställa att de personer som är mest utsatta ska få rätt till assistansersättning (se bet. 2018/19:SoU1, rskr. 2018/19:111). Det är mycket angeläget att behov av hjälp med andning snarast bör införas som ett grundläggande behov i LSS. Ett sådant förslag lämnas därför.

Av rättsfallet HFD 2018 ref. 21 (se avsnitt 2.2.2) framgår att sondmatning ska likställas med intag av en måltid, som är ett grundläggande behov. Det bör emellertid av tydlighetsskäl framgå direkt av lagtexten att sondmatning är ett grundläggande behov och ett sådant förslag lämnas därför. Förslaget är endast ett förtydligande och innebär inte någon ändring i fråga om vilka hjälpåtgärder som kan ge rätt till personlig assistans i samband med sondmatning.

Bestämmelsen i 9 a § första stycket LSS anger genom en uppräkningslista vilka hjälpbehov som är grundläggande behov. Det är fråga om behov av hjälp med personlig hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade. Behov av hjälp med

andning och sondmatning bör därför föras in i uppräkningslistan i 9 a § LSS. För övriga grundläggande behov har det inte specificerats i lagtexten vilka hjälpåtgärder som kan vara assistansgrundande. Det bedöms inte heller finnas något behov av att särreglera andning och sondmatning i detta avseende. Dessa behov bör alltså behandlas lagtekniskt på samma sätt som övriga grundläggande behov. Exempelvis hantering av trakealkanyler vid trakeostomi, slem-sugning i andningsvägarna och övervakning på grund av kvävningrisk är sådana åtgärder som bör kunna ge rätt till personlig assistans för det grundläggande behovet andning. I fråga om sondmatning framgår av rättsfallet HFD 2018 ref. 21 vilka moment som bör anses hänförliga till sondmatningen.

4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2019.

Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för personlig assistans som avser tid före ikraftträdandet.

Skälen för förslagen: Det bör skyndsamt säkerställas att de personer som behöver det ska få rätt till personlig assistans eller assistansersättning för det grundläggande behovet andning. Lagändringen bör således träda i kraft vid tidigast möjliga tidpunkt, vilket bedöms vara den 1 juli 2019.

Insatsen biträde av personlig assistent enligt 9 § 2 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är till sin natur sådan att den inte kan beviljas retroaktivt. Ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans enligt samma bestämmelse kan dock beviljas retroaktivt under förutsättning att den enskilde har haft faktiska kostnader för utförd personlig assistans enligt tillämplig lydelse av LSS. Assistansersättning får enligt 51 kap. 7 § socialförsäkringsbalken inte lämnas för längre tid tillbaka än en månad före den månad när ansökan gjorts. Sådan ersättning för tid före ansökan kan endast lämnas om den personliga assistansen har avsett åtgärder som är assistansgrundande enligt den lydelse av LSS som gäller för sådan tid.

Enskilda personer kan ha avstått från att anlita personlig assistans eller ansöka om assistansersättning för andningshjälp baserat på hur lagstiftningen har sett ut före ikraftträdandet. För dem som endast har använt sig av insatsen biträde av personlig assistent är vidare en

retroaktiv tillämpning av den nya bestämmelsen omöjlig. Grundläggande principer om likabehandling och förutsebarhet talar därför för att den nya bestämmelsen inte bör gälla för tid före ikraftträdandet. En övergångsbestämmelse bör klargöra att äldre bestämmelser fortfarande gäller för sådan tid (jfr motsvarande bedömning i prop. 2017/18:78 s. 23).

5 Konsekvenser

5.1 Syftet

Förslaget syftar till att tillmötesgå riksdagens tillkännagivande om att behov av hjälp med andning och sondmatning snarast ska införas som grundläggande behov i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och därmed berättiga till personlig assistans om den enskilde i övrigt uppfyller förutsättningarna i lagen.

Eftersom sondmatning i dag likställs med det grundläggande behovet måltid (se avsnitt 2.2.2), är förslaget i denna del endast ett lagtekniskt förtydligande utan några konsekvenser i övrigt. Konsekvensbeskrivningen nedan avser därför endast förslaget att hjälp med andning ska vara ett grundläggande behov enligt LSS.

5.2 Konsekvenser för statens finanser

Genom att införa ett nytt grundläggande behov för hjälp med andning i LSS uppkommer en kostnad för den statliga assistansersättningen. Riksdagen har beslutat att avsätta resurser till följd av lagändringen men konstaterar att den exakta kostnadsökningen är svår att uppskatta. Riksdagen har avsatt 350 000 000 kronor för 2019 och 700 000 000 kronor per år för 2020 och 2021 inom anslaget 4:4 Kostnader för statlig assistansersättning för att ta höjd för möjliga kostnadsökningar i samband med att lagen ändras.

Som riksdagen har konstaterat är det svårt att uppskatta kostnaden. Uppgifter från Försäkringskassan indikerar att uppskattningsvis ett trettiotal personer med olika medicinska behov fick assistansersättningen indragen under 2016 på grund av den ändrade tillämpningen med anledning av rättsfallet HFD 2015 ref. 46 (se avsnitt 2.2.2). Det är dock inte möjligt att få fram exakta uppgifter om antalet personer som hade behov av hjälp med andning.

Bland de berörda personerna var barn upp till 12 år över-representerade. Det saknas uppgifter för 2017, men det får antas att antalet indragningar som avser andningshjälp låg på 2016 års nivå. Under första kvartalet 2018 genomförde inte Försäkringskassan några tvåårsomprövningar. Från och med den 1 april 2018 är personer med assistansersättning skyddade från omprövning med anledning av HFD 2015 ref. 46 (se avsnitt 2.2.2). Det saknas närmare uppgifter om antalet personer som har fått varaktiga behov av andningshjälp under åren 2016–2019 och som i dag inte är berättigade till assistansersättning på grund av andra typer av grundläggande behov. Det torde dock röra sig om ett fåtal sådana fall. Det saknas således statistik på en detaljeringsnivå som går det möjligt att utläsa i vilken omfattning avslag eller indragningar av assistansersättning är orsakade av att andningshjälp inte betraktas som ett grundläggande behov enligt LSS. Försäkringskassan bör därför få i uppdrag att följa utvecklingen av antalet personer som beviljas assistansersättning för hjälp med andning. Mot bakgrund av den statistik som finns tillgänglig är det ett rimligt antagande att antalet personer som kommer att bli berättigade till assistansersättning under 2019 på grund av lagändringen kommer att vara lägre än 50. En sannolik utveckling är att motsvarande antal personer kommer att behöva hjälp med andning under 2020.

Barn med behov av andningshjälp behöver ofta ständig övervakning på grund av kvävningensrisken, dvs. hjälpbehovet kan i många fall finnas under dygnets alla timmar. Hjälpbehov som ligger inom ramen för det normala föräldraansvaret är dock inte assistansgrundande. Som huvudregel beviljas inte heller assistansersättning för tid i skola. För varje enskild person som behöver andningshjälp kan antalet timmar per dygn för assistans vara högt. Beräknade kostnader för en person som behöver dubbel assistans dygnets alla timmar uppgår årligen till drygt fem miljoner kronor. För 50 personer innebär sådan dubbel assistans en årlig kostnad på drygt 262 miljoner kronor. Kostnaderna är beräknade utifrån att timbeloppet är 300 kronor och multipliceras med dygnets timmar och årets alla dagar. Den beräknade summan dubblas sedan för dubbel assistans. Det är inte realistiskt att majoriteten av dem som omfattas av lagändringen kommer att behöva assistans i den omfattningen. Det är dock svårt att bedöma hur mycket lägre kostnaderna kommer att vara.

5.3 Konsekvenser för kommuner

Kommunernas samlade kostnader för insatser enligt LSS och socialtjänstlagen (2001:453) bedöms minska i ungefär samma omfattning som ökningen av kostnader i den statliga assistansersättningen med anledning av förslaget. Det beror på att enskilda som för närvarande får insatser enligt nämnda lagar genom förslaget i stället kan bli berättigade till statlig assistansersättning. Ett behov av hjälp med andning torde i de allra flesta fall innebära att den enskilde behöver personlig assistans för grundläggande behov i genomsnitt mer än 20 timmar per vecka, vilket ger den enskilde rätt till assistansersättning. Som framgår av avsnitt 5.2 kan antalet assistanstimmar per dygn vara högt för andningshjälp. Det kommer även att tillhöra undantagsfallen att en persons behov av hjälp med grundläggande behov enligt LSS endast avser andning. I de allra flesta fall kommer det även finnas behov av hjälp med andra grundläggande behov. Flertalet personer som fick sin assistansersättning för andningshjälp indragen efter rättsfallet HFD 2015 ref. 46 och vars hjälpbehov för närvarande är en fråga för kommunen kommer alltså att åter bli berättigade till assistansersättning. Vissa personer som behöver hjälp med andning och ändå inte kommer upp i 20 timmar grundläggande behov per vecka kan genom lagändringen bli berättigade till personlig assistans enligt LSS eller till fler timmar med personlig assistans enligt LSS. Denna grupp bedöms dock vara mycket liten och kommunernas kostnader för detta bedöms bli försumbara.

5.4 Konsekvenser för Försäkringskassan

Förslaget att införa andning som ett grundläggande behov kan vara förknippat med något ökade handläggningskostnader för myndigheten men dessa bedöms ändå bli försumbara.

5.5 Konsekvenser för den assistansberättigade, familjer och anhöriga

Resultatet från Socialstyrelsens enkät visar att flera av kommunerna har svårt att hitta bra lösningar när det gäller personer med funktionsnedsättning som behöver hjälp med andning. Exempelvis

nämns svårigheter att ge insatser vid stora tillsynsbehov och ärenden beskrivs som komplexa och behoven mycket omfattande. Uppgifter från Socialstyrelsens kommunenkät visar att barn som fått indragen personlig assistans enligt LSS eller statlig assistansersättning och beslutet rörde annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade vanligtvis beviljades avlösarservice eller korttidstillsyn. Uppgifter saknas dock över hur stor del av besluten som gällde hjälp med andning eller sondmatning. I Socialstyrelsens dialogmöten med brukarorganisationer framgår emellertid att anhöriga ofta får ta ansvaret för att tillgodose de behov som inte täcks av alternativa insatser till personlig assistans. Förslaget kan därmed innebära en avlastning för föräldrar till barn med behov av andningshjälp eller sondmatning som tidigare tagit ett ansvar utöver vad som är normalt föräldraansvar.

Den som har rätt till personlig assistans för sina grundläggande behov har också rätt till personlig assistans för andra personliga behov, om behoven inte tillgodoses på annat sätt. Det innebär att flera enskilda med omfattande grundläggande behov redan i dag har rätt till personlig assistans eller assistansersättning för behov av hjälp med andning. Sådana personer som redan har assistansersättning för andningshjälp påverkas inte direkt av förslaget. För dem som har personlig assistans enligt LSS för andningshjälp kan däremot förslaget innebära att de blir berättigade till assistansersättning.

Flertalet personer som har fått sin statliga assistansersättning för andningshjälp indragen med anledning av rättsfallet HFD 2015 ref. 46 och som hänvisats till kommunens ansvar bedöms åter bli berättigade till assistansersättning.

5.6 Övriga konsekvenser

Förslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män.

6 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

9 a §

Paragrafen reglerar begreppet personlig assistans och rätten till personlig assistans.

I *första stycket* regleras personlig assistans för grundläggande behov. Med sådana behov avses enligt nuvarande lydelse behov av hjälp med personlig hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade. Det sistnämnda behovet förutsätter dessutom enligt avgörandet HFD 2015 ref. 46 att den som behöver hjälpen har en psykisk funktionsnedsättning. Av avgörandet HFD 2018 ref. 21 framgår att hjälp med ett grundläggande behov som ges i form av s.k. egenvård kan beaktas vid bedömningen av rätten till personlig assistans. Det följer emellertid av samma avgörande att behov av sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) inte kan ge rätt till personlig assistans (jfr HFD 2012 ref. 41 och 51 kap. 5 § socialförsäkringsbalken).

Första stycket ändras på så sätt att även hjälp med andning och sondmatning ska utgöra sådana grundläggande behov som kan ge rätt till personlig assistans. Hjälp med det grundläggande behovet andning kan bl.a. avse s.k. andningsgymnastik (jfr hjälpbehovet i HFD 2015 ref. 46), hantering av trakealkanyl vid trakeostomi, slemsugning i andningsvägarna och övervakning på grund av risk för kvävning, lungblödningar eller annan andningsproblematik. Med sondmatning avses själva näringstillförseln – från påkoppling av sondslang till urkoppling av denna – medan förberedelser och efterarbete, t.ex. rengöring av sondsprutan, faller utanför begreppet

(jfr HFD 2018 ref. 21). Att sondmatning införs som ett eget grundläggande behov är ett lagtekniskt förtydligande. Ändringen innebär således varken någon utökning eller begränsning i fråga om vilka hjälpåtgärder som kan ge rätt till personlig assistans i samband med sondmatning.

I vilken utsträckning hjälp med ett grundläggande behov berättigar till insatsen personlig assistans beror enligt rättspraxis på om hjälpen, i sin helhet eller delvis, är av tillräckligt kvalificerat slag, dvs. om den är av tillräckligt privat karaktär (se RÅ 2009 ref. 57 och HFD 2018 ref. 21, jfr prop. 1992/93:159 s. 64 och 174 f.). Högsta förvaltningsdomstolen har uttalat att det får avgöras efter en individuell bedömning av förhållandena i det enskilda fallet om hjälpen – helt, delvis eller inte alls – är av sådan integritetsnära natur att den bör beaktas (se HFD 2018 ref. 21).

Andra och tredje styckena är oförändrade.

Övervägandena finns i avsnitt 3.1.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *första punkten* framgår att lagändringen träder i kraft den 1 juli 2019.

Enligt *andra punkten* gäller fortfarande äldre bestämmelser för personlig assistans som avser tid före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

Referens

Kerstin Frimodig

Kerstin.frimodig@botkyrka.se

Mottagare

Vård- och omsorgsnämnden

Anmälningens ärenden

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden noterar till protokollet att det tagit del av ärendena.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige

§ 2 KF 2019-01-31 Allégården Avvikande förutsättningar under pågående byggnation, von/2018:236

§ 6 KF 2019-01-31 Policy och riktlinjer för politisk beredning, KS/ 2018:343

§ 30 KF 2019-02-21 Fördelning av medel för kompetensförsörjningsinsatser, KS/2018:311

§ 33 KF 2019-02-21 Svar på motion - Gratis friskvårdgymkort till 70+ (SD), von/2018:87

§ 35 KF 2019-02-21 Svar på motion - Återinför kontaktpolitiker (M) von/2017:228

Förvaltningssamverkan

2019-01-15 Förvaltningssamverkan-protokoll

2019-03-06 Förvaltningssamverkan-protokoll

Arbetsmiljöverket

Informationsbrev till dig som förtroendevald – Arbetsmiljöverket besöker regioner och kommuner, von/2019:43

§ 2

Allégården: Avvikande förutsättningar under pågående byggnation (KS/2018:800)

Beslut

Kommunfullmäktige beviljar att investeringsbudgeten ökar med maximalt 130 mnkr för 2019 i syfte att slutföra pågående byggnation av 60 vård- och omsorgslägenheter och lokaler för dagverksamhet på Allégården i Tumba. Investeringsbeloppet kan justeras nedåt i kommunfullmäktige efter slutförd projektering.

Kommunstyrelsens beslut för egen del i ärendet:

Kommunstyrelsen beslutar om att i bokslutet skriva ner fastighetens nuvarande bokförda värde på 4,5 mnkr på grund av grundläggande brister i konstruktionen.

Kommunstyrelsen beslutar att vård- och omsorgsnämnden endast belastas för hyreskostnaden beräknad på en investeringsutgift på högst 155 miljoner kronor, i enlighet med kommunfullmäktiges beslut 2018-06-19, §146, om maxkostnad för byggnationen av Allégården.

Tekniska nämnden ska leverera rapporten från genomlysningen av investeringsprojektet till kommunstyrelsen senast 2019-04-30.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har 2019-01-07 § 1 lämnat ett förslag till beslut.

Startpunkten för renovering av två av kommunens vård- och omsorgsboenden var Arbetsmiljöverkets beslut om att vitesförelägga kommunen för det fall att bristerna i boenden inte blir åtgärdade senast den 31 december 2018. Vitesföreläggandena gällde Tumba vård- och omsorgsboende och Allégårdens vård- och omsorgsboende.

För att åtgärda bristerna i boendena beslutade kommunfullmäktige vid sammanträdet i september 2014 att uppdra till tekniska nämnden att ersätta

2019-01-31

Dnr KS/2018:800

dessa boenden genom att dels upphandla hyresavtal för totalt 120 nya boendelägenheter i Samariten samt försälja denna fastighet. Dels att upphandla hyresavtal för 60 nya lägenheter i Fittja samt i Vårsta. Samtliga boenden ska följa svensk standard. Utöver dessa boenden tillkommer ett senare beslut som avser renoveringen av Allégårdens vård- och omsorgsboende.

Tekniska förvaltningen har tillsammans med vård- och omsorgsförvaltningen och samhällsbyggnadsförvaltningen, arbetat intensivt för att leverera dessa 300 boendeplatser senast inför årsskiftet 2018/2019. Förutsättningarna för detta har som helhet varit av extraordinär art. Dels på grund av Arbetsmiljöverkets korta tidsfrist för omvandlingarna samtidigt som det råder kraftig byggkonjunktur i hela landet och i synnerhet i Stockholms län. Gällande detaljplaners bestämmelser har inte stämt överens med dagens krav på bästa kostnadseffektiva utformning av byggnader för dessa boenden. Detta innebär att det är svårt att bygga rationellt och ekonomiskt eftersom man blir tvungen att anpassa byggnationen till befintlig byggnad och struktur. Målet vid all byggnation är att kunna erbjuda medborgarna rätt boende till rimlig hyra.

När det gäller Allégårdens vård- och omsorgsboende har uppdraget växt. Detta beror främst på att stommen i den ursprungliga byggnaden visade sig ha omfattande skador, att man under byggnationen inte följt bygghandlingarna samt att det förekommit en hel del slarv och fel 1966.

Trots ökade kostnader i projektet rekommenderar tekniska förvaltningen att produktionen av de 60 lägenheterna och lokalen för dagverksamheten, ska fortsätta. Detta alternativ ger den lägsta årshyran och lägsta ekonomiska påverkan på kommunens resultat samtidigt som detta alternativ bidrar till att erbjuda Botkyrkaborna 60 platser på boendena under 2019. Kön till vårdboendena varierar över tid och det råder mycket stor brist på platser för vård- och omsorgsboende i hela länet.

Hyresnivån för Allégården kommer att grunda sig på fastighetens värde utifrån en marknadsvärdering som ska göras efter att investeringsprojektet är färdigställt. Hyresberäkningen grundar sig på den nya internhyresmodellen och ska täcka kostnader för avskrivningar (utifrån komponentfördelning), internränta samt drift- och mediakostnader.

Vård- och omsorgsnämnden (2018-12-10 § 102) och tekniska nämnden (2018-12-10 § 145) föreslog kommunstyrelsen att fatta beslut om att vård- och omsorgsnämnden endast ska belastas för kostnaden till högst 155 mnkr. Årshyran beräknas på tidigare beslutad investeringsutgift enligt den nya internhyresmodellen. Om hyresnivån blir högre till följd av

2019-01-31

Dnr KS/2018:800

marknadsvärderingen kommer vård- och omsorgsnämnden att kompenseras för överstigande årshyra i samband med Mål och budget 2020.

Utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt ska tekniska nämnden leverera rapporten från genomlysningen av investeringsprojektet till kommunstyrelsen senast 2019-04-30.

Kommunledningsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2018-12-20.

Tekniska nämnden behandlade ärendet 2018-12-10, § 145.

Tekniska förvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2018-12-07.

Vård- och omsorgsnämnden behandlade ärendet 2018-12-10, § 102.

Vård och omsorgsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2018-12-06.

Motivering

Omsorgen är för mittenmajoriteten en av våra viktigaste frågor. Att alla ska vara nöjda med sin omsorg - att alla ska få den omsorg de behöver - att alla är trygga med att omsorgen finns där när den behövs. Det är med den utgångspunkten som beslut tas att säkerställa att Allégården färdigställs och att Botkyrkaborna får tillgång till de vård- och omsorgsplatser som de är i behov av. Det är med prioritet på att de äldre i Botkyrka ska få den omsorg de behöver som detta beslut tas.

Men det är inget enkelt beslut. Det är oacceptabelt att kostnaderna har ökat så här pass mycket. Nämnderna och fullmäktige har i alla steg fattat beslut utifrån tekniska förvaltningens rekommendationer i förvissning om att det är det mest ekonomiska, att bästa möjliga kvalitén säkras och att det är snabbaste vägen för att omsorgsplatserna kommer till i tid.

Beslut om upphandlingsform med en samverkanentreprenad där projektering skulle ske fortlöpande är också gjord på inrådan från tekniska förvaltningen. Det skulle ge en bättre kostnadskontroll samtidigt som det skulle vara det snabbaste alternativet och ge god kvalitet. Det har aldrig framgått att kommunen löper stor risk att behöva stå för alla kostnader och fördyringar som uppstår av oförutsedda kostnader. Eller att avbryta avtalet är förenat med så dyra skadeståndskostnader, att det i praktiken gör det omöjligt.

2019-01-31

Dnr KS/2018:800

Åter igen står nämnder och fullmäktige med ett korthändigt underlag och med få handlingsalternativ. Kommunledningen har önskat djupare utredningar av vilka alternativ som funnits. Alternativen 2 och 3 är fortfarande endast ytligt utredda.

Men med det pågående projektets upplägg och situation så står vi återigen inför, och tvingas inse att beslut måste fattas skyndsamt. Fullmäktige måste ta beslut med kort tidsfrist för att säkra skattemedel och att boendeplatserna blir klara.

Kommunledningens största fokus är att Botkyrkaborna ska få den omsorg de behöver. Vi kommer aldrig tillåta att det är pengarna till omsorgen och de äldre, genom exempelvis sämre kvalitet eller lägre servicegrad, som ska betala för de extrema fördyringar som sker. Därför kommer omsorgen endast stå för den hyreskostnad som beräknas på en investeringsutgift på 155 mnkr som är den senaste beställning vård- och omsorgsnämnden beslutat om. Kostnader som uppstått utöver detta kommer att belasta kommunen som helhet. Detta sker för att kommunledningen vill säkra att äldre ska ha en omsorg med god kvalitet och att de äldre inte ska betala priset för att detta byggprojekts orimliga höga kostnader.

Med det viktiga ställningstagandet att vård- och omsorgsnämnden enbart ska stå för hyreskostnaden som motsvarar beställningen på 155 mnkr, och med beskrivningen i handlingen om de olika alternativen väljer kommunledningen att ta beslut som innebär att man säkrar att ett vård- och omsorgsboende kommer på plats och att de äldre får den omsorg de är i behov av och är värda.

Den uppkomna situationen är helt oacceptabel. Därför tillsätts en utredning som på djupet ska utreda exakt vad som har hänt och hur det kunde gå så fel för att säkerställa att det aldrig sker igen.

Yrkanden

Stefan Dayne (KD) och Andrei Ignat (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Kommunfullmäktiges ordförande ställer kommunstyrelsens förslag under proposition och finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag.

Särskilda yttranden

Stina Lundgren (M), Willy Viitala (M), Kia Hjelte (M) och Yngve RK Jönsson (M) lämnar ett särskilt yttrande, bilaga.

2019-01-31

Dnr KS/2018:800

Anders Thorén (TUP), Carl Widercrantz (TUP), Camilla Jägemalm (TUP), Karin Nakamura Lindholm (TUP) och Per Börjel (TUP) lämnar ett särskilt yttrande, bilaga.

Expedieras till:

Vård- och omsorgsnämnden

Tekniska nämnden

Ekonomidirektör Johan Westin, kommunledningsförvaltningen

SÄRSKILT YTTRANDE

Kommunstyrelsen/kommunfullmäktige

2019-01-07

Ärende 1 Allégården: Avvikande förutsättningar under pågående byggnation (KS/2018:800)

Allégårdens vård- och omsorgsboende har varit en sorglig följetång i politiken och i media under de senaste åren. Från ursprungliga 95 miljoner kronor beräknas nu slutnotan hamna på smått ofattbara 285 miljoner kronor! Allt detta på grund av undermåliga insatser, från såväl tekniska förvaltningen, som konsulter, som grovt felbedömda beslut av den politiska majoriteten.

Den 12 maj 2015 begärde Moderaterna i Vård & Omsorg återremiss (och i andra hand avslag) på ett bristfälligt beslutsunderlag från en konsult. Vi noterade då att det inte fanns möjlighet att fatta beslut därför att det saknades en ordentlig kostnads kalkyl, det fanns ingen ritning och inte heller någon konsekvensanalys var gjord. Plus att det fanns andra brister i underlaget.

Vi moderater har flera gånger under Tekniska nämnden muntligen hävdats att byggnaden bör rivas och nytt äldreboende byggas. Vi lämnade 2017 en protokollsanteckning under ett sammanträde med rekommendationen att byggnaden borde rivas och ny byggnad bör utföras på platsen, i Vårsta eller på en annan plats i kommunen. Vi moderater tycker att Allégårdens tomt lämpar sig bättre för bostäder.

Vi finner det uppseendeväckande att kommunen som helhet inte sett att det ytterst drabbar de människor som söker vård och omsorg. Det är kommunens yttersta ansvar att tillse att det finns bostäder för de mest utsatta, multisjuka äldre medborgarna.

Kön till omsorgsboende är lång – även om kommunen ger avslag till många sökande med hänvisning till utökade hemtjänstinsatser. Nu är det också svårare att kunna köpa externa platser eftersom också grannkommunerna har egna köer. De privata boenden som byggts i Botkyrka kommun är nu också fullbokade

Vi valde därför nu i bägge nämnderna att ställa oss bakom ordförandeförslaget, men endast av omtanke med de som behöver omsorgsboende. Det är inte Botkyrkas äldre eller funktionshindrade, människor som har behov av vård och omsorg, som ska betala detta, utan kommunen.

Ansvar är i första hand politiskt och det landar hos majoriteten (S+MP+KD+C+L). Vi ställer oss därför frågande till att man utser en ny förvaltningschef till ensam syndabock för ett problem som har pågått i snart fyra år.

Hur kan vi säkra på att sista ordet är sagt, vare sig om slutkostnaderna eller tidsplanen?

Stina Lundgren (M)

Willy Viitala (M)

Kia Hjelte (M)

Yngve RK Jönsson (M)

Kommunfullmäktige

**Särskilt yttrande
2019-01-31**

Ärende 2: Allégården: Avvikande förutsättningar under pågående byggnation

Bland alla problem runt tekniska nämnden har Allégården varit en extra sorglig följetång i Botkyrka de senaste åren. När ett projekt blir 4-5 gånger dyrare än planerat inställer sig naturligtvis en rad frågor; när den senaste kostnadsökningen är nära en dubbling inställer sig ännu fler.

Vi i Tullingepartiet har därför ställt en interpellation med en rad frågor till tekniska nämndens ordförande gällande detta. Vi har även under en lång tid uttryckt oro över utvecklingen med oväntade och kraftiga kostnadsökningar för olika projekt.

År 2016 riktade en enig revisorsnämnd skarp kritik mot tekniska nämnden och rekommenderade att nämnden inte skulle ges ansvarsfrihet. Den dåvarande majoriteten i kommunfullmäktige ansåg beklagligtvis att det räckte att genomföra ett åtgärdsprogram. I ljuset av Allégårdsprojektet måste man fråga sig vad som hände med detta åtgärdsprogram.

Problemen har uppenbarligen tillåtits fortskrida, trots upprepade påpekanden från oppositionen och revisionen. Tillräckliga åtgärder har inte vidtagits för att få kontroll över situationen.

Nu lägger den politiska majoriteten en stor del av skulden på förvaltningen, inte minst genom att avskeda förvaltningschefen trots stora protester från förvaltningens anställda. Men var ligger det politiska ansvaret? Har politiker från majoriteten agerat i enlighet med kommunfullmäktiges mål och riktlinjer? Har ansvariga politiker istället för att ta tag i problemen uppvisat en "låt-gå-mentalitet"?

Av en lång rad brister, som påtalats ett flertal år i följd, är ovanstående några exempel på problem som lättare kan överblickas, kontrolleras och förebyggas i en medelstor kommun med färre ärenden.

I en medelstor kommun, kan kontrollen utföras på ett effektivare sätt än i en stor kommun; det blir lättare att skapa sig en helhetsbild och följa upp att pengar används på rätt sätt. I en medelstor kommun har alla ansvariga ögonen på sig.

Anders Thorén (TUP)

Carl Widercrantz (TUP) —

Camilla Jägemalm (TUP)

Karin Nakamura Lindholm (TUP)

Per Börjel (TUP)

§ 6

Policy och riktlinjer för politisk beredning (KS/2018:343)

Beslut

Kommunfullmäktige antar policy och riktlinjer för politisk beredning i Botkyrka kommun.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har 2019-01-07 § 5 lämnat ett förslag till beslut.

Inom ramen för arbetet med översyn av nämndorganisationen (UNO) fick kommunledningsförvaltningen i uppdrag att ta fram en policy som reglerar forumen för politisk beredning i Botkyrka kommun, med särskilt fokus på ledamotsinitiativ, beredningsuppdrag, ordförandeberedningar och oppositionsberedningar. Vid kommunstyrelsens ordförandeberedning 2018-05-14 gavs ett följduppdrag att ta fram förslag till forum för avstämning mellan respektive nämndordförande och medborgarprocessägarna.

I föreliggande version ingår samtliga forum som avsågs i det ursprungliga uppdraget från UNO:s styrgrupp samt det följduppdrag som lämnades vid kommunstyrelsens ordförandeberedning.

Styrdokumentet är uppdelat i en policydel som förklarar vikten av en god ärendeberedning samt beredningens demokratiska syfte. Den andra delen av styrdokumentet berör riktlinjerna för politisk beredning. Det vill säga olika ansvarsroller i respektive forum samt vad forumet syftar till. Den sista delen av riktlinjedokumentet redogör för formerna för beredningsuppdrag samt ledamotsinitiativ.

Syftet med policyn och riktlinjerna för politisk beredning är att möjliggöra en kvalitativ, effektiv och transparent beredningsprocess i Botkyrka kommun. Detta möjliggörs genom ändamålsenliga och tydliga rutiner i hela beredningskedjan. Förtroendevalda i Botkyrka kommun ska kunna förvänta sig att ett ärende berett av tjänsteperson är lagligt, objektivt, konsekventbedömt, analyserat och förståeligt. Den information som delges

2019-01-31

Dnr KS/2018:343

genom tillställda beslutsunderlag ska vara tillräcklig så att de förtroendevalda har insikt i vilka konsekvenser ett beslut medför samt om det finns alternativa handlingsvägar. En korrekt ärendehantering är avgörande för rättssäkerheten och för demokratin.

Kommunledningsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2018-11-05.

Yrkande

Ebba Östlin (S), Yngve RK Jönsson (M) och Ronnie Anderson (V) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Kommunfullmäktiges ordförande ställer kommunstyrelsens förslag under proposition och finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag.

Expedieras till:
Samtliga nämnder och förvaltningar
Botkyrka kommuns styrdokument

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

Policy och riktlinjer för politisk beredning i Botkyrka kommun

Strategi
Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

Diarienummer: KS/2018:343

Dokumentet är beslutat av: Kommunfullmäktige

Dokumentet beslutades den: 2019-01-31

Dokumentet gäller för: Samtliga nämnder och förvaltningar

Dokumentet gäller till den: 2024-01-31

BOTKYRKA
KOMMUN

Dokumentansvarig är: Kommunfullmäktige

För revidering av dokumentet ansvarar: Kommunstyrelsen

För uppföljning av dokumentet ansvarar: Kommunstyrelsen

Relaterade dokument:

Policy

Beredning av ärenden och beslutsunderlag utgör en viktig del i den demokratiska processen och i det politiska arbetet. Nämnder och kommunstyrelse har genom sitt reglemente ett uppdrag och ett ansvarsområde av fullmäktige. För att kunna uppfylla det uppdraget är det viktigt att tillämpa ändamålsenliga rutiner och arbetssätt vid beredning av ett ärende.

Samtliga moment i beredningsprocessen syftar till att kvalitetssäkra beslutsunderlag som ska behandlas av nämnd, styrelse eller fullmäktige. Rutinerna är länkar i en kedja. Varje enskild rutin måste fungera för att kommunens gemensamma beredningsprocess som helhet ska vara effektiv.

Det är också viktigt att beredningsprocessen är transparent så att det tydligt kan utläsas hur ett ärende initierats, vem eller vilka som svarar för vilka delar i ett beslutsunderlag samt av vem och hur ett ärende har beretts inom organisationen. Alla medborgare ska ha möjlighet att följa ett ärendes väg. En korrekt ärendehantering är avgörande för rättssäkerheten och för demokratin.

Förtroendevalda i Botkyrka kommun kan förvänta sig att ett ärende berett av tjänsteperson är lagligt, objektivt, konsekventbedömt, analyserat och förståeligt. Ärendet belyser även verksamhetsmässiga och ekonomiska perspektiv.

Informationen är tillräcklig så att de förtroendevalda har insikt i vilka konsekvenser ett beslut medför samt om det finns alternativa handlingsvägar.

**BOTKYRKA
KOMMUN**

Riktlinjer

Ordförandeberedning

Inför nämndens sammanträde träffas nämndens ordförande, förvaltningschef och nämndsekreterare för genomgång av kommande ärenden. Det är slutligen ordförande som fastställer dagordningen.

Beredningen syftar till att

- Planera kommande nämnds sammanträde; beslutsärenden och eventuella informationspunkter
- Fastställa ärendelista inför sammanträdet
- Utifrån ärendebalanslista och årshjul föra dialog om kommande ärenden och sammanträden
- Vara ett tillfälle för ordföranden att formellt ge förvaltningen beredningsuppdrag
- Formulera ordförandens förslag till beslut

Närvarar gör

- Nämndordföranden
- Förvaltningschef
- Nämndsekreterare
- Övriga bjuds in efter särskilt önskemål av ordförande

Inför beredningen

- Nämndsekreteraren ansvarar för mötesbokning
- Nämndsekreteraren tillställer ordföranden förslag på ärendelista och beslutsunderlag i respektive ärende. Ordföranden beslutar när utskicket senast ska ske
- Sluthanterade beslutsunderlag som beretts av tjänstemannaorganisationen ska vara diarietförda och vara tjänstemannaorganisationens samlade bedömning av ärendet.
- För ärenden som ska beslutas av kommunstyrelse/fullmäktige, ska ärendet beretts vid KLF:s förvaltningsberedning

Efter beredningen

- Om det vid beredningen framkommer behov av fortsatt utredning ger ordföranden ett kompletterande beredningsuppdrag till förvaltningen, alternativt övergår ärendet till politisk beredning. Ordföranden avgör hur ärendet ska beredas vidare
- Utifrån ordförandens beslut fastställs kallelse till kommande nämndsammanträde

- Ordförandens synpunkter på övriga aktuella eller kommande ärenden eller sammanträden noteras
- Nämndsekreteraren stöttar vid behov ordförandens framskrivning av ordförandeförslag

Kommunstyrelsens ordförandeberedning

Inför kommunstyrelsens sammanträde träffas kommunstyrelsens ordförande, kommundirektör, kanslichef och kommunsekreterare för genomgång av kommande ärenden. Kommunstyrelsens ordförande avgör om representanter från den politiska majoriteten inklusive politiska sekreterare ska närvara vid beredningen. Det är slutligen ordföranden som fastställer dagordningen. Kommunstyrelsens ordförandeberedning sker varje vecka.

Beredningen syftar till att

- Planera kommande kommunstyrelsenssammanträde; beslutsärenden och eventuella informationspunkter
- Fastställa ärendelista inför sammanträdet
- Utifrån ärendebalanslista och årshjul föra dialog om kommande ärenden och sammanträden
- Vara ett tillfälle för ordföranden att formellt ge förvaltningen beredningsuppdrag
- Formulera ordförandens förslag till beslut.
- Koordinera den politiska organisationen.

Närvarar gör

- Kommunstyrelsens ordförande
- Representanter från den politiska majoriteten och politiska sekreterare (efter beslut av ordföranden)
- Kommundirektör
- Kommunsekreterare
- Kanslichef
- Pressansvarig
- Övriga bjuds in efter särskilt önskemål av ordförande

Inför beredningen

- Sluthanterade beslutsunderlag som beretts av tjänstemannaorganisationen ska vara diarietförda och vara tjänstemannaorganisationens samlade bedömning av ärendet.
- För ärenden som berör andra nämnders verksamhet ska samberedning ha skett
- Kommunsekreterare ansvarar för mötesbokning

- Kommunsekreterare tillställer beredningen ärendelista och beslutsunderlag i respektive ärende. Ordföranden beslutar när utskicket senast ska ske.

Efter beredningen

- Om det vid beredningen framkommer behov av fortsatt utredning ger ordföranden ett kompletterande beredningsuppdrag till förvaltningen, alternativt övergår ärendet till politisk beredning. Ordföranden avgör hur ärendet ska beredas vidare
- Utifrån ordförandens beslut fastställs kallelse till kommande nämndsammanträde
- Ordförandens synpunkter på övriga aktuella eller kommande ärenden eller sammanträden noteras
- Kommunsekreteraren stöttar vid behov ordförandens framskrivning av ordförandeförslag

Samordningsforum nämnd-medborgarprocess

Deltagare i forumet träffas en gång i månaden för att stämma av pågående arbete inom ram för respektive medborgarprocess. Tid för avstämning avsätts på kommunstyrelsens ordförandeberedning. Kommunstyrelsens ordförande avgör om andra representanter än de som anges nedan ska närvara vid avstämningstillfället.

Forumet syftar till att

- Stämma av och fokusera på övergripande processutveckling, det vill säga mål och processer inom ram för nivå två, samt frågor som påverkar flera olika nämnder.
- Diskutera och stämma av övrigt aktuellt inom ram för kommunens medborgarprocesser

Närvarar gör

- Kommunstyrelsens ordförande och övriga nämndordföranden
- Kommundirektör
- Medborgarprocessägare
- Kvalitetschef och/eller controller
- Övriga bjuds in efter särskilt önskemål av ordförande

Inför beredningen

- Underlag och dagordning bereds vid det KLG möte som äger rum veckan innan kommande kommunstyrelsesammanträde. Kommunsekreterare ansvarar för att sammanställa dagordning och eventuella underlag
- Kvalitetschef och/eller controller ansvarar för mötesbokning
- Kvalitetschef och/eller controller tillställer inbjudna deltagare ärendelista och underlag i respektive ärende. Ordföranden beslutar när utskicket senast ska ske

Efter beredningen

- Kvalitetschef/controller ansvarar för att upprätta minnesanteckningar och att dessa tillställs mötesdeltagarna.

Oppositionsberedning

En fungerande demokratisk process förutsätter att både majoritet och opposition får information om de underlag som tillställts nämnd eller styrelse. För att upprätthålla en demokratisk process ska en oppositionsträff äga rum innan nämnden eller styrelsen sammanträder. Därför finns oppositionsträff. Inför nämndens sammanträde träffas representanter från oppositionspartierna, förvaltningschefen och nämndsekreteraren för genomgång av kommande nämnds ärenden. Nämndens ordförande avgör om representanter från den politiska majoriteten inklusive politiska sekreterare ska närvara vid oppositionsberedningen.

Beredningen syftar till att

- Säkra transparens och insyn
- Säkerställa att samtliga partier får möjlighet till fördjupad information om kommande nämndärenden
- Möjliggöra för frågor kopplade till nämndens ärende

Närvarar gör

- Representanter från oppositionspartierna
- Representanter från den politiska majoriteten och politiska sekreterare (efter beslut av ordföranden)
- Förvaltningschef
- Nämndsekreterare
- Övriga bjuds in vid behov (efter beslut av förvaltningschefen)

Inför beredningen

- Nämndsekreteraren ansvarar för mötesbokningar
- Oppositionsdeltagare anmäler förhinder i god tid till nämndens sekreterare.
- Oppositionsberedningen infaller senast 3 dagar innan nämnd-sammanträde
- Underlaget är ordinarie utskick av handlingar inför nämnd-sammanträde

Efter beredningen

- Nämndsekreteraren sammanställer svar på inkomna frågor som inte kunnat besvaras under mötet och delger svar till berörda innan nämnd- eller kommunstyrelsesammanträdet äger rum.

Ledamotinitiativ

Enligt kommunallagen 4 kap. 20 § får en ledamot väcka ärenden i nämnden.

Rutin för hantering av ledamotinitiativ

- Ledamoten måste tjänstgöra vid sammanträdet
- Nämnden beslutar genom majoritetsbeslut om och hur ärendet ska beredas. Något beredningstvång gäller inte, förutsatt att ärendet inte gäller myndighetsutövning, för nämnderna. Ett ärende kan avgöras vid samma sammanträde som det väckts
- Ledamot lämnar in ärendet senast tre dagar före sammanträdet till nämndsekreterare
- Ärenden som inkommer senast tre dagar innan sammanträdet anmäls, efter samråd med nämndens ordförande, som en punkt på dagordningen där det framgår att det är ett initiativärende. Ny dagordning tillställs ledamöterna
- Vid sammanträdet avgörs:
 - Om ärendet ska avgöras direkt
 - Om ärendet ska beredas
 - Om ärendet ska bordläggas
- Ärenden som inte inkommer senast tre dagar innan sammanträdet får väckas muntligen av ledamoten vid sammanträdet. Detta förordas ske vid sammanträdet början.
- Ett skriftligt formulerat förslag är att föredra för en effektiv hantering i nämnden

Beredningsuppdrag

Beredningsuppdrag lämnas av nämndordförande till dennes förvaltning. Detta är en möjlighet för ordföranden att få fördjupad information eller underlag inom en avgränsad fråga. Som syftar till om ärendet senare ska lyftas för beslut i nämnd.

Beredningsuppdrag syftar till att

- Uppnå fördjupad kunskap inom en avgränsad fråga inom nämndens verksamhetsområde
- Undersöka förutsättningar för ett eventuellt nämnduppdrag

Framskrivning av uppdrag

- Beredningsuppdrag bör stämmas av med förvaltningschef innan uppdrag ges. Detta för att stämma av eventuella kostnader för utredning, förvaltningens möjlighet att genomföra uppdraget och om andra förvaltningar berörs
- Beredningsuppdrag lämnas skriftligen av ordförande till nämndens/styrelsens sekreterare. Avlämning är inte begränsat till ordförandeberedningstillfällena. Dock sker en formell avlämning vid ordförandeberedningen.
- Nämndsekreterare ansvarar för att registrera uppdraget
- Återrapportering av uppdrag sker vid ordförandeberedningen

Beredningsuppdraget ska innehålla

- Tydligt avgränsad frågeställning och syfte
- Tidpunkt för återrapportering vid ordförandeberedning

§ 30

Fördelning av medel för kompetensförsörjningsinsatser (KS/2018:311)

Beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att disponera 8 miljoner kronor från kompetensfonden 2019.
2. Kommunfullmäktige beslutar att fördela medlen enligt nedan:
 - Vård- och omsorgsnämnden: 2 800 000 kronor.
 - Utbildningsnämnden: 3 200 000 kronor.
 - Socialnämnden: 2 000 000 kronor.
3. Kommunfullmäktige godkänner att nämnderna ges möjlighet att vid behov prioritera andra nödvändiga insatser än de beviljade förutsatt att dessa ligger i linje med de beviljade insatserna.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har 2019-02-04 § 25 lämnat förslag till beslut.

I mål och budget 2019 med flerårsplan 2020–2022 har nämnderna tagit fram kompetensförsörjningsplaner som lyfter förvaltningarnas utmaningar och behov.

Kommunfullmäktige har 2011–2018 avsatt 10 000 000 kronor per år för kompetensutveckling genom tidigare kompetensfonden.

För 2019 är summan 8 000 000 kronor i samband med prioriteringar inom budgetarbetet.

Utskottet Botkyrka som organisation behandlade ärendet 2019-01-22, § 1.

Kommunledningsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2019-01-07.

2019-02-21

Dnr KS/2018:311

Yrkanden

Ebba Östlin (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.
Mats Einarsson (V) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.
Yngve RK Jönsson (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Propositionsordning

Kommunfullmäktiges ordförande ställer kommunstyrelsens förslag under proposition och finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag.

Expedieras till:

Vård- och omsorgsnämnden

Utbildningsnämnden

Socialnämnden

Ekonomidirektör Johan Westin, kommunledningsförvaltningen

§ 33**Svar på motion - Gratis friskvård/gymkort till 70+ (SD)
(KS/2018:191)****Beslut**

1. Kommunfullmäktige avslår motionen.

Reservation

Samtliga ledamöter för (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har 2019-02-04 § 27 lämnat förslag till beslut.

Vård- och omsorgsnämnden har att yttra sig över motion från Sverigedemokraterna gällande motion om gratis friskvård/ gymkort till invånare över 70 år.

Vård- och omsorgsnämnden föreslår att motionen ska avstyrkas då nämnden gör bedömningen att det redan finns insatser, såväl biståndsbedömda som inte, som uppfyller motionens intentioner och ytterligare insatser är inte aktuella att utreda.

Vård- och omsorgsnämnden behandlade ärendet 2018-08-27, § 68.

Vård- och omsorgsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2018-06-07.

Motivering

Mittenmajoriteten ser problemet med att Botkyrkaborna är sjukare och blir allt sjukare i yngre åldrar. Det är viktigt att satsa på folkhälsan. Därför byggs utegym i alla stadsdelar och nya mötesplatser öppnar. Allt för att främja folkhälsan bland Botkyrkaborna och skapa gemenskap. Ofrivillig ensamhet är ett utbredd problem i samhället, som kommunledningen hoppas kunna motverka samtidigt som folkhälsan främjas.

2019-02-21

Dnr KS/2018:191

Yrkanden

Östen Granberg (SD) yrkar bifall till motionen.

Olle Westberg (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Propositionsordning

Kommunfullmäktiges ordförande ställer kommunstyrelsens förslag mot Östen Granbergs (SD) bifallsyrkande och finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag.

Expedieras till:

Vård- och omsorgsnämnden (för kännedom)

§ 35**Svar på motion - Återinför kontaktpolitiker (M)
(KS/2017:690)****Beslut**

1. Kommunfullmäktige avslår motionen.

Reservationer

Samtliga ledamöter för (M) och (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har 2019-02-04 § 29 lämnat förslag till beslut.

Det har inkommit en motion från Kia Hjelte (M) där motionären föreslår att kommunfullmäktige ska besluta att ge vård- och omsorgsnämnden i uppdrag att återinföra systemet med kontaktpolitiker. Förvaltningen bedömer att det önskade förfarandet som kontaktpolitikersystemet resulterar i redan idag existerar. Detta i och med möjligheten att bjuda in verksamheterna till nämndsammanträdet för informationsdragningar tillika möjligheten för verksamheterna att bjuda in nämnden till dess verksamheter. Därmed anser vård- och omsorgsnämnden att motionen ska avstyrkas.

Vård- och omsorgsnämnden behandlade ärendet 2018-02-20, § 11.

Vård- och omsorgsförvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse 2017-11-21.

Yrkanden

Kia Hjelte (M) yrkar bifall till motionen.

Taina Virta (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Aram El Khoury (KD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Andrej Ignat (M) yrkar bifall till motionen.

Ebba Östlin (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

2019-02-21

Dnr KS/2017:690

Särskilt yttrande

Anders Thorén (TUP), Carl Widercrantz (TUP), Camilla Jägemalm (TUP) och Karin Nakamura Lindholm (TUP) lämnar ett särskilt yttrande, bilaga.

Propositionsordning

Kommunfullmäktiges ordförande ställer kommunstyrelsens förslag mot Kia Hjeltens (M) och Andrei Ingnats (M) bifallsyrkande och finner att kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag.

Votering

Votering är begärd och verkställs. Kommunfullmäktiges ordförande ställer följande voteringsproposition: Den som önskar bifalla kommunstyrelsens förslag röstar ja. Den som önskar bifalla Kia Hjeltens (M) och Andrei Ingnats (M) bifallsyrkande röstar nej. Voteringen utfaller med 45 ja-röster, 22 nej-röster, 6 avstår och 2 som inte röstat. Därmed har kommunfullmäktige beslutat i enlighet med kommunstyrelsens förslag.

Expedieras till:
Vård- och omsorgsnämnden (för kännedom)

Ärende 35: Svar på motion – Återinför kontaktpolitiker (M)

Inte sällan publiceras rapporter om politikerförakt och ökat avstånd mellan väljare och valda. Bilden av att politiker inte svarar på frågor och är svårtillgängliga målas med jämna mellanrum upp, inte minst i media.

Motionären sätter därför fingret på en viktig fråga. För att bryta den negativa bilden krävs det att fler politiker är synliga ute i verksamheterna. Alla förslag som bidrar till att politiker blir mer välbekanta för väljarna är av godo.

Fler verksamhetsbesök är positivt. Men minst lika viktigt är möjligheten för kommuninvånare, att på eget initiativ, komma i kontakt med sina lokala politiker.

Vi föreslår därför att foton med kontaktuppgifter till de olika nämndpresidierna sätts upp vid de kommunala inrättningarna. Exempelvis bör vård- och omsorgsnämndens presidium synas vid kommunens äldreboenden och utbildningsnämndens presidium vid skolorna etc. Respektive verksamhetschef kan lämpligen bedöma var och hur uppgifterna ska anslås. På så sätt kan den som söker svar på en fråga snabbt komma i kontakt med berörd politiker istället för att bli kopplad till kommunens växel.

Anders Thorén (TUP)

Carl Widercrantz (TUP)

Camilla Jägemalm (TUP)

Karin Nakamura Lindholm (TUP)

2019-01-15

Referens

Linda Smedenborn

Dag och tid Tisdag den 15 januari 2019, 09:00-11:00

Plats Kommunalhuset, plan 8 Lagunen

Närvarande Lena Fjällborg, Kommunal Pia Bornevi, Ordförande
Kenny Norlander, Kommunal Åsa Olsen, HR chef
Annelie Blomberg, Vision Linda Smedenborn, Sekreterare

Ej närvarande Helena Odenskiöld-Rovtjanin,
Vision
Monica Lundgren, Vårdförbundet
Akademikerförbundet SSR

Samverkan, vård- och omsorgsförvaltningen

1. Justerare
2. Föregående mötesprotokoll
3. Informationspunkter
 - *Nämndärenden*
 - *Särskilda lönesatsningar, beviljade medel utöver ram samt Kommunal 0,3 % enligt HÖK*
 - *Ändring av tidigare information om byte av titlar biträdande enhetschefer*
 - *Kompetensförsörjningsplanen 2020-2023*
 - *Förändring av organisation lokalförsörjning/vaktmästare*
 - *Personalrörlighet chefer B och A nivå*
4. Arbetsmiljöfrågor
 - *Resultat HME-undersökningen 2018*
5. Beslutspunkter
 - *Införande av ny tjänst, lokalsamordnare fastighet*

2019-01-15

1. Justerare

Till justerare väljs Annelie Blomberg, Vision.

2. Föregående mötesprotokoll

Protokollet läggs till handlingarna.

3. Informationspunkter

Nämndärenden

Ordförande går igenom nämndärendena.

Kommunal informerar att de uppfattat att det finns risk för att natt-förskolan inom utbildningsförvaltningen ska läggas ner och hyser stor oro över detta samt de negativa konsekvenser detta skulle medföra för medledare med barn som arbetar obekvämt arbetstid inom vof.

Särskilda lönesatsningar, beviljade medel utöver ram samt Kommunal 0,3 % enligt HÖK

HR chef informerar om att förvaltningen till löneöversyn 2019 beviljats medel utöver ram omfattande 2 939 439 kronor inkl. PO- avgifter för särskilda lönesatsningar för chefer (B och C) samt 200 000 kronor inkl. PO-avgifter för handläggare SoL och LSS.

För satsningen inom ramen för HÖK Kommunals avtalsområde omfattande 0,3 % kommer förvaltningen föreslå att utbildade personliga assistenter premieras då de inte fått tagit del av tidigare satsningar som genomförts för undersköterskor och stödassistenter. Vidare dialoger kommer föras tillsammans med Kommunal i andra forum gällande frågan.

Ändring av tidigare information om byte av titlar biträdande enhetschefer

HR chef informerar om att byte av titlar för biträdande enhetschefer inom vob till gruppchef inte kommer att genomföras. SKL har ändrat arbetsidentifikationerna (AID) vilka nu medger att en biträdande enhetschef kan kodas med chefskod C innefattande

2019-01-15

personal-, verksamhet- och budgetansvar. Ändringen av titlar är därmed inte längre nödvändig.

Kompetensförsörjningsplanen 2020-2023

HR chef informerar om det övergripande innehållet i kompetensförsörjningsplanen som är under framtagande.

Förändring av organisation lokalförsörjning/vaktmästare

HR chef informerar om att genomlysningar har gjorts av tjänsten chef lokalförsörjning. Utifrån genomlysningen har konstaterats att behov finns av en taktisk nivå i lokalförsörjningsorganisationen för att renodla både organisationen och den strategiska nivån i rollen chef lokalförsörjning. Chefsansvaret för vaktmästarna ska flyttas till den nya rollen på taktisk nivå för att möjliggöra mer strategiskt fokus och skapa en bättre länk mellan det operativa (vaktmästarna) och strategiska.

Personalrörlighet chefer B och A nivå

HR chef informerar om att omsorgsdirektör Pia Bornevi kommer sluta sin anställning och att tf omsorgsdirektör kommer att bli Petra Oxonius. Myndighetschef Jenny Torpman-Fredriksson kommer sluta sin anställning och ersättningsrekrytering har påbörjats. Under rekryteringstiden avses konsulter att tas in som kan hantera Petras och Jennys uppdrag.

4. Arbetsmiljöfrågor

Resultat HME-undersökningen 2018

HR chef informerar om förvaltningens resultat i HME-undersökningen 2018. Svarefrekvensen för förvaltningen uppgick till 92 %. Positiva förändringar har skett sedan föregående år. HME-resultatet uppgår till 81 av 100 vilket är bättre än för kommunen som helhet där resultatet är 78 av 100. Färre enheter har låga resultat än föregående år. Presentationen biläggs protokollet.

2019-01-15

5. Beslutspunkter

Införande av ny tjänst, lokalsamordnare fastighet

Förvaltningens förslag till beslut är att införa en ny tjänst som lokalsamordnare fastighet på taktisk nivå i organisationen lokalförsörjning. Tjänsten ska organisatoriskt ligga under chef lokalförsörjning.

Fackliga företrädare ställer sig eniga till förslaget.

Pia Bornevi
Ordförande

Annelie Blomberg
Vision

**DET HÄR ÄR
BOTKYRKA**

**LANGT
IFRÅN LAGOM**

Medarbetarundersökningen 2018

Vård- och omsorgsförvaltningen

The header features a yellow background with several brown butterflies of various sizes scattered across it. In the top right corner, there is a circular logo with the text "BOTKYRKA" at the top, "LÅNGT" in a dark banner across the middle, and "IFRÅN LAGOM" in a dark banner at the bottom. The logo also contains the words "KONKURRANS" and "KÄLLOR" in smaller text.

Årets HME (Hållbart medarbetarengagemang) temperaturmätare

- Temperaturmätare för att stämna av arbetet med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön
- 9 frågor från Sveriges kommuner och landsting (SKL)
- Besvarats av alla månadsavlönade medarbetare, oavsett sysselsättningsgrad, i oktober
- Besvarad antingen via mobil, dator eller genom en pappersenkät och alla svar behandlas anonymt av Zondera

Svarsfrekvens

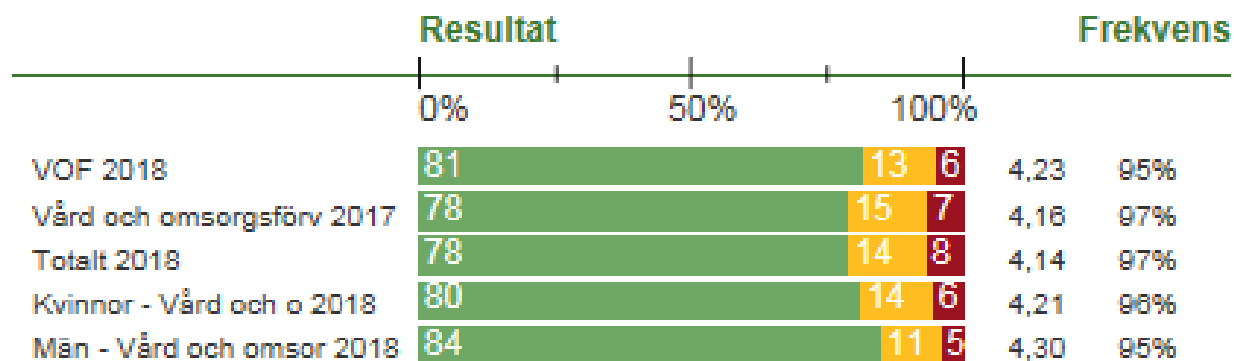
- Antal svar 2018: 1015 av 1104 (92%)
- Antal svar 2017: 938 av 1122 (84%)
- Antal svar 2016: 907 av 1139 (80%)

- Kvinnor: 836 av 910 (92%)
- Män: 179 av 194 (92%)

Resultatet 2018

- Positiva förändringar sedan föregående år
- Bättre HME än kommunen som helhet
- Färre röda enheter än 2017 (5 mot 11)
- Albyvägen 11 (gruppbostad) bäst HME i verksamheterna med 100 %

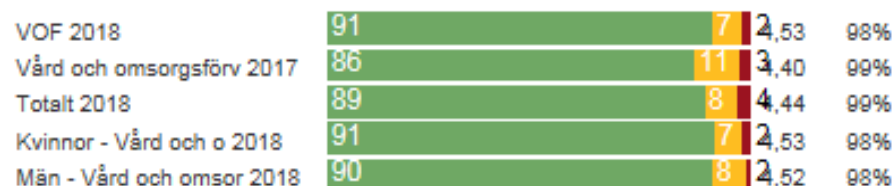
Hållbart medarbetarengagemang

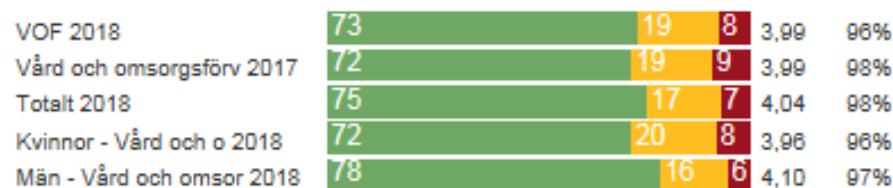
Motivation

Motivation

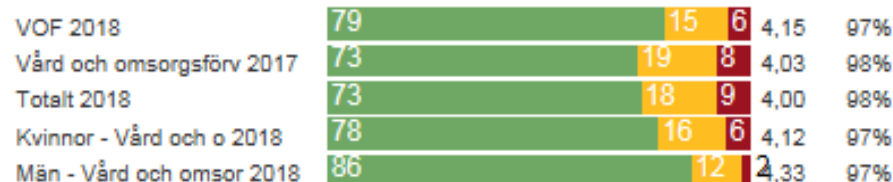
1 Mitt arbete känns meningsfullt

2 Jag lär nytt och utvecklas i mitt dagliga arbete

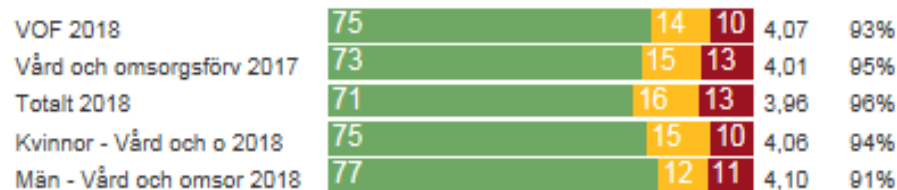
3 Jag ser fram emot att gå till arbetet

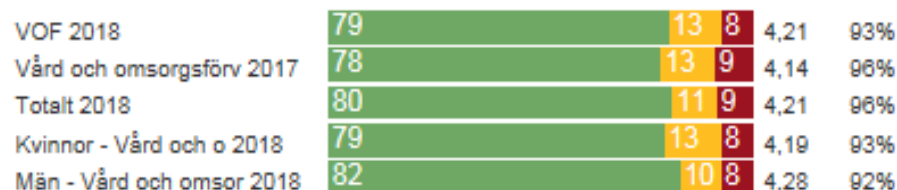
Ledarskap

Ledarskap

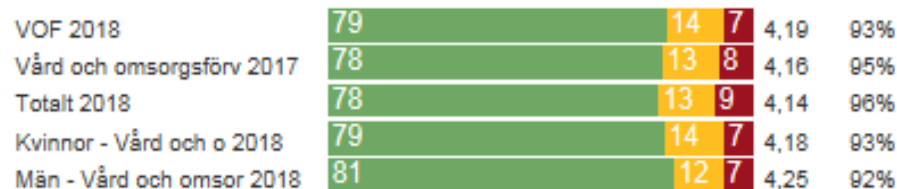
4 Min närmaste chef visar uppskattning för mina arbetsinsatser

5 Min närmaste chef visar förtroende för mig som medarbetare

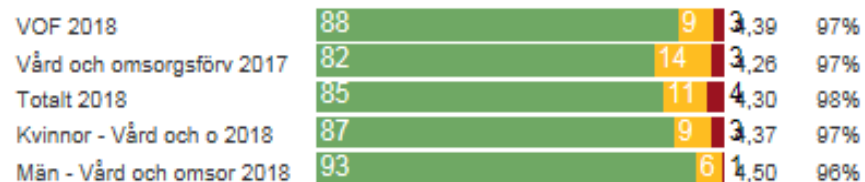
6 Min närmaste chef ger mig förutsättningar att ta ansvar i mitt arbete

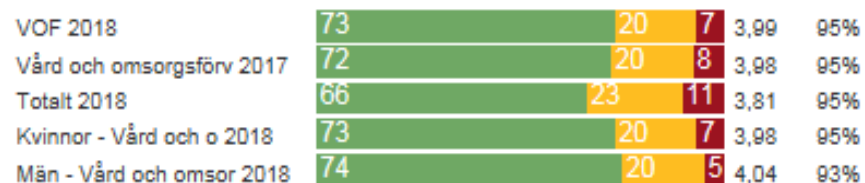
Styrning

Styrning

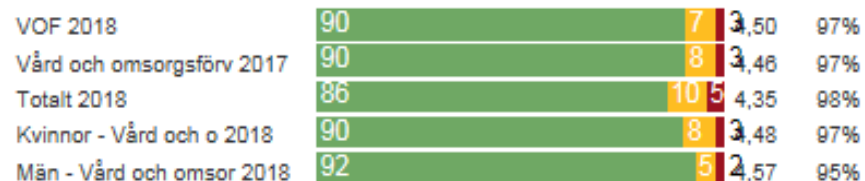
7 Jag är insatt i min arbetsplats mål

8 Min arbetsplats mål följs upp och utvärderas på ett bra sätt

9 Jag vet vad som förväntas av mig i mitt arbete

Fortsatt arbete med resultatet

- Presentation av gruppens resultat på APT
- Vid rött resultat ny fördjupad mätning (HR behjälplig)
- Vid gult eller grönt resultat fortsatt arbete med och uppföljning av föregående års handlingsplan

**DET HÄR ÄR
BOTKYRKA**

**LANGT
IFRÅN LAGOM**

Tack!

Frågor?

**BOTKYRKA
KOMMUN**

2019-03-06

Referens

Linda Smedenborn

Dag och tid Onsdag den 6 mars 2019, 13:00-15:00

Plats Kommunhuset, plan 8 Lagunen

Närvarande Kenny Norlander, Kommunal Petra Oxonius, Ordförande
 Annelie Blomberg, Vision Åsa Olsen, HR chef
 Peter Lindell, Vision Linda Smedenborn, Sekreterare

Ej närvarande Lena Fjällborg, Kommunal
 Helena Odenskiöld-Rovtjanin,
 Vision
 Monica Lundgren, Vårdförbundet
 Akademikerförbundet SSR

Samverkan, vård- och omsorgsförvaltningen

1. Justerare
2. Föregående mötesprotokoll
3. Informationspunkter, 19 § MBL
 - *Nämndärenden*
 - *Personalförändringar*
 - *Utfall internkontroll 2018*
 - *Rutin för information till facken om nya anställningar enligt § 28 LAS*
 - *Pilotprojekt centralisering av HR vof under två år samt förändring av organisationstillhörighet administratör på HR*
 - *Förändring av rollen handläggare kompetens till registrator samt dennes organisationstillhörighet*
 - *Återkoppling andel deltagare i utbildningssatsningen för formell kompetens kvar i verksamheten*
4. Arbetsmiljöfrågor
 - *Personalbokslut 2018*
5. Besluts punkter, 11 § MBL
 - *Kompetensförsörjningsplan 2020-2023*

- *Förändring av organisation lokalförsörjning/vaktmästare*
- *Tillförordnad myndighetschef*
- *Tillförordnad omsorgschef*

6. Övriga frågor

- *Fråga från Vision: bild på uppdaterat organisationsträd*
- *Fråga från Vision: Startdatum för myndighetschef*
- *Fråga från Kommunal: Plus och minustiden*
- *Fråga från Kommunal: Riskanalyser*
- *Fråga från Kommunal: Nedläggning av nattförskolan*

1. Justerare

Till justerare väljs Kenny Norlander, Kommunal.

2. Föregående mötesprotokoll

Protokollet läggs till handlingarna.

3. Informationspunkter, 19 § MBL

Nämndärenden

Ordförande går igenom nämndärendena.

Personalförändringar

HR chef informerar om de personalförändringar som skett eller är på gång att ske inom förvaltningen. Förändringarna omfattar en ny myndighetschef, tillförordnad myndighetschef, tillförordnad omsorgschef, enhetschef hemtjänst, enhetschef gruppbostad, två ekonomer, registrator, lokalstrateg, IT-administratör samt MAS.

Utfall internkontroll 2018

HR chef informerar om utfallet i internkontrollen 2018. Resultatet visar främst på dålig efterlevnad av kontrollmomenten kopplade till HR.

2019-03-06

Förvaltningen har tagit fram en åtgärdsplan för att förbättra resultaten till kommande år.

Rutin för information till facken om nya anställningar enligt § 28 LAS

Sekreterare informerar om att löneenheten månatligen skickar information till fackliga representanter om nya visstidsanställningar enligt § 28 LAS samt om nya tillsvidareanställningar. Kommunal och Vision menar att rutinen inte fungerar då informationen inte når dem. Fackliga samt sekreterare tar frågan vidare till löneenheten.

Pilotprojekt centralisering av HR vof under två år samt förändring av organisationstillhörighet administratör på HR

HR chef informerar om det föreslagna pilotprojektet med centraliseringen av HR vof. Frågan ligger i nuläget på Cesam för beslut.

Om pilotprojektet blir verklighet är förslaget att ändra organisationstillhörigheten för administratör på HR till ekonomi. Detta då administratören till stor del utför arbetsuppgifter åt ekonomi och därför har en bättre organisationstillhörighet där.

Förändring av rollen handläggare kompetens till registrator samt dennes organisationstillhörighet

Person på rollen handläggare kompetens har sagt upp sig och vid återbesättning vill förvaltningen istället införa en ny roll som registrator. Därmed upphör rollen handläggare kompetens. Behovet av registratur är stort i förvaltningen och då handläggare kompetens var en anpassad roll ser man möjlighet till att utöka arbetsuppgifterna och även byta huvudfokus i rollen till registratur.

Återkoppling andel deltagare i utbildningssatsningen för formell kompetens kvar i verksamheten

Sekreterare informerar om att ca 40-50 % av de medledare som deltagit i utbildningssatsningen för formell kompetens under åren 2015-2018 arbetar kvar i verksamheten idag. Siffrorna är dock mycket osäkra då det inte finns ändamålsenligt systemstöd för att räkna fram det.

2019-03-06

4. Arbetsmiljöfrågor

Personalbokslut 2018

Sekreterare går igenom utvalda delar av personalbokslutet för 2018.

Kommunal framför uppfångat behov och önskemål om fler utbildningar i KIA för riskhantering. Sekreterare lyfter frågan till ansvarig på centrala HR-enheten.

Kommunal och Vision menar att medlemarna behöver mer tydliggörande information om anonymiteten i medarbetarundersökningen/HME-undersökningen. Arbetsgivaren går redan ut med den informationen på olika sätt och i olika forum. Fackliga ska hjälpa till med att förstärka det samt medlemarnas möjlighet till påverkan genom undersökningen.

5. Besluts punkter, 11 § MBL

Kompetensförsörjningsplan 2020-2023

Arbetsgivarens förslag till beslut är att anta kompetensförsörjningsplanen för åren 2020-2023 som förvaltningen arbetat fram.

Fackliga företrädare ställer sig eniga till beslutet.

Förändring av organisation lokalförsörjning/vaktmästare

Arbetsgivarens förslag till beslut skjuts upp till senare samverkan alternativt lyfts ut till separat forum.

Tillförordnad myndighetschef

Arbetsgivarens förslag till beslut är att tillsätta Mikael Holmgren som tillförordnad myndighetschef under perioden 2019-03-01 – 2019-05-05 i avvaktan på att ny ordinarie myndighetschef kommer på plats.

Fackliga företrädare ställer sig eniga till beslutet.

Tillförordnad omsorgschef

Arbetsgivarens förslag till beslut är att tillsätta Maria Blomgren som tillförordnad omsorgschef under perioden 2019-03-01 – 2019-08-31 då ordinarie omsorgschef tjänstgör som tillförordad omsorgsdirektör.

Fackliga företrädare ställer sig eniga till beslutet.

6. Övriga frågor

Fråga från Vision: bild på uppdaterat organisationsträd

Vision önskar uppdatering av organisationsträdet på Botwebb. Kommunikatörer är informerade.

Fråga från Vision: Startdatum för myndighetschef

HR chef informerar om att ny ordinarie myndighetschef kommer tillträda 2019-05-06.

Fråga från Kommunal: Plus och minustiden

HR chef förtydligar att årsarbetstidsavtalet inte är uppsagt men att årsarbetstidssaldona behöver vara nollställda vid inträdet i det nya löne- och bemanningssystemet.

Fråga från Kommunal: Riskanalyser

Kommunal har uppmärksammat att skyddsombud inte deltagit i flertalet riskanalyser som gjorts till förvaltningssamverkan senaste tiden.

HR chef bekräftar förbättringspotentialen och tar med det till förvaltningen.

2019-03-06

Fråga från Kommunal: Nedläggning av nattförskolan

Kommunal har fått frågor och oro från några medlemmar gällande nedläggningen av nattförskolan och undrar vilka generella tankar eller samtal som förs kring detta mellan förvaltningarna.

HR chef kommer ha dialog med ansvarig chef på utbildningsförvaltningen som sökt henne i frågan.

Petra Oxonius
Ordförande

Kenny Norlander
Kommunal

Ämne: VB: Arbetsmiljöverket besöker regioner och kommuner

Från: _Registrator, klf

Till: _Registrator, avux; _Registrator, kof; _Registrator, mf; _Registrator, sbf; _Registrator, soc; _Registrator, tef; _Registrator, uf; _Registrator, vof; Dahl Jesper; Medborgarcenter

Mottaget: 2019-02-28 14:38:45

Från: Medborgarcenter

Skickat: den 28 februari 2019 14:37

Till: _Registrator, klf <klf@botkyrka.se>

Ämne: VB: Arbetsmiljöverket besöker regioner och kommuner

Från: av-info@av.se <av-info@av.se>

Skickat: den 28 februari 2019 14:17

Till: av-info@av.se

Ämne: Arbetsmiljöverket besöker regioner och kommuner

Till dig som förtroendevald

Inspektörer från Arbetsmiljöverket kommer att besöka 20 regioner och 290 kommuner med start nu under våren.

Syftet med besöken är att informera politiker i fullmäktige, styrelse och nämnd om vilket ansvar de har som ytterst ansvariga som arbetsgivare i den egna organisationen. De ska få kunskap och förståelse för hur de ska hantera arbetsmiljöfrågor och om hur arbetsmiljölagen fungerar.

Vid kommande inspektioner inom kommuner och regioner kommer Arbetsmiljöverket även kontrollera hur politiker- och tjänstemannaledningen följer upp att det systematiska arbetsmiljöarbetet fungerar på avsett sätt ute i verksamheterna.

Med vänlig hälsning

Arbetsmiljöverket

Behandling av personuppgifter. Arbetsmiljöverket är personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifter i myndighetens e-postkommunikation. Arbetsmiljöverket behandlar personuppgifter i inkommande och utgående e-post för att uppfylla myndighetens skyldighet att vara tillgänglig för kontakter med enskilda samt för att registrera och arkivera allmänna handlingar. Uppgifterna kan därutöver komma att behandlas för de olika ändamål som meddelandet ger upphov till. För ytterligare information om Arbetsmiljöverkets behandling och dina rättigheter som registrerad, vänligen gå till:

www.av.se.

Till dig som är förtroendevald

arbetsmiljoverket@av.se

Ett hållbart arbetsliv är lönsamt för alla!

Vart fjärde år väljer svenska folket förtroendevalda i kommuner och regioner till olika politiska uppdrag. En viktig del av detta uppdrag är att vara arbetsgivare och ett av de mest centrala ansvarsområdena är att se till att din kommun eller region har en god arbetsmiljö. Därför gör Arbetsmiljöverket en särskild tillsynsinsats där vi inleder med att informera om arbetsmiljö i kommuner och regioner.

Mål för minskad sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron i kommuner och regioner är högst på den svenska arbetsmarknaden. Brister i arbetsmiljön kan inte ensamt förklara den höga sjukfrånvaron, men förbättringar i arbetsmiljön är den enskilt viktigaste insatsen du som förtroendevald kan initiera för att öka välbefinnandet, minska antalet sjukskrivna och därmed bidra till regeringens mål om ett sjukpenningtal på max 9,0 dagar. Det påverkar även attraktiviteten hos arbetsgivare och därmed tillgången till personal och kompetens.

Tonvikt på det förebyggande arbetet

Föreskrifterna om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1) har tonvikt på att förebygga ohälsa och olycksfall. Det betyder att alla organisationer, som till exempel förvaltningar, skolor och sjukhus, kontinuerligt ska undersöka de fysiska, organisatoriska och sociala förhållandena på arbetsplatsen. Förhållanden som kan innebära risker för ohälsa eller olycksfall ska bedömas, åtgärdas och följas upp.

Bedöm risker som förändringar kan medföra

Inför förändringar i verksamheten ska alltid konsekvenserna för arbetsmiljön undersökas och bedömas. Om det framkommer att förändringar medför hälsorisker ska arbetsgivaren åtgärda dessa.

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter till tjänstemän

I praktiken sköter tjänstemän merparten av arbetsmiljöarbetet. Som politiker i fullmäktige, styrelse och nämnd är du däremot den yttersta arbetsgivarrepresentanten och ska se till att de som har tilldelats uppgifter i arbetsmiljöarbetet har de resurser och befogenheter som behövs för att förebygga risker för ohälsa och olycksfall.

Regeringens satsning för ett hållbart arbetsliv

Med en genomtänkt arbetsmiljöpolicy och uppgiftsfördelning, kunskaper och tydliga rutiner för arbetsmiljöarbetet, går det att skapa arbetsplatser som gör det möjligt för anställda att ha ett hållbart arbetsliv. Med över en miljon medarbetare står kommuner och regioner för ungefär en fjärdedel av den svenska arbetsmarknaden. Att dessa medarbetare är engagerade, kunniga, ansvarstagande och motiverade är en förutsättning för att du som förtroendevald ska klara dina politiska uppdrag.

Arbetsmiljöverkets tillsynsinsats

Under 2019 kommer vi att träffa er, politiker och tjänstemän på hög nivå, i ett stort antal kommuner och regioner, och informera om ert ansvar som arbetsgivare. Syftet med denna information är att beskriva hur ni som politiker kan hantera ert ansvar för arbetsmiljöfrågor och hur arbetsmiljölagstiftningen fungerar.

Erna Zelmin-Ekenhem
Generaldirektör

Referens

Kerstin Frimodig
kerstin.frimodig@botkyrka.se

Mottagare

Vård- och omsorgsnämnden

Delegationsbeslut

Ledamöter och ersättare i nämnden som önskar information om något av delegationsbesluten ombeds meddela detta till nämndsekreteraren innan informationsmötet för oppositionen eller i samband med majoritetsgruppträffen.

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden noterar till protokollet att nämnden tagit del av besluten.

Sammanfattning

Vård- och omsorgsnämnden har överlåtit sin beslutanderätt till ordförande och tjänstemän enligt vård- och omsorgsnämndens delegationsordning. Beslut som fattas med stöd av delegering ska anmälas till vård- och omsorgsnämnden.

Vård- och omsorgsnämndens ordförande

A1.Hyresnivåer Tumba vård- och omsorgsboende, von/2019:38

Omsorgsdirektör

E6. Beslut om avsteg från upphandlingspolicy, von/2019:16

E6. Beslut om avsteg från upphandlingspolicy, von/2019:41

F4. Avtal FoU Södertörn, von/2019:42

Myndighet

Delegationsbeslut fattade av handläggare för LSS; SFB och SOL, 2019-02-01- 2019-02-28

Referens
Janna KarlssonMottagare
Vård- och omsorgsnämnden**Beslut LSS SFB, februari 2019**
Myndighet OF

Beslutsfattare	Beslutsdatum	Beslut	Anledning till avslag	Födelseår	Kön
Raiu, Anna	20190208	Avslag Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS	Ej boende relaterad	2017	Kvinna
Abel, Ilona	20190226	Avslag Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS	Ej boende relaterad	2008	Man
Varli, Diana	20190201	Avslag Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS	Ej boende relaterad	2013	Man
Ada, Mariham	20190218	Avslag Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS	Ej boende relaterad	2007	Man
Karaman, Asli	20190215	Avslag Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS	Ej boende relaterad	2003	Kvinna
Ada, Mariham	20190205	Avslag Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS	Ej boende relaterad	1995	Kvinna
Ada, Mariham	20190204	Avslag Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS	Ej boende relaterad	2005	Kvinna
Abel, Ilona	20190226	Avslag Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS	Ej boende relaterad	2001	Kvinna
Silfver, Tomas	20190226	Avslag Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS	Ej boende relaterad	2002	Man
Holmgren, Mikael	20190211	Avslag Bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS	Avslag på begäran om bostad med särskild service för vuxna. Behovet av sökt insats föreligger ej. Personen har sedan tidigare beviljad daglig verksamhet.	1985	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190205	Avslag Bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS	Avslag på begäran om bostad med särskild service för vuxna. Behovet av sökt insats föreligger ej. Personens behov kan tillgodoses med andra insatser av mer motiverande och stöttande karaktär.	1997	
Holmgren, Mikael	20190226	Avslag Bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS	Avslag på begäran om bostad med särskild service för vuxna. Personen tillhör inte någon personkrets enligt 1 § lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade.	1972	

Holmgren, Mikael	20190205	Avslag Bostad med särsk service enligt 9 § 9 LSS	Avslag på begäran om bostad med särskild service för vuxna. Behovet av sökt insats föreligger ej. Personens behov kan tillgodoses med andra insatser av mer motiverande och stöttande karaktär.	1994	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190218	Avslag Bostad med särsk service enligt 9 § 9 LSS	Avslag på begäran om bostad med särskild service för vuxna. Behovet av sökt insats föreligger ej. Personens behov kan tillgodoses med andra insatser av mer motiverande och stöttande karaktär.	1983	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190221	Avslag Bostad med särsk service enligt 9 § 9 LSS	Avslag på begäran om bostad med särskild service för vuxna. Behovet av sökt insats föreligger ej. Behov av stöd och hjälp i sin vardag i eget boende kunna tillgodoses genom boendestöd.	1982	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190204	Avslag Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader	Ej boende relaterad	1949	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190221	Avslag Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader	Ej boende relaterad	1981	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190222	Avslag Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader	Ej boende relaterad	1965	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190225	Avslag Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader	Ej boende relaterad	2008	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190225	Avslag Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader	Ej boende relaterad	1971	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190225	Avslag Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader	Ej boende relaterad	2005	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190215	Avslag Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS	Ej boende relaterad	2003	Kvinna
Raiu, Anna	20190221	Avslag Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS	Ej boende relaterad	2014	Kvinna
Ada, Mariham	20190205	Avslag Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS	Ej boende relaterad	2009	Man
Abel, Ilona	20190211	Avslag Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS	Ej boende relaterad	1983	Man
Abel, Ilona	20190214	Avslag Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS	Ej boende relaterad	2002	Kvinna
Karaman, Asli	20190219	Avslag Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS	Ej boende relaterad	2010	Kvinna
Abel, Ilona	20190204	Avslag Personlig assistans enligt	Ej boende relaterad	2004	Man

		9 § 2 LSS			
Abel, Ilona	20190226	Avslag Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS	Ej boende relaterad	1966	Man
Abel, Ilona	20190213	Avslag tillfälligt utök Korttidsvistels enligt 9 § 6 LSS	Ej boende relaterad	2002	Man
Abel, Ilona	20190221	Avslag tillfällig utök Pers ass enligt 9 § 2 LSS	Ej boende relaterad	2010	Man
Karaman, Asli	20190219	Bifall Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS		2010	Kvinna
Karaman, Asli	20190221	Bifall Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS		2008	Man
Varli, Diana	20190227	Bifall Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS		2009	Kvinna
Ada, Mariham	20190218	Bifall Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS		2007	Man
Ada, Mariham	20190219	Bifall Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS		2010	Man
Ada, Mariham	20190219	Bifall Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS		2007	Man
Ada, Mariham	20190215	Bifall Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS		2010	Man
Varli, Diana	20190201	Bifall Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS		2013	Man
Abel, Ilona	20190226	Bifall Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS		2008	Man
Ada, Mariham	20190218	Bifall Avlösarservice i hemmet enligt 9 § 5 LSS		2007	Man
Batto, Juliana	20190212	Bifall Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS		1904	Man
Batto, Juliana	20190211	Bifall Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS		1995	Kvinna
Batto, Juliana	20190212	Bifall Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS		1996	Man
Abel, Ilona	20190204	Bifall Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS		1995	Kvinna
Ada, Mariham	20190206	Bifall Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS		1994	Kvinna
Batto, Juliana	20190212	Bifall Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS		1996	Man
Karaman, Asli	20190214	Bifall Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS		2005	Kvinna
Karaman, Asli	20190220	Bifall Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS		2005	Man
Chamoun, Stephani	20190220	Bifall Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS		1961	Man
Abel, Ilona	20190218	Bifall Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS		1953	Man
Silfver, Tomas	20190226	Bifall Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS		1994	Kvinna
Silfver, Tomas	20190226	Bifall Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS		2002	Man
Abel, Ilona	20190226	Bifall Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS		2001	Kvinna
Batto, Juliana	20190219	Bifall Biträde av kontaktperson enligt 9 § 4 LSS		1995	Kvinna
Chamoun,	20190225	Bifall Biträde av kontaktperson		1957	Man

Stephani		enligt 9 § 4 LSS			
Holmgren, Mikael	20190213	Bifall Boende barn enligt 9 § 8 LSS		2001	Man
Holmgren, Mikael	20190211	Bifall Bostad med särsk service enligt 9 § 9 LSS		1995	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190214	Bifall Bostad med särsk service enligt 9 § 9 LSS		1984	Man
Holmgren, Mikael	20190222	Bifall Bostad med särsk service enligt 9 § 9 LSS		1994	Man
Abel, Ilona	20190218	Bifall Bostad med särsk service enligt 9 § 9 LSS		1953	Man
Holmgren, Mikael	20190214	Bifall Bostad med särsk service enligt 9 § 9 LSS		1989	Man
Batto, Juliana	20190211	Bifall Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS		1995	Kvinna
Ada, Mariham	20190206	Bifall Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS		1994	Kvinna
Mohammadi, Ziba	20190206	Bifall Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS		1993	Kvinna
Sadek, Gloria	20190218	Bifall Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS		1969	Man
Karaman, Asli	20190218	Bifall Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS		1998	Man
Sadek, Gloria	20190226	Bifall Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS		1965	Man
Karaman, Asli	20190228	Bifall Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS		1997	Kvinna
Silfver, Tomas	20190226	Bifall Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS		1994	Kvinna
Mohammadi, Ziba	20190218	Bifall Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS		1982	Kvinna
Batto, Juliana	20190219	Bifall Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS		1995	Kvinna
Karaman, Asli	20190211	Bifall Daglig verksamhet enligt 9 § 10 LSS		1999	Man
Holmgren, Mikael	20190221	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		2000	Man
Holmgren, Mikael	20190204	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1949	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190207	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1992	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190207	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1985	Man
Holmgren, Mikael	20190207	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1969	Man
Holmgren, Mikael	20190207	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1993	Man
Holmgren, Mikael	20190207	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1995	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190207	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1976	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190207	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1997	Man
Holmgren, Mikael	20190207	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1982	Kvinna
Holmgren,	20190207	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS		2012	Man

Mikael		sjuklönekostnader			
Holmgren, Mikael	20190220	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1951	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190220	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1995	Man
Holmgren, Mikael	20190220	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1993	Man
Holmgren, Mikael	20190221	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1981	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190221	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		2003	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190221	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1989	Man
Holmgren, Mikael	20190222	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1965	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190225	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		2008	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190225	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		2006	Man
Holmgren, Mikael	20190225	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		2005	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190225	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1971	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190225	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1951	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190226	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1955	Kvinna
Juustovaara, Anne	20190227	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1989	Man
Holmgren, Mikael	20190227	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		2003	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190227	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1995	Man
Juustovaara, Anne	20190227	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		1969	Man
Holmgren, Mikael	20190227	Bifall Ek.stöd enligt 9 § 2 LSS sjuklönekostnader		2000	Man
Batto, Juliana	20190208	Bifall Korttidsstillsyn enligt 9 § 7 LSS		2002	Man
Raiu, Anna	20190221	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		2006	Man
Raiu, Anna	20190221	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		2005	Man
Batto, Juliana	20190213	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		2003	Kvinna
Karaman, Asli	20190206	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		1976	Man
Batto, Juliana	20190213	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		2003	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190215	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		2005	Man
Raiu, Anna	20190219	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		1998	Kvinna
Raiu, Anna	20190221	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		2014	Kvinna
Abel, Ilona	20190226	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6		2007	Kvinna

		LSS			
Abel, Ilona	20190226	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		2009	Kvinna
Ada, Mariham	20190219	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		2007	Man
Batto, Juliana	20190204	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		2007	Kvinna
Ada, Mariham	20190218	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		2003	Kvinna
Ada, Mariham	20190218	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		2007	Man
Holmgren, Mikael	20190215	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		2003	Kvinna
Sadek, Gloria	20190207	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		1993	Man
Holmgren, Mikael	20190204	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		2001	Kvinna
Mohammadi, Ziba	20190220	Bifall Korttidsvistelse enligt 9 § 6 LSS		1992	Man
Batto, Juliana	20190208	Bifall Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS		2005	Man
Batto, Juliana	20190211	Bifall Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS		2004	Man
Batto, Juliana	20190212	Bifall Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS		2002	Man
Abel, Ilona	20190204	Bifall Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS		1983	Man
Raiu, Anna	20190218	Bifall Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS		2002	Man
Karaman, Asli	20190211	Bifall Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS		2000	Kvinna
Abel, Ilona	20190214	Bifall Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS		2002	Kvinna
Karaman, Asli	20190214	Bifall Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS		2005	Kvinna
Karaman, Asli	20190215	Bifall Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS		2003	Kvinna
Karaman, Asli	20190220	Bifall Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS		2005	Man
Sadek, Gloria	20190226	Bifall Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS		1965	Man
Abel, Ilona	20190222	Bifall Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS		1988	Man
Silfver, Tomas	20190226	Bifall Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS		1994	Kvinna
Abel, Ilona	20190211	Bifall Ledsagarservice enligt 9 § 3 LSS		1983	Man
Abel, Ilona	20190228	Bifall Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS		2011	Kvinna
Abel, Ilona	20190204	Bifall Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS		2000	Man
Abel, Ilona	20190218	Bifall Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS		1999	Man
Abel, Ilona	20190204	Bifall Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS		1992	Man
Abel, Ilona	20190228	Bifall Personlig assistans enligt 9		2010	Man

		§ 2 LSS			
Abel, Ilona	20190206	Bifall Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS		1994	Man
Abel, Ilona	20190225	Bifall Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS		1992	Kvinna
Abel, Ilona	20190225	Bifall Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS		1961	Kvinna
Abel, Ilona	20190218	Bifall Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS		1956	Man
Abel, Ilona	20190218	Bifall Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS		1980	Kvinna
Abel, Ilona	20190225	Bifall Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS		2006	Man
Abel, Ilona	20190219	Bifall Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS		1955	Kvinna
Abel, Ilona	20190226	Bifall Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS		1966	Man
Holmgren, Mikael	20190228	Bifall Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS		1954	Kvinna
Abel, Ilona	20190222	Bifall Personlig assistans enligt 9 § 2 LSS		2005	Man
Abel, Ilona	20190208	Bifall tillfällig utök Pers ass enligt 9 § 2 LSS		2007	Man
Abel, Ilona	20190221	Bifall tillfällig utök Pers ass enligt 9 § 2 LSS		2010	Man
Abel, Ilona	20190212	Bifall tillfällig utök Pers ass enligt 9 § 2 LSS		1958	Kvinna
Abel, Ilona	20190221	Bifall tillfällig utök Pers ass enligt 9 § 2 LSS		1999	Man
Abel, Ilona	20190221	Bifall tillfällig utök Pers ass enligt 9 § 2 LSS		1997	Man

Referens
Janna KarlssonMottagare
Vård- och omsorgsnämnden**Beslut SOL under 65 år, februari 2019**
Myndighet OF

Beslutsfattare	Beslutsdatum	Beslut	Anledning till avslag	Födelseår	Kön
Silfver, Tomas	20190226	Avslag Avlösning enligt 4 kap, 1§ SoL	Ej boende relaterad	2017	Kvinna
Mohammadi, Ziba	20190228	Bifall Boendestöd enligt 4 kap, 1§ SoL		1956	Kvinna
Abel, Ilona	20190204	Bifall Boendestöd enligt 4 kap, 1§ SoL		1966	Man
Mohammadi, Ziba	20190226	Bifall Boendestöd enligt 4 kap, 1§ SoL		1966	Man
Östman, Ylva	20190221	Bifall Boendestöd enligt 4 kap, 1§ SoL		1972	Man
Karaman, Asli	20190227	Bifall Boendestöd enligt 4 kap, 1§ SoL		1981	Kvinna
Silfver, Tomas	20190226	Bifall Boendestöd enligt 4 kap, 1§ SoL		1994	Kvinna
Varli, Diana	20190228	Bifall Boendestöd enligt 4 kap, 1§ SoL		1996	Kvinna
Chamoun, Stephani	20190228	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1954	Man
Abel, Ilona	20190207	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1954	Kvinna
Thorstensson, Henrik	20190213	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1954	Man
Sadek, Gloria	20190204	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1956	Kvinna
Sadek, Gloria	20190218	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1956	Kvinna
Ecer, Isabelle	20190219	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1956	Kvinna
Chamoun, Stephani	20190207	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1956	Kvinna
Sadek, Gloria	20190226	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1960	Kvinna
Mohammadi, Ziba	20190215	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1960	Man
Abel, Ilona	20190228	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1960	Kvinna
Abel, Ilona	20190228	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1962	Man
Mohammadi, Ziba	20190225	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1969	Man
Östman, Ylva	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1985	Man
Abel, Ilona	20190214	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1957	Kvinna
Abel, Ilona	20190218	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1960	Man
Chamoun, Stephani	20190221	Bifall Ledsagning enligt 4 kap, 1§ SoL		1974	Kvinna
Holmgren, Mikael	20190220	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL		1956	Man
Holmgren, Mikael	20190226	Bifall Särskilt boende enligt 4		1993	Man

		kap, 1§ SoL			
Valverde,Linda	20190204	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1954	Kvinna
Elmi, Fowsia	20190204	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1957	Man
Abel, Ilona	20190228	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1957	Man
Abel, Ilona	20190213	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1964	Man

Referens
Janna KarlssonMottagare
Vård- och omsorgsnämnden**Beslut SOL över 65 år, februari 2019**
Myndighet ÄO

Beslutsfattare	Beslutsdatum	Beslut	Anledning till avslag	Födelseår	Kön
Thorstensson, Henrik	20190228	Avslag Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL	Delavslag. Avslag på ansökan om korttidsboende i 4 veckor. Behovet kan tillgodoses genom korttidsboende i omfattningen två veckor.	1931	Kvinna
Benninger, Maria	20190218	Avslag Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL	Avslag på ansökan om korttidsboende. Behovet bedöms kunna tillgodoses genom hemtjänstinsatser i ordinärt boende. Personen har inte inkommit med ansökan om hemtjänstinsatser ännu.	1938	Man
Benninger, Maria	20190221	Avslag Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL	Avslag på ansökan om korttidsboende i tre veckor. Behovet bedöms kunna tillgodoses genom utökade hemtjänstinsatser i ordinärt boende. Personen beviljas hemtjänst med sex besök per dag. I beslutet ingår även dusch 2ggr/v, tvätt inkl. renbädd. 2ggr/m, städ 1gg/3:e v, matdistribution, trygghetslarm.	1939	Kvinna
Benninger, Maria	20190213	Avslag Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL	Avslag på ansökan om korttidsboende. Behovet bedöms kunna tillgodoses genom hemtjänstinsatser i ordinärt boende. Personen beviljas hemtjänst med fyra besök per dag. I beslutet ingår även dusch 1ggr/v, tvätt inkl. renbädd. 2ggr/m, städ 1gg/3:e v, inköp 1gg/v, Söphantering 1gg/v, disk 1gg/v, trygghetslarm.	1950	Kvinna
Benninger, Maria	20190214	Avslag Ledsagning enligt 4 kap, 1§ SoL	Avslag på ansökan om ledsagning. Behovet kan tillgodoses genom sjukresor med extra service.	1929	Man
Benninger, Maria	20190225	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1920	Kvinna

Ghookas, Roland	20190213	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1924	Man
Afram, Natalie	20190220	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1928	Kvinna
Ghookas, Roland	20190201	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1929	Kvinna
Hanna, Jessica	20190206	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1929	Kvinna
Afram, Natalie	20190225	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1929	Kvinna
Ghookas, Roland	20190206	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1930	Man
Ghookas, Roland	20190211	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1931	Kvinna
Ghookas, Roland	20190228	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Benninger, Maria	20190221	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1935	Kvinna
Ghookas, Roland	20190215	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1936	Kvinna
Haddad, Tibelya	20190215	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1937	Man
Pernu, Marjo	20190215	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1939	Man
Pernu, Marjo	20190218	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1939	Man
Ghookas, Roland	20190227	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1942	Man
Hanna, Jessica	20190225	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1945	Kvinna
Ghookas, Roland	20190225	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1947	Kvinna
Benninger, Maria	20190221	Bifall Dagverksamhet enligt 4 kap, 1§ SoL		1950	Kvinna
Ghookas, Roland	20190205	Bifall Förenkl.handlägggn. Hemtj. enl 4 kap, 2§ SoL		1926	Man
Ghookas, Roland	20190212	Bifall Förenkl.handlägggn. Hemtj. enl 4 kap, 2§ SoL		1930	Kvinna
Ghookas, Roland	20190205	Bifall Förenkl.handlägggn. Hemtj. enl 4 kap, 2§ SoL		1930	Kvinna
Zamudio, Mariom	20190220	Bifall Förenkl.handlägggn. Hemtj. enl 4 kap, 2§ SoL		1932	Kvinna
Ghookas, Roland	20190206	Bifall Förenkl.handlägggn. Hemtj. enl 4 kap, 2§ SoL		1934	Man
Benninger, Maria	20190204	Bifall Förenkl.handlägggn. Hemtj. enl 4 kap, 2§ SoL		1939	Kvinna
Haddad, Tibelya	20190225	Bifall Förenkl.handlägggn. Hemtj. enl 4 kap, 2§ SoL		1941	Kvinna
Zamudio, Mariom	20190215	Bifall Förenkl.handlägggn. Hemtj. enl 4 kap, 2§ SoL		1941	Kvinna
Zamudio, Mariom	20190228	Bifall Förenkl.handlägggn. Hemtj. enl 4 kap, 2§ SoL		1943	Kvinna
Haddad, Tibelya	20190220	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1917	Kvinna
Saifouri, Fenek	20190204	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1919	Kvinna

Thorstensson, Henrik	20190228	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1919	Kvinna
Benninger, Maria	20190225	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1920	Kvinna
Benninger, Maria	20190201	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1921	Kvinna
Benninger, Maria	20190201	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1922	Man
Bisse, Pierre	20190220	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1922	Man
Hanoush, Rasha	20190214	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1922	Kvinna
Benninger, Maria	20190207	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1924	Kvinna
Ghookas, Roland	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1924	Man
Haddad, Tibelya	20190226	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1926	Kvinna
Thorstensson, Henrik	20190227	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1926	Kvinna
Ghookas, Roland	20190214	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1926	Kvinna
Zamudio, Mariom	20190227	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1927	Kvinna
Ghookas, Roland	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1927	Kvinna
Haddad, Tibelya	20190211	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1928	Kvinna
Ghookas, Roland	20190204	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1928	Kvinna
Zamudio, Mariom	20190227	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1928	Kvinna
Haddad, Tibelya	20190222	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1928	Man
Ghookas, Roland	20190206	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1928	Kvinna
Ghookas, Roland	20190207	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1928	Kvinna
Hermez, Kara	20190220	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1929	Man
Hermez, Kara	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1929	Man
Ghookas, Roland	20190213	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1929	Man
Benninger, Maria	20190214	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1929	Man
Hanna, Jessica	20190206	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1929	Kvinna
Hanna, Jessica	20190219	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1930	Kvinna
Ghookas, Roland	20190212	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1930	Man
Bisse, Pierre	20190213	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1930	Kvinna
Ghookas, Roland	20190212	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1931	Man

Afram, Natalie	20190215	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1931	Kvinna
Afram, Natalie	20190225	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1931	Kvinna
Benninger, Maria	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1931	Kvinna
Benninger, Maria	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1931	Kvinna
Ghookas, Roland	20190212	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1931	Kvinna
Benninger, Maria	20190218	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Hanna, Jessica	20190205	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Benninger, Maria	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Afram, Natalie	20190207	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Saifouri, Fenek	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Ghookas, Roland	20190219	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Zamudio, Mariom	20190218	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Pernu, Marjo	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Hanna, Jessica	20190204	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Man
Bisse, Pierre	20190205	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Ghookas, Roland	20190228	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Thorstensson, Henrik	20190227	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Ghookas, Roland	20190218	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Hanna, Jessica	20190205	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1933	Man
Ghookas, Roland	20190212	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1933	Kvinna
Ghookas, Roland	20190207	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1933	Kvinna
Ghookas, Roland	20190227	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1933	Kvinna
Afram, Natalie	20190225	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1934	Man
Ghookas, Roland	20190227	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1934	Kvinna
Ghookas, Roland	20190213	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1934	Kvinna
Pernu, Marjo	20190212	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1934	Kvinna
Thorstensson, Henrik	20190205	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1934	Man
Bisse, Pierre	20190211	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1934	Kvinna

Ghookas, Roland	20190201	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1935	Kvinna
Benninger, Maria	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1935	Kvinna
Benninger, Maria	20190218	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1935	Kvinna
Ghookas, Roland	20190206	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1935	Man
Hanna, Jessica	20190212	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1936	Man
Ghookas, Roland	20190218	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1936	Kvinna
Ghookas, Roland	20190211	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1936	Kvinna
Saifouri, Fenek	20190206	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1936	Man
Afram, Natalie	20190207	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1936	Kvinna
Ghookas, Roland	20190214	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1936	Kvinna
Bisse, Pierre	20190218	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1936	Kvinna
Haddad, Tibelya	20190213	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1937	Man
Benninger, Maria	20190211	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1937	Kvinna
Ghookas, Roland	20190227	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1937	Kvinna
Ghookas, Roland	20190213	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1937	Kvinna
Saifouri, Fenek	20190227	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1937	Kvinna
Bisse, Pierre	20190226	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1937	Kvinna
Bisse, Pierre	20190205	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1937	Kvinna
Hanna, Jessica	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1938	Man
Zamudio, Mariom	20190215	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1938	Man
Saifouri, Fenek	20190212	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1938	Kvinna
Kecibas, Elin	20190222	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1939	Kvinna
Benninger, Maria	20190222	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1939	Kvinna
Pernu, Marjo	20190215	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1939	Man
Pernu, Marjo	20190218	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1939	Man
Benninger, Maria	20190215	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1939	Kvinna
Hermez, Kara	20190225	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1939	Man
Valverde,Linda	20190211	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1939	Kvinna

Pernu, Marjo	20190215	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1939	Kvinna
Ghookas, Roland	20190204	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1939	Kvinna
Haddad, Tibelya	20190206	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1940	Kvinna
Saifouri, Fenek	20190220	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1940	Kvinna
Ghookas, Roland	20190214	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1940	Kvinna
Benninger, Maria	20190228	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1940	Man
Afram, Natalie	20190225	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1940	Kvinna
Afram, Natalie	20190222	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1941	Man
Haddad, Tibelya	20190206	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1941	Man
Afram, Natalie	20190225	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1941	Man
Hanna, Jessica	20190205	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1942	Kvinna
Ghookas, Roland	20190227	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1942	Kvinna
Ghookas, Roland	20190212	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1943	Kvinna
Nuel, Merna	20190204	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1943	Kvinna
Benninger, Maria	20190211	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1943	Kvinna
Valverde,Linda	20190226	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1943	Kvinna
Hanna, Jessica	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1943	Man
Benninger, Maria	20190205	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1943	Man
Benninger, Maria	20190208	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1943	Man
Benninger, Maria	20190211	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1943	Man
Hanna, Jessica	20190222	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1943	Man
Hanna, Jessica	20190220	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1944	Kvinna
Zamudio, Mariom	20190215	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1944	Kvinna
Ghookas, Roland	20190212	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1944	Kvinna
Hanna, Jessica	20190211	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1944	Kvinna
Benninger, Maria	20190211	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1944	Kvinna
Hanoush, Rasha	20190211	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1944	Kvinna
Ghookas, Roland	20190227	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1944	Man

Haddad, Tibelya	20190215	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1945	Kvinna
Hanna, Jessica	20190226	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1945	Man
Zamudio, Mariom	20190213	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1945	Kvinna
Hanna, Jessica	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1945	Man
Hanna, Jessica	20190218	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1945	Kvinna
Thorstensson, Henrik	20190227	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1945	Kvinna
Ghookas, Roland	20190222	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1946	Kvinna
Saifouri, Fenek	20190219	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1947	Kvinna
Pernu, Marjo	20190211	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1947	Man
Benninger, Maria	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1947	Man
Kecibas, Elin	20190201	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1947	Man
Hanna, Jessica	20190228	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1947	Man
Pernu, Marjo	20190212	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1948	Man
Valverde,Linda	20190212	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1948	Kvinna
Benninger, Maria	20190201	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1948	Kvinna
Hanna, Jessica	20190219	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1949	Kvinna
Hanna, Jessica	20190205	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1949	Kvinna
Pernu, Marjo	20190219	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1949	Man
Hanna, Jessica	20190205	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1949	Man
Benninger, Maria	20190220	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1950	Kvinna
Benninger, Maria	20190214	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1950	Kvinna
Benninger, Maria	20190215	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1950	Kvinna
Saifouri, Fenek	20190222	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1950	Man
Benninger, Maria	20190221	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1951	Kvinna
Pernu, Marjo	20190207	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1951	Man
Thorstensson, Henrik	20190226	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1951	Man
Benninger, Maria	20190218	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1951	Man
Hanna, Jessica	20190205	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1951	Kvinna

Ghookas, Roland	20190207	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1952	Kvinna
Benninger, Maria	20190219	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1952	Kvinna
Afram, Natalie	20190225	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1952	Kvinna
Benninger, Maria	20190223	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1953	Kvinna
Hanna, Jessica	20190205	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1953	Kvinna
Bisse, Pierre	20190204	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1953	Kvinna
Bisse, Pierre	20190207	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1953	Kvinna
Bisse, Pierre	20190227	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1953	Kvinna
Hanna, Jessica	20190211	Bifall Hemtjänst enligt 4 kap, 1§ SoL		1954	Kvinna
Thorstensson, Henrik	20190228	Bifall Hemtjänst Natt enligt 4 kap, 1§ SoL		1919	Kvinna
Benninger, Maria	20190225	Bifall Hemtjänst Natt enligt 4 kap, 1§ SoL		1920	Kvinna
Benninger, Maria	20190207	Bifall Hemtjänst Natt enligt 4 kap, 1§ SoL		1924	Kvinna
Hanna, Jessica	20190219	Bifall Hemtjänst Natt enligt 4 kap, 1§ SoL		1930	Kvinna
Thorstensson, Henrik	20190227	Bifall Hemtjänst Natt enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Benninger, Maria	20190211	Bifall Hemtjänst Natt enligt 4 kap, 1§ SoL		1937	Kvinna
Benninger, Maria	20190208	Bifall Hemtjänst Natt enligt 4 kap, 1§ SoL		1943	Man
Benninger, Maria	20190211	Bifall Hemtjänst Natt enligt 4 kap, 1§ SoL		1943	Man
Hanna, Jessica	20190211	Bifall Hemtjänst Natt enligt 4 kap, 1§ SoL		1944	Kvinna
Kecibas, Elin	20190201	Bifall Hemtjänst Natt enligt 4 kap, 1§ SoL		1947	Man
Hanna, Jessica	20190228	Bifall Hemtjänst Natt enligt 4 kap, 1§ SoL		1947	Man
Benninger, Maria	20190211	Bifall Hemtjänst Natt enligt 4 kap, 1§ SoL		1948	Kvinna
Benninger, Maria	20190221	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1919	Kvinna
Benninger, Maria	20190208	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1919	Kvinna
Thorstensson, Henrik	20190226	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1921	Kvinna
Benninger, Maria	20190226	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1922	Man
Benninger, Maria	20190211	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1924	Man
Benninger, Maria	20190221	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1924	Man
Benninger, Maria	20190215	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1925	Kvinna

Benninger, Maria	20190211	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1926	Man
Benninger, Maria	20190204	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1927	Kvinna
Benninger, Maria	20190211	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1928	Man
Thorstensson, Henrik	20190226	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1928	Kvinna
Benninger, Maria	20190206	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1928	Kvinna
Benninger, Maria	20190204	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1931	Kvinna
Thorstensson, Henrik	20190228	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1931	Kvinna
Benninger, Maria	20190205	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Man
Benninger, Maria	20190218	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1933	Kvinna
Benninger, Maria	20190218	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1937	Man
Benninger, Maria	20190213	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1937	Kvinna
Benninger, Maria	20190215	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1938	Man
Benninger, Maria	20190208	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1938	Kvinna
Benninger, Maria	20190204	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1938	Kvinna
Benninger, Maria	20190206	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1938	Man
Benninger, Maria	20190222	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1939	Kvinna
Benninger, Maria	20190219	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1940	Kvinna
Benninger, Maria	20190222	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1940	Man
Benninger, Maria	20190201	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1942	Man
Benninger, Maria	20190208	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1942	Man
Benninger, Maria	20190222	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1942	Man
Benninger, Maria	20190207	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1943	Man
Benninger, Maria	20190221	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1944	Kvinna
Benninger, Maria	20190211	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1946	Man
Benninger, Maria	20190201	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1946	Man
Benninger, Maria	20190213	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1946	Man
Thorstensson, Henrik	20190221	Bifall Korttidsplats enligt 4 kap, 1§ SoL		1947	Man
Benninger, Maria	20190214	Bifall Matdistribution enligt 4 kap, 1§ SoL		1930	Kvinna

Saifouri, Fenek	20190219	Bifall Matdistribution enligt 4 kap, 1§ SoL	1947	Kvinna
Pernu, Marjo	20190219	Bifall Matdistribution enligt 4 kap, 1§ SoL	1949	Man
Benninger, Maria	20190212	Bifall Parboende medföljande 4 kap, 1 c § SoL	1935	Kvinna
Thorstensson, Henrik	20190226	Bifall Parboende medföljande 4 kap, 1 c § SoL	1939	Man
Bisse, Pierre	20190225	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1915	Kvinna
Benninger, Maria	20190221	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1919	Kvinna
Benninger, Maria	20190226	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1922	Man
Benninger, Maria	20190201	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1922	Kvinna
Benninger, Maria	20190215	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1924	Kvinna
Benninger, Maria	20190205	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1926	Man
Eriksson, Josefine	20190218	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1928	Kvinna
Benninger, Maria	20190213	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1929	Kvinna
Benninger, Maria	20190205	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1929	Man
Benninger, Maria	20190207	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1930	Man
Benninger, Maria	20190218	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1932	Kvinna
Benninger, Maria	20190213	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1933	Kvinna
Benninger, Maria	20190207	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1934	Man
Benninger, Maria	20190214	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1936	Man
Benninger, Maria	20190204	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1938	Kvinna
Thorstensson, Henrik	20190228	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1939	Kvinna
Benninger, Maria	20190204	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1941	Kvinna
Benninger, Maria	20190225	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1942	Man
Thorstensson, Henrik	20190226	Bifall Särskilt boende enligt 4 kap, 1§ SoL	1943	Man
Ghookas, Roland	20190219	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL	1924	Kvinna
Ghookas, Roland	20190221	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL	1924	Man
Afram, Natalie	20190226	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL	1927	Kvinna
Afram, Natalie	20190226	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL	1927	Kvinna

Afram, Natalie	20190218	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1929	Kvinna
Afram, Natalie	20190218	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1929	Kvinna
Hermez, Kara	20190221	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1929	Man
Benninger, Maria	20190204	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1929	Kvinna
Bisse, Pierre	20190218	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1931	Kvinna
Ghookas, Roland	20190227	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1932	Kvinna
Nuel, Merna	20190208	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1933	Man
Valverde,Linda	20190218	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1936	Kvinna
Benninger, Maria	20190213	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1936	Kvinna
Afram, Natalie	20190225	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1936	Kvinna
Ghookas, Roland	20190227	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1937	Kvinna
Hanna, Jessica	20190218	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1940	Man
Benninger, Maria	20190226	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1941	Man
Benninger, Maria	20190215	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1942	Man
Ghookas, Roland	20190227	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1942	Man
Saifouri, Fenek	20190219	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1947	Kvinna
Zamudio, Mariom	20190211	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1948	Kvinna
Afram, Natalie	20190225	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1948	Kvinna
Ghookas, Roland	20190201	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1949	Man
Afram, Natalie	20190218	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1949	Kvinna
Afram, Natalie	20190218	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1949	Kvinna
Afram, Natalie	20190219	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1950	Man
Afram, Natalie	20190219	Bifall Trygghetslarm enligt 4 kap, 1§ SoL		1950	Man